

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

KLUB

3
Březen
2008
28. ročník

- Fejeton: **Běda mužům, kterým žena vládne** / Jindřich Lion
- Kultura: **Radostná událost rakouského filmu** / Jindřich Lion
- Příloha: **Česká a slovenská kulinárska Viedeň – II** / Andrea Ozábalová
Špatně utajený proces (k výročí VONS)

**Radostné prožití svátků velikonočních
přeje výbor a redakce Kulturního klubu!**

Pondělní promítání filmů české kinematografie
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien**
Informace: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

14. 4. v 19:30

ROMing, ČR, 2007, režie: Jiří Vejdělek (anglické titulky, změna vyhrazena)

ROMing je komediálně laděná roadmovie o putování tří Romů ze severu Čech na Slovensko. Jura je moderní, racionálně uvažující mladý muž, který úspěšně studuje vysokou školu. Když ho jeho otec, za kterým přijel na krátkou povinnou návštěvu, požádá, aby s ním odcestoval na Slovensko za nevěstou, kterou mu ještě jako chlapci domluvil se svým nejlepším přítelem, nevěří Jura vlastním uším. Zprvu absurdní žádost odmítá, ale rychle podlehne tatínkovu citovému vydírání. Společně s temperamentním a nezkroutným rodinným přítelem Stanem vyrážejí v otráveném nákladáčku na cestu napříč republikou...

Námět a scénář: Marek Epstein, hudba: Vojtěch Lavička. Hrají: Boleslav Polívka (Stano), Marián Labuda (Roman), Vítězslav Holub (Jura), Jean Constantin (Somáli), Corina Moise (Bebetka), Vladimír Javorský (pošťák, ďábel, bůh), Emanoil Florentina (Somálová), Oldřich Vlach (farář), Jan Surmaj st. (Mihajlí), Eva Leinweberová (úřednice), Jaromír Nosek (policista), Miroslav Hanuš (policista), Milan ml. Šenki (Mihajliho syn)

9. 6. v 19:30

Maharal – Tajemství talismanu, ČR, 2006, režie: Pavel Jandourek, 105 min. (anglické titulky, změna vyhrazena)

Maharal je rodinný dobrodružný film. V srdci staré Prahy se ukrývá obrovský poklad, jehož minulost sahá až do doby císaře Rudolfa II. Za legendami opředeným pokladem se kromě policie vydává i skupina dobrodruhů a parta dětí s vysokoškolačkou Kristýnou. Ve chvíli, kdy se na Prahu valí obří povodeň a především Staré Město se ocitá v ohrožení, všichni hlavní hrdinové v opuštěném centru metropole nasazují vlastní životy, aby odhalili a uhájili její největší tajemství.

Scénář: Martin Bezouška, hudba: Zbyněk Matějů. Hrají: Bára Seidlová, Maroš Kramár, Bořivoj Navrátil, Josef Somr, Matěj Hádek, Miroslav Táborský, Tomáš Materna, Adriana Neubauerová, Matyáš Valenta.

Tento film obdržel na 47. festivalu dětí a mládeže ve Zlíně Cenu diváků.

Předběžné termíny promítání na velvyslanectví v roce 2008:

vždy druhé pondělí v měsíci, tj. **8. 9., 13. 10., 10. 11.** a ev. **15. 12.**

Začátek představení **vždy v 19:30, pouze v prosinci ještě v 17:00 pro děti.** Změna vyhrazena.

Tschechische
Gemeinde in der
Erzdiözese Wien

Česká
duchovní služba
oblast Vídeň

Poštovní adresa: 1030 Wien, Hagenmüllergasse 31

Tel.: +43 (0664) 406 55 41
www.sweb.cz/farnost.viden

Fax: +43 (01) 711 84 112
www.rozhledy.at

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB:

CHRÁM Panny Marie na Nábřeží, Salvatorgasse 12, Wien 1:

mše svatá každou neděli a svátek v **08:30**

KOSTEL Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3:

mše svatá každou neděli a svátek v **10:00**

KOSTEL Don Bosco, Hagenmüllergasse 31, Wien 3, SALESIANUM:

mládežnická mše svatá druhou neděli v měsíci v **11:00**

KAPLE Panny Marie Pomocnice, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13:

mše svatá třetí sobotu v měsíci v **18:00**

KALENDÁŘ AKCÍ

Ne 09. 03. Pátá neděle postní – Svátek sv. Klementa M. Hofbauera: Dětská mše svatá v kapli SALESIANUM, Hagenmüllergasse 31, Wien 3, v 11:00

So 15. 03. Květná neděle v DON BOSCO-HAUS: Mše svatá v 18:00 hodin, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13 – svěcení ratolestí a průvod – vyprávění o Kristově umučení: pašije

Další informace viz v oddíle *Oznámení*.

Vážení čtenáři,

v minulém čísle došlo u fotografií k několika záměnám, což nás mrzí. Omlouváme se též, že z pracovních důvodů výjimečně nepřineseme oblíbený rozhovor, a do třetice, že se kulturní rubrika zkrátila, což zapříčinila chřipka naší dopisovatelky.

Zveme vás do kina na velvyslanectví 14. dubna v 19:30, máte možnost zhlédnout český film *ROMing* režiséra Jiřího Vejdělky. Další Klubové promítání se koná 9. 6. v 19:30, tentokrát je na programu český rodinný dobrodružný film *Maharal – Tajemství talismanu* režiséra Pavla Jandourka.

Příjemné posezení u časopisu Kulturní klub

přeje šéfredaktorka

ing. Helena Baslerová

Obsah

Klub připravuje	2
Církevní kalendář: březen 2008	2
Editorial	3
Obsah	3
Impressum	3
Kalendář: březen – květen 2008	4
Kultura	5
Události	11
Fejeton	16
Zajímavosti	17
Ekonomika	24
Humor	27
Správy zo Slovenska	28
Sokol & sport	31
Z české a slovenské Vídně a okolí	38
Oznámení	46
Informace & inzerce	51
Příloha	I-IV

Na přední straně obálky:

Evžen Linhart, *Vlastní vila*, Praha-Dejvice, 1927-1929

Evžen Linhart (20. 3. 1898, Kouřim – 29. 12. 1949, Praha)

Architekt a návrhář nábytku, jeden z protagonistů české meziválečné avantgardy, člen Devětsilu a autor působivých projektů v duchu purismu, ve třicátých letech autor obytných, administrativních a sociálních staveb, v nichž domýšlel původní funkcionalistické východisko tvorby Le Corbusiéra.

IMPRESSUM

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler), Schloßelgasse 18, 1080 Wien

Sazba: KLP – Koniasch Latin Press & Jaroslav Bulíček, Praha

Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich (Ing. Helena Basler), Schloßelgasse 18, 1080 Wien

Verlagsort: 1080 Wien

Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Tiskárna Sládek, Znojmo, Tschechische Republik

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

REDAKCE: Schloßelgasse 18, 1080 Wien,

mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: Ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. Dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová (překladatelka), Anna Křivanová (asistentka)

Technická redakce: František Písařík

Redakční kruh: Dipl. Ing. Alexej Bálek, Jan Brabenec, Dr. Martin Franc, Dr. Karel Hel-mich, P. Dr. Jan Horák, Ludvík Kavín, Dr. Jan Kahuda, manželé Kalinovi, Jindřich Lion, Dr. Michael Lion, Dr. Marta Marková, Petr Pastrňák, Mag. P. J. N. Popov, And-rea Ozábalová, Dr. Květa Ozábalová, Mgr. Helena Stejskalová, Nela Štěrbová, Dagmar Vaněčková, Mgr. Tomáš Vaněk, Marie Woodhams, ing. Jiří Zajíček, Peter Žaloudek

Fotografové: Richard Basler, Vladimír Čvela, Kurt Mattola

Distribuce – Rakousko: Nela Štěrbová, Libuše Foltinová

Upozornění:

Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátit a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické.

Výstavy:**12. 03. – 15. 04. Erik Binder: Noční vtáci**

12. 3. 19:00 hod. vernisáž

Výstava jedného z najslubnejších talentov svojej generácie. Objekty, inštalácie a opakovane aj fotografické práce sú dôležitými médiami jeho diel, pričom archeologická kultúra ľudstva a jej často ironické spojenie s prírodnými prvkami vytvárajú prekvapivé konštelácie.

Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

do 14. 03. Tomáš Džadoň: Sídliště Ždiar

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien, vstup voľný

do 02. 04. Jaroslav Boček: Slatina (výstava fotografií)

Galerie auf der Pawlatsche, Spitalg. 2-4/Hof 3, 1090 Wien

03. 04. – 07. 05. Gero Fischer: Jüdische Friedhöfe in Tschechien

03. 04. 18:00 Vernissage

Galerie auf der Pawlatsche, Spitalg. 2-4/Hof 3, 1090 Wien

do 13. 04. Zbyněk Baladrán: GLOSSARY

Wiener Secession, Secessionsvitrine, Friedrichstraße 12, 1010 Wien

22. 04. – 27. 06. Hunt Kastner Artworks presents: Tomáš Vaněk + 1

22. 04. 18:00 Vernissage

Tschechisches Zentrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

24.-27. 04. Hunt Kastner Artworks: ViennaFair 08

Reed Exhibitions Messe Wien, Messeplatz 1, 1021 Wien

do 30. 04. Jamim Mikedem: Staré židovské pohlednice

ESRA, Tempelgasse 5, 1020 Wien, po – pá 8:00-11:30, po – st 14:30-19:00

Z bezpečnostných dôvodů nezapomeňte na príkaz totožnosti!

do 02. 05. Petr Josek ml.: Irák 2007 (výstava fotografií)

Tagasyl, Stumpergasse 53, 1060 Wien

Jednotlivé akce:**denně do 15. 03. (kromě 9. a 10. 3.) 20:00 Eugène Ionesco: Die Stühle**

Hrají: Ludvik Kavin, Nika Bretschneider, Lukas Kavin

Rezervace: tel. 01/5870663, 06767345566

Theater Brett, Münzwardeingasse 2, 1060 Wien, www.theaterbrett.at

09. 03. 10:00 a 11:30 loutkové divadlo Buchty a Loutky: Valentino Frosch

Großer Saal, Palais Auersperg, Auerspergstraße 1, 1080 Wien

09. 03. Valná hromada sokolské jednoty XII/XV

Sokolovna Vídeň X, Angeligasse 21

09. 03. 17:00 Čaj o páté (Vlastenecká omladina)

Velká klubovna české školy, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

10. 03. 19:30 Fresh Film Fest Echos – Visegrad Caravan, OF (viz str. 2)

Ozvěny z mezinárodního studentského filmového festivalu

Pořádají Kulturní klub, Velvyslanectví ČR a České centrum

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

11. 03. 19:00 Karel Kuna (úvod: Mag. Wolfgang Kühn): *Theorie trifft Praxis* (literatura)

Universität Wien, Dr.-Karl-Lueger-Ring 1, 1010 Wien

11.-12. 03. Symposium „Der Prager Frühling – ein europäischer Erinnerungsort“

Diplomatische Akademie, Favoritenstr. 15a, 1040 Wien

17. 03. 19:30 film Dolls / Pusinky, OF

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

26. 03. 19:30 Octet Singers – Velkonoční koncert

V podání mužského vokálního souboru (dirigentska B. Juhaňáková) zaznejú

diela J. L. Bellu ako *De Angelis Missa, Ave Maria* a *Otče náš*.

Kostol Hl. Maria am Gestade, Salvatorgasse 12, 1010 Wien

04.-05. 04. Literarischer Lenz in Centrepe

Theater Brett, Münzwardeingasse 2, 1060 Wien

06. 04. 10:30 zájezd do Brna na balet Alexandra Glazunova Raymonda

Odjezd v 10:30 hod. od Friedrich Schmidtplatz (za radnicí)

Přihlášky a informace na tel. 8791744 (L. Líbalová), Sokol III/XI

11. 04. koncert Václavek + Dvořáček

Nachtsyl, Stumpergasse 53, 1060 Wien

12. 04. 17:00 kriminální hra Agathy Christie Past na myši

Pořádá Vlastenecká omladina

Divadelní sál české školy, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

13. 04. 17:00 Čaj o páté (Vlastenecká Omladina)

Velká klubovna české školy, 1030 Vídeň, Sebastianplatz 3

14. 04. 19:30 film ROMing (režie: Jiří Vejdělek, viz str. 2)

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

21. 04. 19:00 Až přijde kocour, OmeU a diskuse

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

21.-25. 04. Týden českého dětského filmu

Mittlerer Saal, Wiener Urania, Uraniastr. 1, 1010 Wien

22. 04. 19:00 Anna Zonová: Zur Strafe und zur Belohnung (literatura)

Hauptbücherei Wien, Urban-Loritz-Platz 2a, 1070 Wien

24.-25. 04. Symposium Ein weiblicher „Prager Kreis“?

Společensky a literárně angažované židovské ženy v Praze 1900-1938, VA

Institut für Wissenschaft und Kunst

Tschechisches Zentrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

28. 04. Symposium Tag der mitteleuropäischen Literaturwissenschaft

Dokumentationsstelle für ost- und mitteleuropäische Literatur

Spengergasse 30-32, 1050 Wien

Program Slovenského inštitútu nájdete na:

www.sivieden.mfa.sk

Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien, tel.: 53 54 057

e-mail: siwien@gmx.at

Program Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku nájdete na:

www.slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien, tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

e-mail: rsk@slovaci.at

Program Českého centra naleznete na:

www.tschechischeszentrum.at

Herrengasse 17, 1010 Wien, tel.: 535 23 60

e-mail: ccwien@czech.cz

Informace o dalších kulturních akcích naleznete v oddílech:*Sokol & sport, Z české a slovenské Vídne a okolí a Oznámení.***Vídeňské české a slovenské programy v rádiu**

Na středních vlnách 1476 české a slovenské pořady denně 19:05-19:30.

České vysílání: stanice Dráták v pondělí, opakování ve středu,v pátek *Zvídavý mikrofon* v jazycích českém i německém.**Slovenské vysílání:** střídavě vždy ve čtvrtek vysílání stanic Špongia nebo

Dia:Tón, opakování každé úterý.

Všechny texty si můžete přečíst a zároveň i poslechnout na internetové

stránce: <http://volksgruppen.orf.at/austria/de/program/program.htm>*Redakce upozorňuje, že neodpovídá za změny termínů pořadů jiných organizací a institucí ani za úplnost kalendária.*

Radostná událost rakouského filmu

Bylo to těsně po konci druhé světové války, někdy koncem čtyřicátých let. Od známého jsem se náhodou dozvěděl, že v Praze žije jeden z osazenstva Hitlerovy padělatelské dílny z koncentračního tábora Sachsenhausen. Její osazenstvo tvořilo několik desítek padělatelů peněz pozatýkaných v roce 1942 v různých nacisty okupovaných zemích doplněných několika jinými profesionálními tiskaři, v oné době „obývajících“ nejrůznější koncentráky Třetí říše. Ty všechny soustředili nacisti do jmenovaného koncentračního tábora, kde jim vyhradili izolované a dobře strážené místo, svezli jim tam z celého Německa nejmodernější tiskařské a jiné přístroje a dali jim za úkol vyrábět padělky amerických dolarů a anglických liber, které chtěli prostřednictvím svých agentů roztrousit po nepřátelských západních zemích a ničit tímto způsobem jejich národní hospodářství.

Vězňové tohoto zvláštního oddělení se nesměli stýkat s ostatními vězni vně svého malého „rajonu“, v němž však měli poměrnou svobodu volného pohybu, nemuseli nosit trestanecké úbory a měli dostatek nekonztračnícké a poměrně dobré stravy. Všechny tyto výhody měly zaručeny do skončení své mise před pro Hitlerovce vítězným – jak počítali s jistotou – koncem války. Pak měli, jako i ostatní vězni, skončit své životy v plynových komorách. To si mohli domyslet.

Takto vyprávěny zní jejich tehdejší zážitky jako idylka. Ve skutečnosti tomu tak však nebylo. Podle vyprávění mnou rychle vyhledaného člena líčené padělatelské dílny, jímž byl v roce 1921 narozený Adolf Burger, typograf z východního Slovenska, byl jejich pobyt v Sachsenhausenu dlouhým řetězem neustálých nerváků a čekáním na neodvratný smutný konec. Ten byl ovšem nečekaně pozitivní. Nacisti už je nestačili před svým útekem zavraždit. Ovšem jejich život byl do toho okamžiku výrobcem adrenalinu na pokračování a já se divil, že po něm nesáhli filmaři z Barrandova. Místo nich tak po šedesáti letech učinili rakouští filmaři v čele s režisérem Stefanem Ruzowitzkym, který si v minulých dnech odvezl nejvyšší vyznamenání Hollywoodu, Oscara za nejlepší neanglicky mluvený film.

Po rozhovoru, který jsem před časem s Adolfem Burgerem vedl, jsem napsal reportáž pro svůj pražský list, do něj se mi však nevešla ani desetina zajímavých okamžiků z Burgerova vyprávění. „Tak napiš ještě dvě pokračování,“ pověděl mi šéfredaktor po nečekaně živém ohlasu mezi čtenáři. Ani do nich se mi však nevešla ani polovička zajímavého vyprávění, navíc docházely čtenářské dopisy s pozitivními ohlasy. „Tak piš další pokračování, až vyčerpáš všechny zajímavé okamžiky,“ rozhodl šéfredaktor. To jsem učinil, ale čtenáři protestovali, že každé líčení skončilo vždycky v nejnápínavějším okamžiku děje a oni museli čekat celý týden na další pokračování. „Proč to nevydáte knižně, abychom si to přečetli v jediném sledu,“ ptali se. A toho se chytil Burger, který byl tehdy národním správcem jedné pražské tiskárny. Vydal knihu s názvem *Padělal jsem dolary* ve čtyřicetitisícovém nákladu a kniha byla během několika dnů vyprodána. Veliké knihkupectví na dolním konci Václavského náměstí jí věnovalo celou jednu ze svých výkladních skříní, kde byly vystaveny i předměty doličné ze života vězňů, mezi nimiž bylo i několik Čechů.

Ukázky jejich oblečení, fotografie, kresbičky z dílny a desítky knížek, otevřených na různých stranách se zajímavým obsahem a dokonce některé originální přístroje ze skutečné dílny. Kde je nakladatelství sehnalo, nevím. Před výkladem byla stálá tlačenice kolemjdoucích a o knížce se rozepsaly také zahraniční a jiné noviny.

Pak rozruch pomalu utíchal a o Hitlerově padělatelské dílně v šedesátých letech už nebylo slyšet. Až nyní. Bomba! Rakušané natočili nové, obohacené vyprávění pana Burgera a Hollywood film odměnil nejvyšším vyznamenáním – Oscarem. Prvním takovým pro Rakousko! *Die Fälscher (Padělatelé)* zaplnili všechna média, noviny, rozhlas i televizi, udílení ceny se vysílalo živě z místa galavečera. Neviděl jsem přímý přenos v pozdních nočních, nebo vlastně prvních ranních hodinách, ale až úryvky událostí několikrát opakované ve zprávách příštího dne. Všichni, kteří měli na události jakoukoliv zásluhu nebo jen účast, svou radost projevovali po dlouhé minuty na obrazovce. Jen autora scénáře, který děj protrpěl na vlastním těle, Adolfa Burgera, jsem zahlédl v jediném, snad dvouvteřinovém záběru. „Len sa mihol“ a už byl pryč. Zvuková zmínka o jeho účasti se nekonala. Konečně, oslavoval se jen umělecký úspěch událostí a na něm neměl už přímou účast...

J. Lion

Na stránkách *Listů* budou vycházet česko-slovenské *Mosty*

Olomoucký dvouměsíčník *Listy*, založený v roce 1971 Jiřím Pelikánem, dá na svých stránkách prostor zaniklému česko-slovenskému časopisu *Mosty*. Jeden z dvojice vydavatelů Tomáš Tichák řekl, že taková byla i vůle slovenské vydavatelky *Mostů* Soni Čechové, která zemřela loni na jaře. První společné číslo se tam objeví v počtu 500 kusů, řekl Tichák. Celkový náklad *Listů* činí 1 000 výtisků.

Historik umění Vojtěch Lahoda pracoval na Fillově monografii 17 let

Více než patnáct let sbíral Vojtěch Lahoda podklady pro souhrnnou monografii o malíři Emilu Fillovi. Následné psaní mu zabralo přes dva roky. Reprezentativní publikaci s více než 700 stránkami, která vyšla v prosinci, představil Lahoda v olomouckém Muzeu umění. V monografii je 780 reprodukcí, z toho je přes 500 Fillových děl. Monografie je řazena chronologicky. Kromě díla mapuje Fillovy vztahy. Je v ní asi 20 fotografií jeho přítele Josefa Sudka, korespondence s malířem Alfrédem Justitzem, nebo záběry z prázdnin se spisovatelem Eduardem Bassem a jeho manželkou. Kapitoly jsou doplněny například tím, jaká byla malířova ekonomická situace ve dvacátých a třicátých letech minulého století, z čeho žil a jaké byly ceny jeho obrazů. „Platil obrazy třeba za ušití obleku, anebo jeden dal svému zubařovi,“ uvedl Lahoda.

Letošní festival Smetanova Litomyšl

Letošní 50. ročník bude zaměřen na velká výpravná představení, která by měla oslovit více lidí, řekl ředitel festivalu Jan Pikna. Letošní ročník bude především oslavou muže, v jehož jménu se pořádá. Od Bedřicha Smetany zazní opery *Libuše* a *Prodaná nevěsta*, cyklus symfonických

básní *Má vlast*, autorovu komorní tvorbu ve dvou pořadech představí Smetanovo trio a klavíristka Jitka Čechová. Program je doplněn i velkými díly světové klasiky, dvakrát bude například uvedena Verdiho opera *Nabucco*. Návštěvníci se mohou také těšit na světovou premiéru oratoria *Mojžíš* české skladatelky Sylvie Bodorové, které autorka připravila na objednávku festivalu, a na *Requiem* Antonína Dvořáka s Dagmar Peckovou a Českou filharmónií. Vloni zesnulého Petra Ebena připomene jeho varhanní skladba *Job*, v níž bude ze Starého zákona číst Marek Eben. Ve varhanním matiné představí Aleš Bárta českou premiéru transkripce *Novosvětské symfonie* Antonína Dvořáka.

Redakční poznámka: Prof. Jitka Čechová je již určitě mnohým čtenářům Klubu známa, a to nejen jako mladá a úspěšná klavíristka a pedagožka, ale také jako dcera českého lékaře ve Vídni, ortopeda dr. Tomáše Čecha.

František Vlácil na výstavě

V Císařské konírně na Pražském hradě se veřejnosti představuje zajímavá akce – multimediální expozice nazvaná *František Vlácil: Zápasy*. Jako novinka se zde v naprosté většině představují dosud nezveřejněné fotografie z Vlácilových filmů, pracovní snímky z natáčení a fotografie z režisérova soukromého života. Vedle řady dalších fotografií, zachycujících například Magdu Vášáryovou, Josefa Kemra, Vladimíra Menšíka, Věru Galatíkovou, Petra Čepka, Jana Kačera nebo Vlastimila Harapese ve scénách z Vlácilových filmů a v zákulisí, jsou součástí výstavy projekce z fragmentů Vlácilových filmů na průchozí plátna zavěšená v prostoru. Tajemná a dramatická atmosféra, která návštěvníky provází celou expozicí, je inspirována náladou Vlácilových filmů *Markéta Lazarová* a *Údolí včel* a doplňuje ji speciální multimediální strom, z jehož kmeny zní tichý a klidný hlas Františka Vlácilá. Zvuky včelího úlu si mohou návštěvníci poslechnout při usednutí do kořenů stromu. Vybrané fotografie z Vlácilových filmů jsou promítány na dno speciálně vybudované studny a netradičně jsou také umístěny do stropních lunet sálu některé fotografické výjevy. V závěrečném kabinetu, který je pojatý jako režisérova pracovna, je možné nahlédnout prostřednictvím předmětů a fotografií z pozůstalosti „do duše“ Františka Vlácilá, jehož komplikovaná povaha byla plná tajemství a protikladů.

Výstava v Císařské konírně na Pražském hradě bude otevřena do 31. 5. 2008. (mk)

Lauschmann – fotograf měst

V pražské Galerii Jana Sudka byla otevřena výstava fotografií Jana Lauschmanna. Expozice pod názvem *Jan Lauschmann: Praha – Brno* se návštěvníkům nabízí v Úvozu, kde byla z někdejšího Sudkova bytu zřízena malá galerie, kterou spravuje Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze. Tento umělecký zážitek lze spojit s příjemnou procházkou Nerudovou ulicí, která nás dovede až do Úvozu.

Současná komorní expozice představuje jednoho z fotografů veteránů, který dokázal osobitým způsobem zachytit malebná pražská zákoutí, a to včetně postaviček, které k životu města neodmyslitelně patří. Jan Lauschmann (1901–1991) se začal zabývat fotografováním již v jedenácti letech, kdy dostal od strýce svůj první fotografický přístroj. Tato záliba ho provázela celý jeho život, a to nejen prakticky, ale i teoreticky – po absolvování Vysoké školy chemicko-technologické totiž pracoval jako technolog pro fotografickou chemii. V pozdější době, kdy už byl nositelem mnoha akademických hodností, vyučoval fyzikálně-chemické základy fotografických procesů a stal se jedním z největších odborníků na fotografické materiály a chemii.

Fotografie Jana Lauschmanna nepatří zrovna k nejznámějším a on sám jako fotograf zůstal trochu ve stínu svých kolegů fotografů, z nichž mnozí byli jeho učiteli a na jeho tvorbu měli výrazný vliv. K těm patří například Josef Růžička, jehož Lauschmann zachytil na fotografii a na výstavě je k vidění. Nejčastějším námětem fotografií Jana Lauschmanna se stala dvě města – Praha a Brno, jak také napovídá název výstavy. Bylo to proto, že zde studoval a přednášel. Prahu fotografoval Lauschmann tak trochu okem malíře – černobílá zasněná je zachycena v roce 1927, s detaily pražských zákoutí podobných obrazům Jakuba Schikanedra.

Výstava *Jan Lauschmann: Praha – Brno* je otevřena do 20. dubna 2008. (mk)

Byly rozdány ceny Trilobit Beroun 2007

V berounském kině Mír byly uděleny ceny Trilobit Beroun 2007, Čestná uznání a Cena Vladislava Vančury. Trilobit 2007 udělila porota režisérovi Petru Nikolaevovi, kolektivu autorů Tomáše Kudrny, Katce Volné a Eriku Taberymu, dokumentaristovi Lukáši Příbylovi, režisérce Petře Všelichové za dokument *Zločin*, Pavlu Kouteckému in memoriam a Jaroslavu Hovorkovi. Čestné uznání bylo uděleno režisérovi Ladislavu Kabošovi, Ljubě Václavové, Václavu Cílkovi, Jiřímu Václavovi a dále Pavlu Štinglovi a Aleně Činčerové. Zvláštní cenu poroty získal Čestmír Kopecký za dlouholetou invenční producentskou činnost, bez které by současný český film a televize byly ochuzeny o řadu zásadních a provokujících počinů. Jedinou Cenu Vladislava Vančury získal Petr Weigl za celoživotní rozvíjení hudebně dramatických forem v televizi a ve filmu. Ceny Trilobit jsou každým rokem udělovány za díla původní audiovizuální české filmové a televizní tvorby. O ocenění se mohou ucházet filmy a pořady, které byly veřejně promítnuty v období uplynulého roku. (mk)

Karel Srp

(*20. 2. 1958 Ústí nad Labem)

Historik, autor a kurátor expozic. Vystudoval dějiny umění na filozofické fakultě UK (prof. Petr Wittlich). Od roku 1988 působí v Galerii hlavního města Prahy. Podílel se mj. na přípravě těchto výstav a monografií: *Václav Boštík* (1989), *Karel Teige* (1994), *Alfons Mucha – Slovanská epopej* (1994), *Český surrealismus 1929–1953* (1996), *Okkultismus a Avantgarde* (1998), *Toyen* (2000), *Knihy s Toyen* (2003), *Jan Zrzavý* (2003), *Adolf Hoffmeister* (2004), *Libeňský plynojem* (2005), *Rudolf Kremlička* (2006), *Karel Malich* (2006) ad.

Život a dílo mistra Kečře

Sbírat umění je koníčkem spíše pro majetné. A snem každého galeristy je prosadit do obecného povědomí malíře, který by se trefil se do vkusu, který je právě žádaný.

Třeba jako obrazy málem zapomenutého akademického malíře, profesora Bohumila Samuela Kečře. Dnes se v galeriích, na aukcích i ve výstavních síních objevují další a další malby, které muž pohnutého osudu vytvořil. Dobře se prodávají nejen u nás, ale i v Rakousku a Německu.

Potíž je jen v tom, že Kečř je, podobně jako Jára Cimrman, podle všeho smyšlenou postavou. Na rozdíl od žižkovského génia ovšem Kečř svým tvůrcům nevydělává mystifikací, ale podvodem. Na případ upozornila televize Nova v pořadu *Na vlastní oči* a v *Hospodářských novinách* také článek Miloše Čermáka. Na internetové stránce města Olomouce se uvádí že „po matce byl Žid a byly mu vlastní umělecké sklony, a to nejen výtvarné, ale i hudební,“ píše se tu o „znovuobjeveném tvůrci, jenž měl být za války také několikrát zatčen gestapem, vězněn a po válce se u něj projevila duševní porucha. Velká část vystaveného díla byla vytvořena v psychiatrické léčebně v Brně, kde se umělec po druhé světové válce léčil a kde vyčerpán rasistickými válečnými osudy i následným nepochopením před dvaceti lety zemřel,“ uzavírá zmíněný text.

Legenda umělcova pohnutého života je amalgámem oblíbených ingrediencí středoevropského osudu minulého století – a je stejně přitažlivá, jako touha sběratelů objevit neznámý originál. Jak ovšem říká konzultant v oblasti investic do umění Emil Čeleda, odborná veřejnost už dlouho měla pochybnosti. „Obrazy vypadaly, že jsou staršího data, ale při podrobnějším ohledání se dalo poznat, že vznikly

nedávno. Pražští galeristé na aukcích tušili, že jde o fiktivního autora, a tato domněnka se posléze rozšířila.“ Méně prozíravosti měl soudní znalec Jiří Šmíd, jehož zpráva z roku 2001 vlastně celý podvod pomohla realizovat.

Autoři podvodného plánu přitom projevíli značnou vynalézavost: při spřádání legendy kolem neznámého malíře pořídili reprint několika kopií Tomanova slovníku výtvarných umělců, kam Kečřovo jméno vložili. V Rakousku vyšla umělcova biografie od profesora Ericha Tromayera, obsahující nejen fotografie z Kečřova dětství, ale i jeho náhrobku, a dále také pravděpodobně podvržený dopis, který umělci zaslala Národní galerie v Praze.

Soudního znalce Šmída pozval před lety do Vídně sběratel Jordan Dimitrov, Bulhar, který žil léta v Česku. Předvedl mu desítky Kečřových pláten a přidal vyprávěnkou o umělcově osudu. Jak uvedl Šmíd v pořadu na Nově, „příběh byl natolik pečlivě vybudovaný, že by to žádný člověk neprokoukl. Alespoň já jsem byl nucený těm dokladům věřit,“ přiznal soudní znalec. Nechtěně tak celému podvodu, v němž jsou nejspíš zapojeni také někteří galeristé v Česku, obstaral oficiální „razítko“.

Podle jiných odborníků se ale z použitých materiálů a dalších indicií dá jasně poznat, že obrazy nepocházejí z minulého století. Jak ovšem upozorňuje Emil Čeleda, nákladné odborné expertizy se pořizují u obrazů, jejichž hodnota několikanásobně převyšuje vyvolávací cenu Kečřových pláten, která se u nás pohybuje kolem jednoho sta tisíce korun.

„Divím se, že nikdo z kupců poté, co prasklo, že jde o podvod, zatím nepodal trestní oznámení na neznámého pachatele,“ uvažuje Čeleda. „V zákoně se přece říká, že když uvedete někoho v omyl, dopouštíte se podvodu. A to je evidentně tento případ.“

Petr Vizina

IN MEMORIAM

† Gustav Heverle

Před svými 88. narozeninami zemřel v lednu v Praze divadelní a filmový herec **Gustav Heverle**. Celý svůj aktivní tvůrčí život strávil Heverle v Městských divadlech pražských. Narodil se 31. ledna 1920 a jeho mužný zjev ho předurčil pro role rozhodných a tvrdých chlapů. Objevil se například v televizních seriálech *Sanitka*, *Plechová kavalerie*, *Dobrá voda*, *Hříšní lidé města pražského* nebo v příběhu *Romeo a Julie na konci listopadu* a bohužel se

nevyhnul ani sérii o majoru Zemanovi. Na televizní obrazovce se naposledy objevil v roce 2001 v anglické salonní komedii Oscara Wilda *Ideální manžel*. Hrál také ve filmech *Šíleně smutná princezna*, *Atentát* a *Hvězda zvaná Pelyněk*. Větší pozornost na sebe upoutal již v mládí ve slavné filmové pohádce režiséra Bořivoje Zemana z roku 1952 *Pyšná princezna*. S Gustavem Heverlem odešel také jeden z posledních pamětníků pražského Divadla ABC z doby druhé poloviny 50. let, kdy ho vedl Jan Werich. (mk)

† Karel Tutsch

Ve věku pouhých sedmašedesáti let zemřel počátkem února **Karel Tutsch**, jedna z nejzajímavějších postav mezi českými sběrateli výtvarného umění. Tutsch byl jedním z prvních průkopníků soukromých galerií – tu první otevřel v Brně ilegálně již v roce 1986. Přestože fungovala v naprosto nedůstojných a zcela nevyhovujících podmínkách, představila se zde na konci osmdesátých celá řada významných osobností české výtvarné scény. Tutsch se profiloval jako významný badatel, přestože za ním nestálo finanční zázemí nějakého prosperujícího koncernu. Napopak žil mimořádně skromně, aby ušetřil nějaké peníze na další exemplář do své sbírky. Pečlivě sledoval i situaci v Německu či v Rakousku, často kvůli tomu putoval do Kolína nad Rýnem, do Berlína nebo do Vídně. Zejména v Brně udělal mnohé nejen pro prosazení současného českého umění, ale zároveň přispěl k seznámení českého diváka i s mladou výtvarnou scénou v Německu nebo Rakousku. Když mu představitelé brněnského Domu umění nabídli možnost vystavit obrazy z jeho pověstné sbírky,

poradil jim, že daleko lepší by bylo zorganizovat přehlídku mladých umělců z Berlína. V jejím rámci pak byl ukázán jen malý soubor z Tutschova majetku. Dodnes tak není zcela jasné, jaké umělecké poklady se v jeho kolekci nacházejí, pouze je známo, že jde o jednu z nejrozsáhlejších a nejzajímavějších kolekcí současného výtvarného umění v České republice. Milovníci umění nyní doufají, že se soubor shromážděný Karlem Tutschem podaří dochovat pokud možno v úplnosti a stane se součástí sbírek některé veřejně přístupné galerie či muzea. Byla by jistě mimořádná škoda, kdyby po léta vytvářená kolekce zanikla v průběhu několika aukcí. Osud sbírky však nyní závisí na postoji dědiců. Jak se přitom ukázalo v případě mnohých kolekcí vrácených v rámci restitucí, mnozí potomci přistupují k nabytému majetku bez jakýchkoliv skrupulí a jejich zájem spočívá pouze v získání co možná nejvyššího finančního obnosu. Snad se však v případě sbírky Karla Tutsche podaří některé z významných galerií dojednat s dědici nějakou oboustranně výhodnou dohodu, ze které budou mít prospěch i všichni ctitelé výtvarného umění.

(MaFr)

ZE SVĚTA HUDBY

Česká filharmonie podepsala smlouvu s novým šéfdirigentem Elijahu Inbalem

Česká filharmonie podepsala smlouvu na tři roky s novým šéfdirigentem, Izraelcem Elijahu Inbalem, který se své funkce ujme od podzimu 2009. „Plánuji se zaměřit na široký repertoár včetně českých soudobých autorů,“ řekl na tiskové konferenci dvaasedmdesátiletý Inbal. S filharmonii bude připravovat další cyklus nahrávek díla Gustava Mahlera, ačkoli již orchestr téměř všechny symfonie s bývalým šéfdirigentem Zdeňkem Mácalem natočil. Důraz chce klást také na tvorbu Bohuslava Martinů, jak ale řekl, chce udržet rovnováhu s hudbou světovou. „Snažím se navzdory globalizaci zachovat rozdíly mezi světovými orchestry a uchovat jejich charakteristické rysy,“ uvedl Inbal. Místo šéfdirigenta České filharmonie není obsazeno od září loňského roku, poté, co se Zdeněk Mácal své funkce nečekaně vzdal. Pozice zůstane neobsazená celou letošní i příští sezónu. Inbal je od loňského roku hudebním ředitelem divadla La Fenice v Benátkách a letos v dubnu nastoupí na post šéfdirigenta tokijského Metropolitního orchestru. V obou institucích plánuje setrvat jen po dobu tří let. S tokijským angažmá se bude působení v Praze překrývat, a proto se bude největšímu českému hudebnímu tělesu moci naplno věnovat až od podzimu 2010, tedy ve věku 74 let.

Houslista Václav Snítíl – 80 let

Václav Snítíl se narodil v Hradci Králové v hudební rodině 1. 3. 1928 a bylo přirozené, že byl záhy k výuce hry na housle svěřen prof. A. Serbouskové: později jako gymnazista pravidelně dojíždí do Prahy k Jaroslavu Kocianovi, po maturitě na gymnáziu se stává žákem prof. J. Pekelského na Akademii múzických umění. V té době absolvuje

soukromé lekce u Vítězslava Nováka, aniž by se chtěl věnovat kompozici.

Seznamuje se s J. Vlachem, který mu nabídne místo 2. houslí ve vytvářeném kvartetu. Snítílovo působení v činoherním orchestru Národního divadla znamenalo určité finanční zajištění, ale zároveň usilovné studium ve smyčcovém kvartetu. Práce přinesla své výsledky na soutěži kvartetu v Lièges v r. 1955. Soubor Vlachova

kvarteta získal I. cenu se „zvláštním uznáním“ a tím se mu otevřel prakticky celý hudební svět: Afrika, Blízký východ, SSSR, USA a význačná centra Evropy. Koncert v Salcburku, Linci a Innsbrucku předchází vystoupení kvarteta i ve Vídni. Jako jediný člen kvarteta vystupuje sólově: mj. i ve Vídni, kde se pak ještě představuje v souboru Smetanova tria i Českého noneta, jehož uměleckým vedením byl v té době pověřen.

Neméně důležitá a v současné době i převládající je jeho činnost pedagogická na fakultě smyčcových nástrojů pražské Akademie. K jeho úspěšným absolventům patří mj. Václav Hudeček, Bohuslav Matoušek, Pavel Prantl, Jaroslav Svěcený, Pavel Šporcl, Jitka Nováková i Miroslav Vilímc (koncertní mistr České filharmonie). Jeho pedagogický věhlas přilákal i zahraniční studenty, kdy zejména z Japonska se sjíždějí mnozí žáci do jeho třídy.

Neméně významná je i jeho funkce porotce v hudebních soutěžích: Čajkovského v Moskvě (3×), v Německu, Finsku, ve Vídni, Švédsku, Montrealu, Singapuru, Japonsku i v Praze (Pražské jaro). V Kocianově soutěži v Ústí nad Orlicí je doživotním i čestným předsedou.

Byl poctěn titulem „čestný občan Hradce Králové“ a za zásluhy o stát mu byla 28. 10. 2003 udělena medaile. Jeho nadšení a zanícení, kterým využil svůj nesmírný talent ke zdokonalování svého umění, musí získat tomuto synu české země trvalé místo mezi vrcholnými českými umělci (citace Annie Lee 1966). AH

Dirigent světového renomé Jiří Kout

Někdy v lednu 2008 vyšel v českém denním tisku v rubrice Kultura rozhovor *Baví mě jen věci, které mají smysl* s dirigentem FOK Jiřím Koutem, který slavil nedávno sedmdesátiny. Věta pokračuje „...když vidím v očích hudebníků nadšení, které se přenáší dál. Nejde mi o to zadirigovat si.“ Dirigent Kout si sice vybudoval s orchestrem FOK nejen krásný vztah, dosáhl veřejného ocenění, na turné v Japonsku slavil on a orchestr úspěchy, ale i přesto byly tělesu zkráceny dotace. Vyzval tedy všechny, kdo odsouhlasili snížení příspěvku orchestru, aby byli odvážnější a řekli: My vás nepotřebujeme, rušíme vás. To vidí jako férové, dnešní situaci orchestru vidí jako pozvolné umírání... Oni si neuvědomují, co dělají, že se jim to příšerně vymstí. Nevěřím na řeči „nejsou peníze“. Vyhazují se, ale když se má zaplatit lidem, kteří posluchačům něco dají, něco, co neumí každý... FOK je dnes ve velkých potížích. ...už ztrácím sílu, když už předem slyším, že se nejedná jen o nás, ale také o divadla a další kulturní instituce. Omlouvá se autorce článku D. Kropáčové-Hradecké, že mluví o financích, ale přece ohodnocení, vědomí, že si vás někdo váží, to potřebuje každý...

„Čím budete lépe hrát českou muziku, tím budete světovější, protože Mozarta a Beethovena umějí zahrát jiné orchestry lépe, ale Dvořáka s českým duchem, to nelze od cizích těles slyšet, také mívá dirigent. V Japonsku dirigoval s úspěchem i *Šestou symfonií* Bohuslava Martinů. Na své první provedení této symfonie má dobré vzpomínky. V Praze při zkouškách Martinů kantáty *Mikeš z hor* se náhodou potkal s jeho ženou Charlottou, svěřil se jí se svým přáním (provedení by bylo prý příliš drahé) dirigovat *Šestou symfonií*. O to bylo jeho větší překvapení, paní Charlotta mu nejen poslala obrovskou partituru *Šesté symfonie*, ale i zařídila, že se nemuselo platit za autorská práva.

Tento rok se dirigent Jiří Kout loučí s operou, nejen ze zdravotních důvodů (opotřebovaná páteř – dirigent sedí – stojí o několik metrů níže než sólisté a krk má v „poloze labuť“, vyvrácený nahoru), opera je pro dirigenta po všech stránkách náročnější, ale také není ochoten přijímat blbosti, kteří si někteří režiséři vymýšlejí. Jeho poslední operní premiérou bude ve Švýcarsku Weberův *Čarostřelec, Růžový kavalír* v Toulouse. V St. Gallen po dvanácti letech šéfování položil funkci, je přesvědčen, že orchestr potřebuje novou krev, diriguje pouze poslední čtyři koncerty. Bude účinkovat na Pražském jaru a nechal se přemluvit k provedení Brucknerovy *Mše* v St. Gallen. Podle jeho názoru oproti době, kdy začínal, to mají mladí dirigenti lehčí. Tehdy bylo mnoho báječných dirigentů střední generace – dnes je tam mezera. Nám se ani nesnilo o tom, že bychom dirigovali Českou filharmonii nebo FOK.

hk

Zdeněk Košler

(25. 3. 1928 – 2. 7. 1995)

Budme napřed pořádní a pak teprve Slované

Když 2. července 1995 zemřel Zdeněk Košler, bylo těžké se vyhnout pocitu, že osud bývá nespravedlivý. Teprve v sedmašedesáti letech odešel dirigent, který byl vždycky zárukou precizní umělecké práce, lásky k hudbě, i mimořádné pracovitosti a záviděníhodné repertoárové šíře. Ne že by se na něj vůbec s vděčností nevzpomínalo, ale celý rozsah jeho životní práce je znám docela málo.

„Od kariéry zázračného dítěte mne zachránil Václav Talich,“ vzpomínal Zdeněk Košler, narozený 25. 3. 1928, na své muzikantské začátky. Některé jeho schopnosti – tedy hlavně paměť a sluch – ovšem zázračně působí. Mohl dirigovat z paměti kterékoli známé i méně známé dílo, včetně desítek oper. Občas se ho redaktori ptali, jestli pro něj není zbytečná zátěž učit se všechno z paměti. Vždycky odpovídal, že umět dílo z paměti je pro jeho práci velké ulehčení.

Opera v Praze, Olomouci a Ostravě

Díky moudrému vedení rodičů – otec byl členem orchestru Národního divadla – získal nejprve všeobecné vzdělání, a ne jen humanitní. Maturoval na reálném gymnáziu roku 1947 a teprve odtud přešel na Akademii múzických umění. Do Národního divadla nastoupil v roce 1948, tedy už během studií na AMU, jako korepetitor, ale první zkušenosti s taktovkou přišly rychle. Nejprve *Lazebník sevillský*, brzy nato Smetanova *Prodaná nevěsta* a hned po ní *Tajemství*, které je po „*Prodance*“ druhou Smetanovou operou, kterou dirigoval nejčastěji, což samo o sobě stojí za pozornost: Vzhledem k množství ansámblů i sborových scén je to dirigentsky nejnáročnější Smetanovo dílo. Už v roce 1956 si mohl do deníku poznamenat své sté dirigování v Národním divadle a když odcházel po deseti letech do Olomouce, měl za sebou už víc než tři stovky představení, koncem 50. let tu dirigoval častěji než kdokoli jiný.

V Olomouci střídal roku 1958 Išu Krejčího, který tu rovněž provedl úctyhodný repertoár. První Košlerovou premiérou v Olomouci byla Janáčkova *Věc Makropulos* a později následovala nejen *Káťa Kabanová*, ale například i Bartókův *Modrovousův hrad*, Mozartova *Così fan tutte* a Figarova *svatba*, Wagnerův *Lohengrin* nebo *Bratři Karamazovi* Otakara Jeremiáše – a také první Košlerův *Dalibor*, Prokofjevův *Semjon Kotko*, *Evžen Oněgin*, *Mistři pěvci norimberští*, znovu *Věc Makropulos*, *Salome* i *Rusalka* – to jsou jen některé Košlerovy premiéry v ostravské opeře, kde byl šéfem v letech 1962–1964.

Přišel, viděl, zvítězil

V roce 1959 zvítězil v dirigentské soutěži v Besançonu, která byla repertoárem zaměřena na francouzskou hudbu. A v době působení v Ostravě přišlo v roce 1963 ještě slavnější vítězství v dirigentské soutěži Dimitrije Mitropoulose v New Yorku. O první místo se dělil s Petrem Ignatiem Calderonem (tehdy dirigent opery v Buenos Aires) a Claudiem Abbadem. Na závěrečném koncertě dirigoval Dvořákovu *Sedmou symfonii*, celkem si ale připravoval – jak u něj bylo zvykem z paměti – 12 skladeb. Absolutním sluchem i pamětí porotu doslova ohromil – ale kritika a publikum si všimla víc jeho zralého dirigentského stylu.

Po soutěžním klání o něm psaly *New York Times*: „Je jakýmsi amalgamem svých dvou kolegů. Slučuje Calderonovu suverenitu s temperamentem pana Abbada. Je pravým typem středoevropského dirigenta – dobrý hudebník s bezvadnou školou, dirigentským instinktem a sžívá se beze zbytku s dílem, které diriguje.“ A jinde: „Zdeněk Košler z Prahy způsobil, že ostatní se zdáli nadanými amatéry. Byl profesionálem, vědeckým géniem s jemně pevnou a zřetelnou rukou, zářící, usměvavý, mladý Georg Szell.“ Za jiné politické situace by mu toto vítězství otevřelo cestu

do celého světa – takto sice mohl být v následující sezóně asistentem Leonarda Bernsteina, ale všechno ostatní šlo mnohem pomaleji.

Mnohem větší vliv nakonec mělo pozvání Waltera Felsensteina do Komické opery v Berlíně, které mu koncem šedesátých let otevřelo cestu k dalším hostováním. Připomeňme, že například v sezóně 1966–1967 dirigoval ve Vídni s Vídeňskými symfoniky velký dvořákovský cyklus se všemi devíti symfoniemi (!), *Requiem* a sólisty Mstislavem Rostropovičem i Rudolffem Firkušným. Po hostinsky premiéroval roku 1965 ve Vídeňské státní opeře Straussovou *Salome* (s Anjou Siljou v titulní roli) a lze se jen dohadovat, kam by mohla růst jeho zahraniční sláva, kdyby byla doba příznivější. Podobně jako Václav Neuman a Martin Turnovský se po okupaci Československa zeměmi států Varšavské smlouvy na protest vzdal svých postů v tehdejší „východním“ Německu. Pár let nato se stal druhým dirigentem České filharmonie a šéfem opery v Bratislavě.

Česká a Slovenská filharmonie

S Českou filharmonií provedl či nahrál řadu děl, která obohacují repertoár. Naopak se Slovenskou mu bylo dopřáno natočit například dodnes nedoceněný komplet Dvořákových symfonií, vrcholné symfonie Mozartovy a další široký výběr základního symfonického repertoáru. Koncerty se vyznačovaly objevnou dramaturgií a vysokými nároky na interprety. Jeho provedení Berliozova *Faustova prokletí* v roce 1976 tehdy zapůsobilo jako zjevení. Stejně tak Novákova velkolepá kantáta pro sóla, sbor a orchestr *Bouře*. Dále uváděl například *Psyché* Césara Francka nebo velké partitury Richarda Straussa a Sergeje Prokofjeva (jeho *6. symfonii* uvedl v české premiéře). Pokaždé dirigoval z paměti, pokaždé orchestr dokonale připravil. A lze říct, že byl dokonalým protipólem šéfdirigenta České filharmonie Václava Neumanna, kterého pracovitostí a svědomitostí při zkouškách často předčil. Pro ochotu pouštět se do zajímavých projektů měl velmi rád Symfonický orchestr hl. m. Prahy FOK. „K nelibosti některých hráčů někdy říkám: Budme napřed pořádní a pak teprve Slované. Základem má být hudební gramatika, na níž se teprve staví naše ve světě proslulá slovanská vřelost.“ Pracovní nasazení při každé zkoušce tomu odpovídalo. Byl ideálním typem dirigenta, který se znovu a znovu pouští i do důvěrně známé partitury. Znal přesně všechna úskalí domácího hudebního života. „Dirigenti, orchestry, ale i posluchači znají *Mou vlast* tak dobře, že už si zvykli některé melodické linky tak silně »předpokládat«, že je nemusí ani slyšet a úplně jim to stačí.“ Jeho paměť a dokonalý sluch vzbuzoval v každém muzikantovi přirozený respekt. Přesto si dokázal k hráčům udržet vstřícný a kolegiální vztah. Díky detailní znalosti partitury také přesně věděl, jaké party jsou ve skladbě nejnáročnější a právě tyto hráče dokázal v pravý okamžik podpořit. Nikoli okázalým uvolňováním po koncertě, ale znalostí věci a přátelským uznáním. „Všichni členové orchestru se musí vždy cítit vítanými spolupracovníky, nikoli podřízenými dirigenta, musí mít pocit vlastní zodpovědnosti a nezastupitelnosti. Jen tak budou na pódiu sedět umělci, a ne pouze zaměstnanci,“ píše v knize svých úvah a vzpomínek (má název *Poselství*, Argo, Praha 1996), z níž pocházejí i další klíčové citáty.

Japonsko a svět

Dá se říct, že za hranicemi mělo Košlerovo umění mnohem nadšenější ohlas než doma. Svědčí o tom kritiky z četných zájezdů po Anglii, Rakousku, Spojených státech či Kanadě. Nic z toho se ale nedá měřit s ohlasy v Japonsku. S Českou filharmonií tam byl čtyřikrát, ale když sečteme dohromady hostování u japonských orchestrů i hostování se Slovenskou filharmonií a operou ND, byl na japonských turné celkem třicetkrát! Japonci mi nějak přišli na chuť. „Našel jsem si koníčka, učím se japonsky. Přál bych si lépe poznat mentalitu Japonců a taky se s nimi dorozumět v jejich mateřštině. Učit se japonštině není lehké. Ale moji tokijské přátelé mi při poslední návštěvě věnovali při odjezdu 17 různých učebnic japonštiny. Takže je nesmím zklamat,“ řekl po návratu domů v polovině sedmdesátých let. Opravdu je nezklamal a nakonec ovládal i veršované proslovy při slavnostních příležitostech. „Jezdím tam jako do Radotína; ke všem jejich orchestrům, hlavně špičkovým, i s našimi tělesy.“ Ani při této spolupráci nezůstával u nejpobulárnějších děl. Například v roce 1972 provedl s tokijským orchestrem Janáčkovu *Glagolskou mši*, v roce 1985 Mahlerovu *Osmou „Symfonii tisíců“*. Tokijský metropolitní orchestr si ho zavázal ke každoročním návštěvám. A jeho bytostná spřízněnost s japonskou kulturou se časem jen prohlubovala.

Národní divadlo podruhé

Roku 1979 byl jmenován šéfdirigentem opery Národního divadla a jeho oddanost i jeho pracovní nasazení leckdy připomíná talichovské časy. Nastoupil tam v dost těžké situaci a sám ji charakterizuje velmi nemilosrdně: „Ze sedmdesátí sólistů se dalo počítat sotva s dvaceti... Dál tu byly ve stálém angažmá velké osobnosti doby minulé, spolu se starší generací střední kvality a s nimi jsem přebíral i ty sólisty, pro jejichž angažování mluvilo kdysi jen to, že jako komunisté byli kádrovou posilou pro stranickou organizaci... Nebylo lehké přemlouvat k odchodu do důchodu, byť velmi taktně, i ty velké osobnosti, které jsem z divadla znal od dětství a které jsem pro jejich celoživotní oddanost Národnímu divadlu miloval. Nevadilo by mi, že jsou stále členy souboru, kdyby si mnozí z nich u všech možných institucí nevymáhali přidělení dalších významných rolí. Mně nezbyvalo, než vysvětlovat své »ne« nadřazeným složkám, které o opeře neměly ani ponětí. Tento fenomén je bohužel nadčasový.“

V této čestné, byť mimořádně nevděčné roli se ale dočkal i hvězdných momentů. Dirigoval slavnostní před-

stavení Smetanovy *Libuše* a přivedl orchestr k obdivuhodnému výkonu. Titulní roli zpívala Gabriela Beňačková, která často zmiňuje, že Libuši zpívat nechtěla, protože má jiný typ hlasu. Výsledkem je ale jedinečné ztvárnění této postavy, která není jen vznešenou kněžnou, ale i jemnou a citlivou ženskou bytostí.

Politická situace připravila vřelé přijetí i obnovené premiéry Smetanových *Braniborů v Čechách* – tuto operu nechalo vedení ND v čele s Přemyslem Kočím stáhnout z repertoáru – paralela s okupací byla zřejmá a na úvodní větu libreta „Již nelze déle trpěti cizácké sbory v naší zemi“ se roku 1969 zvedal potlesk. I další Košlerova nastudování v rámci znovuotevření historické budovy i smetanovského výročí byla přijímána s jednoznačným uznáním.

V jubilejním roce stého výročí Smetanovy smrti 1984 dirigoval na Pražském jaru cyklus všech osmi Smetanových oper.

Poslední roky

Sametová revoluce ho zastihla v Národním divadle, kde při této příležitosti prováděl některé scény z Beethovenova *Fidelia*, kterého tu pár dnů před 17. listopadem premiéroval. Roku 1992 odešel do důchodu, ale znovu se chopil nové práce. Kromě jiného stihl dát velký „zakladatelský impuls“ Českému národnímu symfonickému orchestru. Radoval se, s jakou energií se nově založené těleso pouští do práce a natočil s ním několik úspěšných nahrávek (zvláště soubor Dvořákových symfonií), kterými se orchestr může pyšnit dodnes. V roce posledních koncertů mu bylo teprve sedmašedesát let. Vracel se rád k České i Slovenské filharmonii a na atmosféru jeho posledních koncertů v Praze a Bratislavě se vzpomíná. Osud k němu byl milosrdný alespoň v tom, že stihl dokončit svou nahrávku *Dalibora* s typickými košlerovskými, často odvážně pomalými tempy a velkou dramatickou silou. Zdeněk Košler zatím není, a možná ani nebude, legendou jako Talich či Kubelík, když se ale zblízka podíváme na jeho životní dráhu a životní práci, nezbyvá, než smeknout. Jako dirigentovi mu býval vytýkán nedostatek originality, určitý dogmatismus, jednostranný perfekcionismus. Každé nové setkání s ním ale ukazuje, jak nespravedlivá hodnocení to jsou. Každý, kdo pečlivě a nekompromisně dbá o kvalitu, bývá obviňován někdy z chladného racionalismu, někdy z přehnaného idealismu, jak se to hodí – a snad pomalu přichází doba, kdy tyto řeči utichly a lépe vynikne formát této osobnosti.

Jindřich Bálek

Václav Klaus má slib složit 7. března

Václav Klaus by měl prezidentský slib složit v pátek 7. března. Tímto dnem se ujme úřadu hlavy státu a zahájí svůj druhý pětiletý mandát. Předseda sněmovny Miloš Vlach (ČSSD) řekl, že právě na 7. března svolal společnou schůzi obou parlamentních komor, při níž Klaus prezidentský slib složí. Vlachovo rozhodnutí znamená, že se země neocitne ani na krátkou dobu bez prezidenta. Kdyby totiž schůzi svolal až na dobu po 10. březnu, jak zvažoval, skládal by Klaus slib pár dnů poté, co mu skončí předchozí mandát.

Prezidentské pravomoci by pak na toto krátké mezidobí museli převzít premiér a šéf dolní komory.

Prezident neví, kterou zemi si vybere pro první zahraniční návštěvu

Prezident Václav Klaus zatím neví, kterou zemi si vybere pro první zahraniční cestu v druhém volebním období. Podle tradic by měl zamířit na Slovensko, ale tam se byl rozloučit v polovině ledna. „Ještě jsme se o tom neradili, plán zahraničních cest na rok 2008 jsme dopředu nedělali,“

vedl v rozhovoru pro televizi Prima. Pokud by se rozhodl vyjet po svém jmenování jinam než k východním sousedům, nebude to podle něj „antislovenský krok“. Během prvního prezidentského mandátu Klaus navštívil 51 zemí a pobýval téměř na všech kontinentech – vynechal jen Austrálii a jih Ameriky. Nejčastěji, devatenáctkrát, byl Klaus v sousedním Rakousku (kde trávil i některé dovolené), sedmnáctkrát zavítal do Německa. Na třetím místě jsou USA, kde Václav Klaus pobýval dvanáctkrát; často byl i v Itálii, Polsku nebo na Slovensku, odkud pochází jeho manželka.

Schwarzenberg a Čunek jednají o návratu Čunka do vlády

Předseda KDU-ČSL Jiří Čunek jedná o svém návratu do vlády s ministrem zahraničí za Stranu zelených Karlem Schwarzenbergem. V České televizi to uvedla předsedkyně poslaneckého klubu Zelených Kateřina Jacques. Schwarzenberg už dříve řekl, že odejde z vlády, pokud do ní Čunek znovu vstoupí. Čunek rezignoval loni v listopadu, jako důvod uvedl, že nejvyšší státní zástupkyně znovu otevřela případ jeho údajné korupce. Poté, co byl zproštěn obvinění z přijetí úplatku, by se rád do vlády vrátil. Místopředseda ODS Pavel Bém s návratem Čunka do vlády nesouhlasí. Respektuje ale, že je to kompetence a odpovědnost předsedy Topolánka. Schwarzenberga čeká v nejbližších dnech operace srdce. Moderátor televizního diskusního pořadu Václav Moravec připomněl úvahy médií, že operace Schwarzenberga může vést k tomu, že ze zdravotních důvodů rezignuje. „Nedokážeme si představit, že bychom Karla Schwarzenberga v této funkci jakkoli chtěli nahrazovat, velmi lpíme na jeho přítomnosti v této vládě a v tom konkrétním úřadě,“ zdůraznila Jacques.

Memorandum

Premiér Topolánek v USA patrně podepíše dokument vedoucí k zrušení vízové povinnosti, který by občanům České republiky umožnil vjezd do USA bez zatím nutného víza. Jedná se o memorandum o porozumění mezi českým ministerstvem vnitra a partnerským ministerstvem pro

vnitřní bezpečnost. Americká administrativa dala najevo, že víza by mohla padnout do konce roku. Po případném zrušení vízové povinnosti by odpadla procedura s pohovorem žadatelů o vstup do USA na americkém konzulátu, ale USA by na základě memoranda ještě před vycestováním konkrétního člověka získaly jeho vybrané osobní údaje.

Protiraketový radar USA

Otázky kolem vydávání identifikačních průkazů a řešení přestupků patří k bodům, které se nedaří vyjednat českým a americkým expertům při přípravě smluv k možnému umístění protiraketového radaru USA v Česku. Pokud budou jednání s Američany „konstruktivní“, mohly by být návrhy smluv hotovy na jaře, předpokládá ministr Schwarzenberg. Šéf české diplomacie říká, že rozdílné přístupy ke sporným bodům vycházejí mimo jiné z různých právních úprav v obou zemích.

Vláda bude o uznání Kosova jednat, až nastane čas, říká ministr Schwarzenberg

Česká diplomacie nebude s uznáním nezávislosti jiho-srbské provincie Kosova pospíchat a příslušný materiál dá do vlády, až „uzraje čas,“ řekl ministr zahraničí Karel Schwarzenberg na jednání sněmovního výboru. Praha má podle něj zájem na dobrých vztazích se Srbskem, udělala vůči němu v EU v poslední době určité „vstřícné kroky“, a nechce proto svoji politiku „teď najednou“ obracet. Schwarzenberg konstatoval, že ať už Česko Kosovo uzná, či ne, nebude to mít na tamní situaci vliv.

Volby do sněmovny by podle CVVM vyhrála ČSSD s 36,5 % hlasů

Volby do Poslanecké sněmovny by v současné době vyhrála opoziční ČSSD s 36,5 % hlasů. Druhá ODS by získala 27 % hlasů, třetí by skončili komunisté s 16 % hlasů. Následuje Strana zelených s 9 % a lidovci s 8,5 % hlasů. Vyplývá to z volebního modelu, který zveřejnila agentura CVVM.

Novou členkou bankovní rady ČNB bude Eva Zamrazilová z Komerční banky

Novou členkou bankovní rady České národní banky bude s účinností od 1. března na příštích šest let jmenována

makroekonomická analytička Komerční banky Eva Zamrazilová. Rozhodnutí prezidenta Václava Klause ČTK převzala z internetových stránek www.hrad.cz. Bankovní radu také opouští její nejstarší člen a viceguvernér Luděk Niedermayer. Sedmičlenná bankovní rada ČNB mimo jiné rozhoduje o nastavení úrokových sazeb a určuje měnovou politiku země. Členy bankovní rady prezident vybírá na šestileté funkční období, působit v ní mohou maximálně dvakrát.

Švejnár od března obnoví činnost v čele dozorčí rady ČSOB

Ekonom Jan Švejnár od začátku března obnoví svou činnost v čele dozorčí rady ČSOB, kterou pozastavil v listopadu kvůli kandidatuře na prezidenta republiky. Na dotaz ČTK to uvedla Švejnárova mluvčí Klára Pospíšilová. Od podzimu se Švejnár neúčastnil žádných jednání banky, nedostával od ní informace ani odměnu. „Takzvaná čínská zeď“ platí do konce února. Od 1. března bude tedy Jan Švejnár znovu dostávat od banky veškeré materiály a bude znovu plně vykonávat funkci předsedy dozorčí rady,“ uvedla mluvčí. Švejnár byl připraven se pozice v dozorčí radě ČSOB úplně vzdát, pokud by byl zvolen prezidentem. Parlament ale dal přednost současné hlavě státu Václavu Klausovi.

Pardubický kraj má nového hejtmana Ivo Tomana z ODS

Pardubický kraj má nového hejtmana. Podle očekávání krajské zastupitelstvo do funkce zvolilo Ivo Tomana (ODS), dosavadního náměstka hejtmana a radního pro dopravu. Nahradí Michala Rabase, který v listopadu zemřel.

Výročí pochodu studentů má upozornit na nebezpečí pro demokracii

Vzpomínkový akt u příležitosti šedesátého výročí pochodu studentů na Pražský hrad má upozornit na přetrvávající nebezpečí, které demokracii stále ohrožuje. Připomíná odhodlání tisíců vysokoškoláků, kteří se v době nastupujícího komunistického bezpráví nebály veřejně postavit na stranu zachování svobody a demokracie. Pochod několika tisíc studentů začala připomínat i pamětní deska v horní části Nerudovy ulice pod Pražským hradem. Pořízení desky zorganizoval a financoval Senát na podnět Pražského akademického klubu 48, který sdružuje bývalé vysokoškoláky vyloučené ze studia z politických, rasových či náboženských důvodů. V roce 1948 se vysokoškolští studenti vypravili průvodem na Hrad dvakrát. Poprvé, 23. února, se jejich tříčlenná delegace dostala až k Benešovi. O dva dny později, po sílícím komunistickém nátlaku na prezidenta, se dostali jen do Nerudovy ulice, kde jim přehradil cestu kordon příslušníků tehdejšího Sboru národní bezpečnosti (SNB).

Český antisemitismus bohužel žije

V závěru devatenáctého století se jméno malého městečka Polná v nynějším kraji Vysočina objevilo na předních stránkách snad všech významnějších listů v rakousko-uherské

monarchii kvůli aféře, kterou historici znají pod jménem hilsneriáda. Šlo o případ nikdy uspokojivě objasněné vraždy devatenáctileté sloužky Anežky Hružové. Ze spáchání činu byl bez řádných důkazů obviněn jeden z místních Židů Leopold Hilsner a celá událost byla označena za tzv. židovskou rituální vraždu. Důvodem smrti dívky tak měla být snaha o získání krve křesťanské dívky, kterou podle antisemitů Židé potřebují pro své obřady. Proti antisemitské legendě tehdy odvážně vystoupil pozdější prezident T. G. Masaryk, ale od části zhysterizované antisemitské veřejnosti, k níž se připojila mimo jiné i část studentů pražské univerzity a někteří umělci, se mu dostalo jen nejruznějších urážek. V roce 1999 se ke stému výročí tragické události konalo vědecké sympozium a v médiích se objevily i četné zprávy připomínající dávnou vraždu. Bohužel se celé záležitosti chytli také nynější čeští antisemité a neonacisté, kteří od té doby pravidelně navštěvují symbolický hrob Anežky Hružové a místo vraždy a snaží se hilsneriádu i po více stovek let zneužít k rozpoutání antisemitských nálad. Koncem minulého roku se pak v Polně objevily plakáty plné pravopisných chyb, které obsahovaly texty o „židovských rituálních vraždách“ a odkazovaly na webové stránky tzv. Národního vzdělávacího institutu, instituce úzce spojené s českou antisemitskou a neonacistickou scénou. Ve stejné době také dostala řada významných občanů městečka Polná, jako starosta, místní děkan, knihkupec nebo ředitelka zdejšího muzea, antisemitsky orientované e-maily. Po jejich autorech, stejně jako po původcích plakátů, již samozřejmě pátrá policie, šetření však dosud nebylo ukončeno. I když se naštěstí nedá říct, že by v současné České republice počet antisemitů nějak výrazně narůstal, nelze bohužel ani prohlásit, že by tato zhoubná idea definitivně zmizela. Ukázalo se to i při volbách českého prezidenta, kdy se v internetových diskusích objevila řada příspěvků hanících stávajícího prezidenta Václava Klause kvůli jeho údajnému židovskému původu. S antisemitskou kartou hrají tradičně i představitelé české ultrapravice, což jasně ukázaly jejich pokusy o demonstrativní pochody pražským židovským ghettem a snaha o uspořádání demonstrace v Plzni ve výroční den zahájení transportů židovských občanů z Plzně. Obě akce však naštěstí ukázaly jednoznačný nesouhlas naprosté většiny veřejnosti s antisemitismem a zejména v Praze dokázali proti neonacistické hrozbě společně vystoupit i představitelé všech parlamentních stran, kteří se jinak nedokážou shodnout téměř na ničem. Bohužel se ale ukazuje, že antisemitismus v České republice má stejně houževnaté kořeny jako jinde a vykořenit ho zcela se ani v současné době, po desítkách let, které uplynuly od nacistického šílenství a holocaustu, stále nedaří. (MaFr)

Steyr se nebrání dodatečným zkouškám transportérů

Jednání mezi ministerstvem obrany a rakouskou firmou Steyr o dodávce obrněných transportérů Pandur směřují k dohodě na pokračování technických zkoušek těchto vozidel. Po jednání sněmovního branného výboru to řekl náměstek ministryně obrany Martin Barták. Obě strany podle něj nyní jednají o tom, jak, kdy a v jakém právním rámci by se testy měly odehrát. Steyr se podle Bartáka dodatečným zkouškám „zásadně nebrání“. Dále zdůraznil,

že teprve podle výsledků zkoušek by se armáda rozhodla, jak ve sporu se Steyrem dále postupovat.

Walderodové stále neúspěšní

Viditelně nespokojená odcházela od okresního soudu v Semilech Johanna Kammerlanderová, vdova po Karlu Des Fours Walderodovi a dědička jeho majetku. Jejím roztrpčení se nelze divit – soud totiž odmítl její nárok na restituci zámku Hrubý Rohozec, dalších nemovitostí a 260 hektarů pozemků a lesů na Turnovsku. Celá kauza se táhne již od roku 1992 a jedná se o jeden z nekomplikanějších restitučních případů vůbec. Walderode přišel o svůj majetek na základě Benešových dekretů již v roce 1945, a tak by podle současné české legislativy neměli jeho dědici na restituci nárok. Jenže Kammerlanderová a její právníci tvrdí, že Walderodovi, který se stal v roce 1939 říšským státním příslušníkem, bylo po válce československé občanství vráceno na základě prokázání státní spolehlivosti a původní konfiskace tak byla neoprávněná. Představitelé Pozemkového fondu, který většinu walderodovského majetku nyní obhospodařuje, však naopak upozorňují, že podle jimi předložených dokladů byl Des Fours Walderode členem Henleinovy SdP a příslušníkem wehrmachtu. Návštěvní kniha zámku Hrubý Rohozec pak údajně potvrdila dřívější svědeckou výpověď o gestapáckých dýcháncích, které Walderode hostil. Navíc občanství prý bylo Walderodovi vráceno paradoxně až po únoru 1948, a navíc v době, kdy byl již několik měsíců rakouským občanem. Jejich argumentům vyšel vstříc i semijský soud, který požadavky Johanny Kammerlanderové zamítl. Vdova však boj o získání rodového majetku Walderodových v Čechách nevzdává a plánuje další odvolání. Jak celý konflikt nakonec dopadne, lze samozřejmě jen velmi obtížně odhadnout. Nicméně není možno nepostřehnout poměrně zřetelnou změnu v přístupu na rozdíl od počátku devadesátých let. Tehdy byl obecně vykonáván určitý tlak na správní orgány i na soudy, aby v maximální možné míře restituci majetků umožňovali a ve sporných případech se přikláněli spíše k oprávněnosti nároků dědiců a potomků. Atmosféra se však postupně začala měnit a nyní se již klade podstatně větší důraz na pečlivé doložení veškerých nároků. Představitelé některých bývalých aristokratických rodin mluví v této souvislosti o politickém ovlivňování rozhodování soudů, jejich odpůrci naopak tvrdí, že změna souvisí s kultivací právní kultury v České republice i s opadnutím nátlaku ve smyslu snahy o předání pokud možno co největšího podílu majetku vlastněného státem do soukromých rukou. Jednotlivé kauzy jsou pak natolik složité, že lze jen těžko odhadnout, která strana má víc pravdy. Spravedlnosti často nijak nepomáhají ani jednostranně zaujaté komentáře novinářů, kteří většinou čerpají informace pouze od jednoho z účastníků konfliktu. Nezbyvá než se spolehnout na nezávislost českých soudů. Pravda, není to možná zcela spolehlivá jistota, ale těžko se hledá nějaká věrohodnější. (MaFr)

Kontrakt rakouské firmy v hledáčku české policie

Policie nedávno obvinila bývalou ekonomickou náměstkyni českého ministra práce a sociálních věcí Yvonnu Legier-

skou kvůli výměně pozemků a budov, ke které došlo před dvěma lety. Ministerstvo vedené tehdy místopředsedou českých sociálních demokratů se dohodlo se soukromou rakouskou realitní společností WSF-Delta na výměně paláce v Lannově ulici v Praze za několik pozemků a administrativní budovy ve Vysočanech. Palác předtím spravovala Česká správa sociálního zabezpečení. Celá akce proběhla za souhlasu tehdejší vlády a vše se zdálo v pořádku. Jenže nedávno Nejvyšší kontrolní úřad přišel s tvrzením, že k výměně došlo za pochybných okolností a budova v Lannově ulici byla na základě nepravdivého znaleckého posudku podhodnocena skoro o 140 milionů korun. V celé záležitosti se velice aktivně angažuje i současné vedení ministerstva práce a sociálních věcí, které podalo trestní oznámení na samotnou bývalou náměstkyni Legierskou i na svého bývalého ředitele odboru financování a správy majetku Ivana Noveského, který měl akci na starosti, a na soudního znalce Jana Čecha. Představitelé ministerstva také oznámily, že hodlají prostřednictvím Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových vymáhat po firmě WSF-Delta ušlé peníze. Pokud Legierské bude vina prokázána, hrozí jí za zneužití pravomoci veřejného činitele a pro porušení povinností při správě cizího majetku až 10 let ve vězení.

Lze samozřejmě očekávat, že představitelé nyní vládnoucí Občanské demokratické strany se celé záležitosti pokusí využít i k útoku na hlavní opoziční sílu – sociální demokracii. Hlavní ostří jejich ataku bude pravděpodobně směřovat na bývalého ministra a nyní místopředsedu sociální demokracie Zdeňka Škromacha. Již před posledními volbami byli představitelé sociální demokracie v rámci předvolební kampaně obviňováni ze špatného hospodaření a zneužívání funkcí ve státním aparátu. Policie z korupce obviňovala i některé blízké spolupracovníky Zdeňka Škromacha. Naprostá většina na veřejnosti široce ventilovaných kauz, které výrazně poznamenaly pověst sociálních demokratů před parlamentními a obecními volbami v roce 2006, však nakonec vyšuměla do ztracena. Jak dopadne případ s výměnou nemovitostí ministerstva práce a sociálních věcí, lze zatím jen těžko odhadnout. Prokazování úmyslu při nevýhodných obchodech bývá často mimořádně obtížné a české soudy bývají na kvalitu předložených důkazů náležitě náročné. Jak vypadá důkazní situace v této kauze přitom není docela jisté. Pokud se však obvinění ukážou jako oprávněná, vrhne celá kauza na ministra Škromacha velmi špatné světlo. Nejde ani tak o otázku, zda dokázal odhadnout úroveň znaleckého posudku, jako spíše o jeho personální politiku na úřadě. I když politici by si v tomto ohledu mohli říci, že „kdo je bez viny, ať hodí kamenem“. (MaFr)

Ministr potvrdil, že hradecká vila Anička je chráněná památka

Secesní vilu Anička v Hradci Králové nemůže majitel zbourat. Ministerstvo kultury ji již loni prohlásilo za chráněnou památku. Ministr kultury Václav Jehlička to potvrdil v odvolacím řízení. Překazil tak plán vlastníka pozemku, pojišťovny Generali, která chtěla místo vily postavit moderní administrativní budovu. Informaci zveřejnila Česká televize. Vlastník vily Anička Generali pojišťovna zvažuje, že podá žalobu k soudu. Důvody, které ministerstvo vedou

k ochraně vily, nepovažuje za dostatečné. Vila Anička z roku 1911 patří k architektonickým symbolům města. Petici za její zachování podepsalo téměř 12 000 lidí. Většina královéhradeckých zastupitelů naopak podporovala demolicí historické budovy.

ÚDV vydává knihu o vývoji Státní bezpečnosti

Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu (ÚDV) vydává v těchto dnech rozsáhlou publikaci o vývoji státní bezpečnosti (StB) i jejích předchůdců v letech 1945 až 1953. Autorkou již šestnáctého dílu sešitů vydávaných ÚDV je Jiřina Dvořáková. Sborník, který má přes 380 stran, popisuje mocenský boj, který komunisté v přelomových letech svedli o ovládnutí ministerstva vnitra a především jeho politického zpravodajství. Tento specializovaný útvar se podle tehdejší definice snažil odhalovat „bývalé konfi-

denty německých bezpečnostních a zpravodajských složek, zrádce a kolaboranty a nepřítelů skryté v politických stranách a v organizacích národní fronty“. Díky zaměření politického zpravodajství měla KSČ informace o svých politických oponentech a získala tak jednoznačnou politickou převahu nad nekomunistickými stranami. Kniha také popisuje metody a prostředky, kterými se komunistům podařilo tento krok uskutečnit. Dvořáková se kromě jiného podrobně věnuje personálnímu obsazení útvarů, které pod vnitro spadaly, a popisuje kariérní postup některých velitelů. Státní bezpečnost procházela v uvedených letech řadou organizačních změn a časté byly i výměny na vedoucích postech. To podle autorky svědčí o nestabilitě, kterou byl celý bezpečnostní aparát poznamenán. Kniha se prodává s přílohou, jež obsahuje kopie dobových dokumentů, tabulky a grafy, které popisují strukturu StB i například systém předávání informací.

HISTORICKÉ OHLÉDNUTÍ

Jan Masaryk

(14. 9. 1886, Praha – 10. 3. 1948, Praha)

Populární československý politik, významný diplomat, uznávaný ministr zahraničí a syn pozdějšího československého prezidenta T. G. Masaryka s jadrným humorem, bezprostředností a neokázalostí. Jan se narodil se jako třetí dítě do rodiny profesora Univerzity Karlovy Tomáše Garrigua Masaryka a jeho ženy Charlotty. V říjnu 1906 odjel na zkušenou do USA, kde vystřídal různá zaměstnání. Po návratu začátkem roku 1915 je odveden do rakousko-uherské armády, později se stal záložním důstojníkem a dosahuje hodnosti poručíka. Po válce na přání otce vstoupil v roce 1919 do diplomatických služeb Československa. V letech 1919–1920 působí ve funkci chargé d'affaire na velvyslanectví ve Washingtonu, od roku 1920 zastával post legačního rady na ZÚ ve Velké Británii. Na protest proti mnichovskému rozhodnutí se Masaryk v roce 1938 rozhodl opustit post velvyslance a 30. prosince 1938 odjíždí do USA. V r. 1939 se vrací do Londýna a stojí po boku Edvarda Beneše v čele československého odboje v exilu. Od r. 1940 byl členem Benešovy exilové vlády jako ministr zahraničních věcí (prozatímní československá vláda byla v červenci 1940 uznána Británií jako oficiální reprezentant ČSR). Během válečných let vykonal Jan Masaryk několik cest do USA, kde z pověření československé a britské vlády (ČSR byla od nástupu Winstona Churchilla spojencem Velké Británie) jednal s americkými představiteli. V tomto období pravidelně promlouval na vlnách BBC tzv. „hovory k domovu“, organizoval mj. kulturní pořady, ve kterých Britům představil díla českých skladatelů a spisovatelů, např. Antonína Dvořáka, Bedřicha Smetany, Karla Čapka ad. Někdy využil i svého klavírního nadání k doprovodu pozvaných interpretů. Po vypálení Lidic nahrál se sopranistkou Jarmilou Novotnou desku lidových písní symbolicky nazvanou *Song of Lidice*.

V červenci 1945 se Jan Masaryk vrací do ČSR a zůstává ministrem zahraničí za vydatné podpory prezidenta Edvarda Beneše. Masaryk je kritizován za nekonceptnost,

nejasný názor, váhaní v závažných rozhodnutích, dochází k dalším sporům s premiérem, komunistou Zdeňkem Fierlingerem. Do střetu s KSČ se dostává ve věci zavedení milionářské dávky v létě 1947, svůj odpor dal v tisku veřejně najevo. Spory ve vládě se na přelomu let 1947-1948 stupňovaly, ale Masaryk zůstává překvapivě ve vládě i po únorovém převratu 1948.

K úmrtí ministra došlo za dosud ne zcela objasněných okolností v noci z 9. na 10. března 1948. V časných ranních hodinách 10. března bylo Masarykovo bezvládné tělo objeveno na dlažbě druhého nádvoří Černínské paláce, sídle ministerstva zahraničních věcí, pod oknem koupelny Masarykova služebního bytu. Masarykova smrt, k níž došlo v samotném závěru komunistického únorového puče a jehož důsledkem bylo mj. začlenění Československa do sovětského bloku, vyvolala silnou emotivní vlnu rozhořčení převážné části demokratické společnosti i značné rozpaky komunistů. Jan Masaryk byl nesporně nejuznávanější a nejpopulárnější levicově a demokraticky orientovanou osobností prvních poválečných let, zejména v českých zemích. Masarykova tragická smrt se stala chmurným předobrazem příštích desetiletí totalitarismu, maskované sociálně revoluční demagogií.

Zpracováno z publikace Jan Masaryk (úvahy o jeho smrti) – vydal Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu 2005.

Antonín Hajn (1868–1949)

Vystudoval jazyky a historii na pražské univerzitě. Poté pracoval v *Časopisu českého studentstva*. Na konci devatenáctého století byl odsouzen v procesu s Omladinou a krátce vězněn. Od roku 1907 do roku 1911 byl poslancem říšské rady ve Vídni. V září 1914 spoluvytvářel program Maffie, které byl předním členem až do získání samostatnosti. Poté byl dlouholetým členem Poslanecké sněmovny.

Běda mužům, kterým žena vládne

Nevím, ale domnívám se, že by ženy ve vysokých státnických funkcích byly požehnáním pro lidstvo. Pod jejich vládou by byl svět jistě mírumilovnější, bez věčného hašteření a válčení. Sesbíral jsem výroky o ženách z úst mnoha chytrých lidí, laureátů prestižních cen, spisovatelů, učitelů a jiných mudrců. Ti všichni si nedovedou představit náš svět bez žen, protože dosud nemáme jinou možnost

lidského množení. Jenže anglický básník lord Byron si kdysi postěžoval, jak je strašné, že není možno žít ani se ženami, ani bez nich. Vždyť bychom sami byli hubiteli jakéhokoliv života na zeměkouli. Musíme si tedy ženy piplat, aby nám zůstaly zachovány.

Americký autoprůmyslník Henry Ford kdysi varoval, že s nimi musíme zacházet jako s drahokamy, jako s nejdražšími automobily. Jenže zapomněl, že když začne auto zlobit, je možné je sešrotovat. Ale co se zlobivou ženou? Při sebemenším pokusu o její sešrotování má člověk na krku zákony.

Jak se tedy zachovat? Básník Josef Hora si kdysi postěžoval: když muž učiní šťastnou jedinou ženu, dává ho celý svět za vzor. Ale když učiní šťastnými vícero žen, bývá označován za lumpa. Není to nelogické? Biblický král Šalamoun prý měl stovky žen (a já ho lituju, je-li to pravda), a přesto (nebo snad právě proto?) bývá dáván za vzor moudrosti. Jedna známá pražská herečka zmínila ve svých pamětech příhodu, kdy při jedné dovolené – nevím už ve které africké zemi – jí z koruny stromu na zátylek seskočila opice. Vykřikla na svého, za ní jdoucího manžela: Co s ní mám dělat? Rychle, co s ní? Uklidni se, poradil jí manžel s klidem Angličana. Udělej přesně totéž, co děláš vždycky se mnou. Řekni jí „Dnes ne, dnes mě bolí hlava.“ Když jsem to vyprávěl příteli, řekl mi – já ti povím lepší. Přišel manžel za svou ženou a řekl jí: tady ti nesu prášek proti bolení hlavy a sklenici vody. Ale mne žádná hlava nebolí, odvětila překvapená žena. Skvělé, tak dneska už na mě nemůžeš s obvyklou výmluvou „Dneska ne, bolí mě hlava!“

O jednom známém pražském herci se vypráví, že jednou přišel po hádce se svou ženou mezi kolegy do divadelní šatny s otázkou: Kluci prodám manželku, kdo koupí? Což o to, pěkná je, ozval se nesmělý hlas. Kolik za ni dáš? optal se rychle nabízející. Nic, odvětil opatrně zájemce. Výborně, vykřikl nabízitel celý rozradostnělý. Beru!

Se ženami je to těžké. Nevědí, co chtějí a nedají pokoj, dokud to nedostanou. Muž touží po ženě natolik chytré, aby pochopila, jak je moudrý, a natolik hloupé, aby se mu obdivovala. Výsledek? Například v Rakousku se každé druhé manželství rozvádí. Každé druhé! Svízel je pouze v tom, jak ještě před svatbou včas zjistit, zda je plánovaný sňatek v dané souřadnici první nebo druhý. To by se snad svatebčané museli rozpočítávat jako my v dětství „enyky benyky kliky bé, ábr fábr domine, elce pelce do pekelce...“

Není divu, že se právě ve Vídni v hotelu Marriott pořádá každý rok tzv. veletrh rozvodů, kde právníci provádějí zákazníkům kulantně rychlý rozvod, detektivní kanceláře vypátrají rychle nevěru jednoho z partnerů, cestovní kanceláře pořádají dovolené pro čerstvě rozvedené singly, hoteliéři nabízejí pořádání oslav úspěšných rozvodů atd. A průměrná návštěvnost přesahuje číslíci sedmi set zájemců denně. Kolik by jich museli mít v Americe, kde se vyskytuje mnohem víc rozvodů než u nás ve střední Evropě. Taková hollywoodská herečka Liz Taylor už se rozvedla devětkrát, mění své manžele jako pomazánky na chleba. Nyní právě přemýšlí, koho udělat svým jubilejním, desátým šťastlivcem, aby mohla po čase opět prohlásit, že je tentokrát jubilejně šťastně rozvedená. To je Amerika, kde muži začínají mnohdy mytím talířů a ve vlastní domácnosti také tak končí.

Říká se, že muži nejsou závistiví jako ženy. Není to pravda. Nejlepším důkazem toho jsem já sám. Už od svatebního dne závidím své ženě, že si dovedla najít tak dokonalého muže. Znáte hlavní rozdíl mezi mužem a ženou? Ženy jsou praktičtější. Na stížnost jedné z nich, že poslala manžela nakoupit hovězí maso na svíčkovou a on se už dva dny nevrátil domů, měla její přítelkyně ihned dobrou radu: zkus to s gulášem! Není to geniální? Je zajímavé, že miminka kočárkům neodrostlá, která ještě neznají rozdíl mezi chlapci a děvčaty, sahají radostně podle svého pohlaví po autíčkách či panenkách v kočárcích. Je to asi souhrou práce genů a hormonů v nás. Ženy mají více sebekritiky. Když přijde muž domů z hospody v podroušeném stavu a žena ho přivítá slovy „ty máš ale opici“, muž okamžitě poznámku okomentuje slovy „to je poprvé, co od tebe slyším sebekritické přiznání“.

Jsou ženy, které v dnešní době technického pokroku vůbec muže nepotřebují. Až se najde nápaditý obchodník s nákupem a prodejem mužského spermatu, skočí si k němu budoucí rádobu matka a nakoupí nějaký dekagram ze zásuvky se sortimentem podle povolání otců, přičemž si budou moci vybrat, zda má být budoucí polosirotek geniální matematik, hudebník či fotbalista atd. Ten poslední bude mít sperma nejdražší, protože z něho vzešlý potomek bude mít zajištěný nejvyšší příjem do 35 let svého života a pak bude moci odpočívat na vavřínech z doby své slávy, takže bude záviděníhodným živatelem své svobodné matky a oba, matka i syn, budou mít bezpracně doživotně o sebe postaráno. Jediné minus, ženy si mezi sebou nebudou mít při svých prástkách příležitost pomlouvat své chudáky neschopné manžele.

A víte, proč muži své manželky tak rádi často a dlouze líbají? Protože to bývá jediný způsob, jak je přimět na chvíli k mlčení! Mužská láska začíná tím, že se muž cítí osamocen a končí tím, že touží být osamocený. A když pozná, že i sebekrásnější ženská noha končí tam, kde záda přecházejí ve vulgární název. Na druhé straně ovšem pozná po výměně manželky, že je to vítězství naděje nad zkušeností, ale muži jsou někdy nepoučitelní.

Nejkrásnější slovo v každém jazyce – třeba ne vždy nejlíbivější, ale obsahem nejlíbeznější – je slovo maminka. Opakem pro leckterou mladou manželku je slovo tchyně. Tyto ještě nezkušené mladé ženy totiž zapominají, že se zakrátko stanou také nemilovanými tchyněmi svých snach. A když se mne nedávno jedna taková snacha zeptala, zda může ve století letů do kosmu poslat svou tchyni tamtéž, odvětil jsem, že je to každopádně zdvořilejší, než ji poslat někam jinam...

Jindřich Lion

Výročí Špilberku

V Brně v první polovině února oslavili zajímavé výročí – právě před 150 lety byla uzavřena smutně proslulá „káznice“ na Špilberku. Část pevnosti sloužila jako vězení již od vybudování hradu v období gotiky. Ale až v roce 1783 rozhodl tehdejší císař Josef II., že ve Špilberku bude zřízena civilní věznice pro nejnebezpečnější zločince. A tak na Špilberk putovali od té doby vrazi, loupežníci, padělatelé peněz, ale také političtí vězni. První slavnou osobností, která poznala velmi zblízka špilberské kasematy, byl proslulý velitel pandurů Franz von Trenk, který zde strávil poslední rok svého dobrodružného života. Na Špilberku se ocitli i někteří významnější francouzští revolucionáři zajatí rakouským vojskem, jako bývalý poštovní Drouet, který poznal krále při jeho pokusu o únik z internace a způsobil jeho zatčení, a také skupina uherských jakobínů v čele s básníkem Ferencem Kazinczym. Později zdejší cely zaplnili také italská bojovníci za svobodu – jeden z nich, básník Silvio Pellico, který na Špilberku prožil plných osm let, pak zaručil svým dílem vězení smutnou proslulost. Ještě koncem čtyřicátých let v celách na Špilberku trávili své dny mnozí polští revolucionáři, například účastníci krakovského povstání v roce 1846. Již od roku 1848 však správa rakouských věznic upozorňovala, že se Špilberk nachází ve velice špatném stavu. Teprve o sedm let později se však císař František Josef I. rozhodl zdejší věznic zrušit a vězni se začali stěhovat jinde. Jako první odešly ženy do trestnice ve Valašské Meziříčí, například slavný loupežník Václav Babinský byl k odpykání zbytku svého dvacetiletého trestu přemístěn do Kartouz (též Valdice) u Jičína. Za posledními vězni, kteří pracovali na vyklízení, se vrata Špilberku uzavřela v únoru 1858 a prostory se proměnily ve vojenskou kasárnu. Bohužel tím nebyla historie vězeňství v těchto ponurých místech definitivně uzavřena – za první světové války zde kromě provinilých vojáků byli vězněni i někteří civilní odpůrci tehdejšího režimu a řada českých vlastenců se až příliš důvěrně seznámila se Špilberkem i v prvním roce nacistické okupace. Armáda opouští prostory Špilberku až na konci padesátých let, kdy se objekt přeměňuje na sídlo muzea města Brna. Snad konečně nyní, v 21. století, nastala chvíle, kdy se Špilberk definitivně promění na pouhou kulturní památku, která bude připomínat, že naši minulost v 19. a 20. století neprovázely jen vznešené róby žen a diplomatická jednání uhlazených gentlemanů, ale také utrpení vězňů – částečně opravdových kriminálních živlů, ale částečně také jen osob, které se odvážily protivit se vládnoucímu režimu. (MaFr)

Rakouská digitalizace zasáhla i ČR

Dlouhá desetiletí byla vedle domácích kanálů trvalým společníkem obyvatel žijících v českých a moravských krajích sousedících s Rakouskem také rakouská televize ORF. Před rokem 1989 z ní získávali nejenom jiný pohled na různé politické události, které domácí režim často silně zkresloval nebo zamlčoval, ale stala se pro ně i cenným zdrojem informací o životním stylu mimo tzv. socialistický tábor. O svoji výlučnou pozici sice v následujících desetiletích přišla, ale přesto si i mezi obyvatelstvem některých českých a moravských krajů udržela značnou oblibu. Lidé v ČR sledují na rakouské televizi například některé sportovní přenosy, které na českých kanálech neběží, nebo

populární pořady s lidovou hudbou – Volksmusik. I čeští a moravští diváci se však museli vyrovnat se skutečností, že Rakousko přešlo na digitální vysílání. Tato změna zasáhla v ČR především starší generaci, tedy obyvatele, kteří na jednu stranu umí německy, a proto vyhledávají pořady v němčině, ale na straně druhé nebyli zvyklí si pořizovat nové technologie, jako například satelitní přijímače. Právě ti způsobili v pohraničních krajích boom v nákupech a montáži televizní techniky, která umožňuje přijímat digitální vysílání. Výrazně se to projevilo například na jižní Moravě. Jenže celá akce má jeden háček. Přes satelit totiž může přijímat rakouské veřejnoprávní vysílání pouze ten, kdo platí v Rakousku koncesionářské poplatky. Pozemní signál zprostředkovaný pomocí set top boxů pak na mnoha místech nemusí dosahovat žádané kvality. Na druhé straně však třeba na jižní Moravě v mnoha lokalitách je snazší přijímat rakouský než český digitální signál. Bez českého digitálního signálu tak například ještě v únoru byla i polovina města Břeclav. Zatímco v Rakousku by mělo být pokryto digitálním signálem již plných devadesát procent území, Česká republika poněkud zaostává. Jsou sice již kraje, kde již lidé museli přejít z analogového na digitální vysílání, ale konec analogového vysílání se zatím ještě ztrácí v mlze. Stále se hovoří o tom, že jeho definitivní konec by měl přijít na konci roku 2010, ale objevují se silné tlaky na oddálení tohoto termínu. Mnozí lidé při hranicích s Rakouskem však budou díky rychlejšímu Rakousku na tuto změnu již předem připraveni. (MaFr)

Mosty ano, či ne?

Cestu do Rakouska přes Český Krumlov by v jihočeské metropoli Českých Budějovicích mohli v budoucnu usnadnit nové mosty přes Vltavu. Radnice zvažuje vybudování nových přechodů přes řeku hned na dvou místech. Musí však při svých plánech počítat i s odporem části místních usedlíků, kteří se obávají prudkého nárůstu provozu a tím snížení kvality jejich bydlení. Radnice ovšem namítá, že nové mosty by trochu ulevily přetíženým současným silnicím. Plány na nové mosty však dosud zůstávají pouze ve stádiu úvah. Pokud by mělo dojít k jejich skutečné realizaci, bude nutno zřejmě vést ještě velmi rozsáhlou diskusi o racionalitě celých projektů, ale také o způsobu jejich financování. To však může trvat ještě poměrně dlouhou dobu. (MaFr)

Bobr ničitel je asi z Rakouska

Není to tak dávno, co se zdálo, že z volné přírody ve střední Evropě bobří vůbec vymizí. I proto se začala věnovat velká pozornost jeho ochraně a zároveň byly na některých řekách i v České republice znovu vysazeny jejich kolonie. Například do Litovelského Pomoraví připutovalo 26 bobrů ze severního Polska a Litvy, kteří se zde mají čile k světu. Možná až příliš čile – někteří zoologové totiž upozorňují, že podobně jako u některých jiných druhů zvířat nové vysazení vedlo k paradoxním výsledkům – živočichové se v novém prostředí velice rychle adaptovali a přemnožili se, takže naopak páchají značné škody. To platí i o bobru, který se stal akutní hrozbou především pro vodohospodáře, protože nemilosrdně narušuje jejich přehradu. Dvakrát nadšení ale nejsou ani třeba sadaři. Například ve Starém Městě se nově usídlil bobr, který patrně připutoval

z Rakouska – s velkou chutí se zde pustil do okolních stromů a dvacet kmenů ohlodal natolik, že akutně ohrožují kolemjdoucí. Odborníci upozorňují, že uvedená příhoda je jedním z článků řady, která jasně dokazuje, jak se začínají přísná pravidla pro ochranu bobra evropského pomalu, ale jistě přežívat. Podle nich dříve nebo později bude nutno povolit za určitých podmínek i jejich odstřel. I když by to asi nebylo příliš zdvořilé – hosta z Rakouska jen tak kvůli pár ohryzaným stromkům jen tak odstřelit. (MaFr)

Zbořená, ale moje

Dřívější aristokratická sídla v České republice měla v devadesátých letech nejrůznější osudy. Zatímco některá z nich noví vlastníci nádherně zrekonstruovali a vrátili je k původní nádheře, jiné objekty podobné štěstí neměly. Jejich majiteli se stali různí spekulanti, kteří nechali stavby zchátrat. Někde se jednalo i třeba o poctivce, kteří však nedokázali najít dostatek finančních prostředků k náročné údržbě. Tvrz ve Svěbohách, tedy osadě obce Horní Stropnice nedaleko Nových Hradů a také česko-rakouské hranice, patří mezi budovy, které příliš veliké štěstí neměly. Jde o sídlo, jehož historii lze vystopovat až do patnáctého století. Později zde sídlily různé místní rody jako třeba Kořenští z Terešova. Příslušník této rodiny zde údajně dokonce nechal zazdít svoji nevěrnou manželku. Od 17. století svěbožskou tvrz drželi Buquoyové, vlastníci novohradského panství. V roce 1997 tuto jedinou dominantu obce Horní Stropnice od Víta Tučného, bratra proslulého českého country zpěváka Michala Tučného, koupil za částku nepřesahující půl milionu korun Jaroslav Břicháček, který si tak chtěl splnit svůj dětský sen vlastnit rodové sídlo. Jenže se svým majetkem naložil poněkud zvláště – nechal ho pustnout. Sám přiznává, že již v době, kdy objekt kupoval, neměl na jeho opravu peníze. V tom se ostatně situace nezměnila – Jaroslav Břicháček je nyní invalidní důchodce a jeho příjem tomu odpovídá. Co se však mění k horšímu, je stav objektu, ze kterého se postupně stává zřícenina. Už v roce 2001 památkáři konstatovali, že přes čtená jednání majitel tvrze s opravami dosud nezačal. O tři roky později vypadala situace ještě zoufaleji, do objektu zatékalo a rozkrádal se materiál, protože celý areál zůstával nezabezpečený. Nečinnost vlastníka bylo již tehdy možné hodnotit jako porušování zákona, ale Jaroslav Břicháček prý tehdy tvrdil, že vzhledem k nedostatku peněz tvrz prodá. K tomu však nedošlo a sám Břicháček nyní tvrdí, že si nepamatuje, že by uvažoval o odprodeji stavby. Podle místních obyvatel jde však o jedinou možnost, jak památku uchránit od definitivní zkázy. V současnosti probíhají mezi Jaroslavem Břicháčkem a úřady nová jednání, která pravděpodobně rozhodnou, zda třeba v budoucnosti bude možno v česko-rakouském příhraničí obdivovat nově rekonstruovaný historicky cenný objekt, nebo zda se veškerá sláva svěbožské tvrze přemístí natrvalo už jen na stránky historických knih. Snad lpění na dětském snu nakonec nenapáchá nenapravitelné škody – nebylo by to bohužel ani poprvé a asi ani naposled. (MaFr)

Zlínské rodinné pasy i v Rakousku?

Zlínský kraj se inspiroval od Jihomoravského a jeho představitelé zvažují projekt zavedení rodinných pasů. Na základě nich by obyvatelé Zlínska získali slevu při

vstupu do kulturních objektů, ale i sportovních zařízení, v obchodech či restauracích. Kartu by bylo možno použít celkem na více než 7 800 místech v České republice a na Slovensku a počítá se i s jejím propojením s dolnorakouským Familienpassem. Cílem je přitom jednak podpora drobného podnikání, tak především podpora rodin s dětmi, pro které často různé výlety představují mimořádně velkou finanční zátěž. Podle zlínských radních by systém umožnil, aby rodiny mohly na společné výpravy vyrazet podstatně častěji než dosud, zejména když v době akcí by slevy místo obvyklých deseti až dvaceti procent mohly činit třeba padesát nebo sedmdesát procent. V Jihomoravském kraji již podobný systém funguje od roku 2006 a slaví značný úspěch – za dobu jeho platnosti se o rodinný pas přihlásilo již 14 000 zájemců. Projekt mimo jiné přispěl i k většímu zájmu o výjezdy přes hranice do Rakouska, kde se pro držitele rodinných pasů pořádají i speciální velmi zajímavé akce. Díky jedné z nich se loni na Štědrý den vypravilo do Rakouska na sedm stovek Jihomoravanů. Na jihu Moravy jsou s rodinnými pasy spojeny i výhody při cestování a při lékařské péči. Zlínský kraj se však prozatím hodlá zaměřit pouze na podporu rodinných výprav za kulturou a zábavou. Celý projekt, pokud bude schválen, by se na Zlínsku mohl spustit od přelomu srpna a září letošního roku. Možná tedy již na podzim se v Dolních Rakousích setkáme s řadou zlínských rodin, kterým výlety usnadní právě rodinný pas. (MaFr)

Společníci pro seniory

Česká a rakouská společnost mají k sobě velice blízko a tak se otvírá široké pole pro přejímání různých námětů. To si uvědomili mimo jiné v Hodoníně v péči o seniory. Snaží se nyní sestavit tým dobrovolníků, kteří by fungovali jako společníci pro osamělé staré lidi. Společník seniorům třeba předčítá, pomáhá jim třeba psát dopisy nebo je doprovází za zábavou apod. V Rakousku se společníci obvykle rekrutují z vitálních seniorů, kteří se ještě cítí schopní pro péči o jiné. Naopak na Moravě experimentují spíše s mláďm – v brněvské nemocnici si tuto funkci vyzkoušeli někteří studenti místního gymnázia, v Brně zase fungují jako společníci místní skauti. Oba systémy samozřejmě mají svá pro a proti – vrstevník je samozřejmě pro seniora přirozenějším partnerem, se kterým snadněji najde společnou řeč a méně se před ním ostýchá. Rychleji tak vzniká rovnocenný přátelský vztah. Na druhé straně však v některých situacích snadno mohou zůstat bezradní senior i jeho stejně starý společník. Mláď také někdy dokáže vnést do života osamělých seniorů nové a leckdy nesmírně zajímavé impulsy, které mohou mít až nečekaně pozitivní důsledky. Bude ovšem zajímavé sledovat, jak se bude jihomoravským v jejich projektu dařit a jestli nakonec převládnu mezi společníky vitální lidé zralejšího věku, nebo zda tento institut zůstane i nadále doménou mladých lidí, ochotných pomáhat. (MaFr)

Virtuální oživení vesnice

Po odsunu Němců z Československa zanikla v Čechách a na Moravě řada obcí. Jednalo se zejména o vsi v pohraničním pásmu, které byly později, v padesátých letech, srovnány se zemí. Takový osud potkal i Romavu na česko-rakouských hranicích na Novobystřicku. Na rozdíl od jiných

vesnic se však nyní dočkala svého znovuzkříšení, byť jen ve virtuální podobě. Společnosti Chytka.NET a Adeo vytvořily totiž krátký film, který představuje mimořádně věrnou počítačovou rekonstrukci zaniklé obce vytvořenou pomocí počítačové techniky. Na celém projektu se začalo pracovat v roce 2006 na základě nápadu lidí z firmy Chytka.NET. Na počátku byl prostudován terén zaniklé obce a na základě zbylých částí obvodových zdí některých stavení si počítačová odborníci udělali základní představu, kterou dále upřesňovali na základě dochovaných fotografií a konzultací s pamětníky i historiky. Výsledkem byl neobyčejně věrný model, který přitom respektuje i takové detaily jako chybějící plaňky v plotu či vlhké a zašpiněné fasády domů. Při virtuální procházce je přitom možné vidět nejenom školu, kostel či domky u rybníka, ale také interiér kaple s křížem. Krátký film o Romavě je jedním z nejzajímavějších výstupů z bádání o zaniklých obcích v česko-německém a česko-rakouském pohraničí, které se v posledních letech velice utěšeně rozvíjí. Ani nyní po otevření hranic se nedá očekávat, že by se znovu svět zdejších vesnic znovu reálně oživil a dříve vysídlená území se spíše proměňují na turistické lokality, vznikají zde nákupní centra nebo například golfová hřiště. Jistě však není od věci si připomenout, jak to zde vypadalo před druhou světovou válkou, která definitivně zničila leckdy velmi komplikované soužití českého a německy mluvícího obyvatelstva v těchto oblastech. Možná by nebylo tak úplně od věci vybudovat v česko-rakouském pomezí více turistických stezek, které by připomínaly meziválečnou podobu zdejší krajiny. Vzpomínka na Romavu by jistě v tomto kontextu mohla nalézt zajímavé uplatnění. (MaFr)

Valdštejnové na Valdštejnovi

Na čtyři desítky příslušníků rodiny Valdštejnů, nebo spíše Waldsteinů, z Německa a Rakouska se společně vypravilo začátkem února speciálním autobusem z Vídně do Prahy na výstavu věnovanou jejich proslulému předkovi, jednomu z nejvýznamnějších vojevůdců třicetileté války, generalissimu Albrechtu z Valdštejna, která se koná v jízdárně tvořící kdysi součást jeho pražského paláce. Dostavili se příslušníci obou větví – třebešské i mnichovohradištské, kteří se prý vzájemně odlišují podle barvy vlasů. Po výstavě, kterou navštívilo již více než sto tisíc lidí, je provedla přímo její kurátorka, známá historička Eliška Fučíková. Příslušníci rodiny Waldsteinů, mezi nimiž nechyběl ani benediktin Angelus Waldstein, který v roce 1995 od prezidenta Václava Havla za svoji pomoc opozici v období před rokem 1989 obdržel medaili Za zásluhy, přitom nešetřili pochvalnými slovy. V této souvislosti snad stojí za zmínku, že někteří komentátoři naopak expozici pro její údajně poněkud nekritický postoj ke kontroverzní osobě kondotiera zavražděného nakonec z příkazu císaře v Chebu v roce 1634 ostře kritizovali. Účastníci valdštejnského zájezdu pak už pouze společně povečeřeli v nedaleké valdštejnské hospodě a dále se jejich cesty rozdělily. Předtím však společně naplánovali další setkání, které má proběhnout v souvislosti s další významnou událostí – za dva roky hodlají oslavit 850. výročí zmínky o jejich rodu vydáním nové knihy o celé historii rodu Valdštejnů. Snad nakonec toto setkání neskončí skandálem jako podobná akce rodu Thunů. Ti se totiž před několika lety podíleli na uspořádání vědecké konference o významu jejich rodu. Při jednom

z referátů, který se jim zdál nedostatečně uctivý, se však příslušníci rodiny demonstrativně zvedli a odkráčeli ze sálu. Inu, ve vztahu k vlastní rodině asi není moc prostoru pro nějaký nezaújatý a nezávislý pohled. Lze se tomu snad divit? (MaFr)

Do Vyššího Brodu se vrací vaření piva

V České republice v posledních letech rostou malé výrobní piva jako houby po dešti. Jeden z nich vzniká i ve Vyšším Brodu nedaleko rakouských hranic, jen pár desítek metrů od míst, kde dlouhá léta vařili chmelový mok mniši ze zdejšího cisterciáckého kláštera založeného v 13. století Vokem z Rožmberka. Za zajímavost lze považovat, že vlastník nového minipivovaru se v receptuře inspiroval pšeničným pivem, které poznal v rakouském Aigenu. Na základě jeho představ a koncentrátu z výzkumného ústavu pivovarnického by mělo vzniknout kvasnicové jednostupňové světlé pivo, které na počest jednoho z prvních sládků vyšebrodského kláštera nese jméno Jakub. Podnikatel však chce svoje propojení se slavnou tradicí vyšebrodského pivovarnictví dovést ještě dál – jedná se současným převorem vyšebrodského kláštera, který se nyní snaží dohledat recepturu, podle které se pivo ve Vyšším Brodu vařilo údajně celá staletí. Má se přitom jednat o zajímavou specialitu – výsledný mok měl údajně červenou barvu a chuť mu přidávaly i různé bylinky. Pokud tedy v rámci svých toulek za poznáním architektonických skvostů jižních Čech ve Vyšším Brodě pocítíte únavu a vyprahlé hrdlo, budete mít možnost se osvěžit originálním pivem čepovaným přímo z tanku. A poté můžete zase posílení vyrazit za památkami nebo třeba do krásných okolních lesů. (MaFr)

Čeští potápěči pronikli k rakousko-uherskému křižníku

Jako prvním nevojenským potápěčům se na konci minulého roku podařilo expedici klubu Autogar-Diving SSI z moravského města Jihlava proniknout k potopenému rakousko-uherskému křižníku Franz Joseph I., který v současnosti leží na dně Kotorské zátoky přesně na hranici mezi Chorvatskem a Černou Horou. Křižník před první světovou válkou hlídkoval v Jihočínském moři a jeho palubu údajně již v té době zblízka poznalo na 40 českých námořníků. Česká stopa byla vidět i na dělech a další výzbroji, která pocházela vesměs z plzeňské Škodovky. V průběhu první světové války křižník fungoval v Boce Kotorské jako hlídková a ubytovací loď. Do samotných bojů však loď nezasáhla, protože byla v té době již považována za zastaralou. I přesto ji však po skončení války s velkou chutí zabavili Francouzi, kteří ji chtěli odvézt i se značnou zásobou munice. Ještě v Boce Kotorské se však křižník potopil. Hovořilo se přitom o variantě, že důvodem jeho zkázy se stala diverzní akce námořníků, kteří kořist nechtěli Francouzům nechat. Jedním z cílů jihlavské výpravy tak bylo i zjištění skutečné příčiny potopení lodi. Jejich cesta na dno moře do blízkosti vraku však nebyla nijak jednoduchá – pověstná balkánská byrokracie se předváděla v plné síle a k projektu expedice se vyjadřovalo mj. devět chorvatských ministerstev včetně ministerstva lesnictví nebo letectví. Nakonec však vše dobře dopadlo a potápěči všechna potřebná povolení získali. Vrak křižníku Franz Joseph I. byl v minulosti značně vypleněn, ale díky

dříve vytvořeným dířám po odřezávání pancířů zase mohli jihlavští proniknout třeba až do strojovny vraku. Vše přitom natáčeli na kameru, takže lze předpokládat, že ze své akce vyhotoví i dokumentární film. Zároveň se jihlavským podařilo výrazně podpořit jednu z teorií o důvodu potopení křižníku – na základě skutečnosti, že obě kotvy byly zatažené, se přiklonili k méně romantické variantě, že loď se potopila z důvodu značného přetížení. Jihlavští ve svých výzkumech rakousko-uherských vraků hodlají pokračovat i v nejbližší budoucnosti. Nyní se chystají opět do Chorvatska k vraku bitevní lodi Szent István potopené v roce 1918, který leží poblíž ostrova Premuda v hloubce šedesáti pěti metrů. Na rozdíl od lodi Franz Joseph I. je však tento cíl mezi potápěči podstatně známější, i když povolení chorvatských úřadů bude nutno získat i v tomto případě. Členové jihlavského klubu se však mohou těšit na to, že podle všech zpráv je vrak v mnohem lepším stavu než je tomu u křižníku Franz Joseph I. (MaFr)

Železná opona chátrá

Zajímavý nápad měli v minulosti představitelé Správy Národního parku Podyjí, když se rozhodli při celkové likvidaci pozůstatků zábran na česko-rakouských hranicích ponechat v Čížově na památku kousek železné opony s vojenskou hláskou. Z místa se brzo stala oblíbená turistická atrakce, díky níž si mladší ročníky mohou udělat jasnější představu, jak vypadala situace na hranicích před listopadem 1989. Jenže skvělý nápad, který přitahuje návštěvníky patrně ještě více než okolní nádherná příroda, má však svůj háček. Jeho údržba stojí značné peníze a musí probíhat poměrně často. V současnosti tak v pletivu zůstávají před rokem 1989 nepředstavitelné díry a sloupky volají po novém nátěru. Ještě větší komplikace však působí zmiňovaná vojenská hláška. Kovový objekt v nepříznivých podmínkách zrezl a bylo nutné ho z bezpečnostních důvodů uzavřít. Správa parku však nechce návštěvníky o ojedinělý objekt připravit – proto počítá se zbořením původní budovy a postavením věrné kopie. Na tento nákladný projekt však nemá peníze a bude muset doufat v získání nějaké dotace. Pomoci by snad mohly akce, které se připravují v souvislosti s pádem železné opony v příštím roce. V každém případě by bylo velice nešťastné, kdyby zajímavá ukázka železné opony zanikla – naopak je potřeba podobné stavby pečlivě prezentovat, aby mladší generace viděla, jaká negativa s sebou nesla uplynulá desetiletí. Možná by stálo za to oživit i nějaký bývalý hraniční přechod s poměry, jaké panovaly v sedmdesátých a osmdesátých letech, se vším tím kontrolováním, prohledáváním a šikanováním. Jedině tak později narození snad alespoň částečně pochopí, jaké pocity jsme mívali, když jsme překračovali hranice a zejména když se jednalo o hranice oddělující různé světy. (MaFr)

Atlas židovského etnika v Česku

Etnografický ústav Akademie věd vydal průkopnické dílo, které mapuje židovské obyvatelstvo v Čechách v letech 1792 až 1794, uvedlo tiskové oddělení Akademie. Pátý svazek *Etnografického atlasu Čech, Moravy a Slezska* je totiž zřejmě první prací českých vědců, která se souborně věnuje dějinám Židů v českých zemích v raném novověku. Tomuto tématu vědci dosud věnovali jen okrajovou pozornost. Podle Akademie zpracoval toto období autorský

kolektiv ve složení Ivana Ebelová, Michal Řezníček, Klára Woitschová a Jiří Woitsch soustavně jako první. V úvodní studii autoři pojednávají o sídelní a socioprofesionální struktuře židovského obyvatelstva v Čechách a o právním postavení českých Židů v raném novověku s důrazem na léta 1792 až 1794. Text doprovázejí rozsáhlé tabulkové přílohy a grafy. Stěžejní částí díla je 42 map, které dokumentují územní rozložení židovských sídel a prostorové rozmístění Židů podle způsobu jejich obživy. Všechny mapy jsou opatřeny česko-německou legendou. Zpracovány jsou moderními geografickými metodami. Atlas obsahuje rozsáhlý německý souhrn.

Archeologové objevili v Podolí zbytky pravěké osady

Archeologové objevili v uplynulých dnech při záchranném výzkumu v Podolí u Brna stopy po pravěké osadě. Četné nalezené předměty svědčí o tom, že jde o sídliště únětické kultury ze starší doby bronzové, tedy z období 2000 let před naším letopočtem. K nejzajímavějším předmětům patří mohutná kamenná sekera nebo kolekce 15 kostěných šidel. Archeologové narazili i na troje lidské ostatky. Nalezeny byly na dně jam. Překvapením bylo zjištění, že jedna z jam byla „překopána“ do podoby hrobu. Ukrývala ostatky čtyřicetileté ženy se třemi keramickými nádobkami a různými bronzovými ozdobami. „Lidé únětické kultury měli svá pohřebiště. Případ, kdy pohřbili někoho mimo něj, a to do předělané skladovací jámy, je velmi netradiční,“ doplnil vedoucí archeologického výzkumu Mgr. David Parma.

Čeští kuchaři slaví úspěchy na soutěžích v zahraničí

Speciality české kuchyně zajistily českému reprezentačnímu týmu Asociace kuchařů a cukrářů ČR absolutní vítězství v soutěži Gastronomia Mediterranean Culinary Challenge, která se konala před týdnem na Kypru. Stříbrnou medaili si pak český tým přivezl ze soutěže Champion Chip Inter-gastra ve Stuttgartu. „Naše družstvo se poprvé v historii vrací z podobných soutěží jako absolutní vítěz. Na tento úspěch jsme čekali několik desetiletí,“ řekla o úspěchu týmu na Kypru mluvčí asociace Zuzana Albrechtová. Podle ní prezentace studené kuchyně byla oceněna zlatou medailí. Slavnostní tříchodové menu české kuchyně připravené pro 60 hostů bylo oceněno stříbrem. Největší obdiv pak sklídl hlavní chod – pečená vepřová panenka s houbovou fáší v uzené strouhance se špenátovou sedlinou, bramborový knedlík s uzeným masem na cibulovém konfetu, vepřový bůček pečený ve vakuu a bramborové pyré s krupkami a červenou řepou. O titul soutěžilo šest evropských zemí.

Vakcína proti borelióze bude nejdříve za sedm let

Nejméně sedm let bude ještě trvat vývoj léku proti lymeské borelióze, a to přesto, že jeho první formulí již mají olomoučtí vědci k dispozici. Novinářům to řekl přednosta Ústavu imunologie Lékařské fakulty Univerzity Palackého Evžen Weigl. Vakcínu vyvíjí olomoucký pětičlenný tým spolu s kolegy z farmaceutické firmy Bioveta z Ivanovic na Hané. Vývoj trvá už 13 let a stál několik milionů korun.

V Evropě na vakcíně pracuje až pět vědeckých skupin. Ročně onemocní boreliózou v Česku kolem 4 000 lidí. Nemoc přenášenou klíšťaty považuje Weigl za nepříjemnou v tom, že není smrtelná, ale způsobuje trvalou invaliditu. Proti další nemoci přenášené klíšťaty – klíšťové encefalitidě – se již běžně očkuje.

Výstava provede návštěvníky zmišlým světem brněnských kaváren

Světlem dávno zaniklých i dosud existujících brněnských kaváren provede návštěvníky nová výstava Muzea města Brna v západním křídle hradu Špilberk. Zájemci poznají, jak se v minulých staletích měnil duch kaváren, jakou zábavu a pohoštění nabízely, a pokochají se archivními snímky interiérů prvorepublikových kaváren, vybudovaných předními architekty brněnského funkcionalismu. Kavárenská tradice je v Brně podle některých pramenů o několik let delší než v Praze. „První kavárnu prý ve městě založil už v roce 1702 Turek Achmet,“ uvedl historik českého pohostinství Karel Altman. Za Turka se při udělování koncese údajně přimluvil vídeňský arcibiskup. Kaváren rychle přibývalo a zlaté časy zažívaly na konci 19. století a za první republiky. Po válce a kvůli znárodnování mnoho podniků zaniklo, jiné zcela změnilý účel. Další kavárny ukončily činnost po privatizacích v 90. letech.

Od stavby Nuselského mostu uplynulo 35 let

Nuselský most je jednou z klíčových staveb pražského dopravního systému, o čemž asi nejlépe svědčí množství aut, které po něm denně projíždí. Je také zajímavým technickým a architektonickým dílem, které získalo ve své kategorii titul Stavba století. Most však proslul i jako místo, kde svůj život skokem do čtyřicetimetrové hloubky

ukončily již stovky sebevrahů. Podoba stavby, která překlenula Nuselské údolí, je výsledkem architektonické soutěže, která proběhla na přelomu padesátých a šedesátých let. Zvítězil v ní návrh trojice architektů Vojtěcha Michálka, Stanislava Hubičky a Svatopluka Kobra. Projekt počítal s dvouúrovňovou železobetonovou stavbou, jejíž horní část byla vyhrazena silniční dopravě, zatímco duté mostní těleso v sobě skrývalo kolejiště metra či podzemní tramvaje. Technické i estetické řešení se osvědčilo a v roce 2000 získal Nuselský most dokonce ocenění Stavba století v kategorii dopravních staveb. Výstavba mostu byla zahájena v roce 1965. Probíhala poměrně rychle, takže již na podzim 1970 mohlo dojít k zátěžové zkoušce, k níž posloužilo 66 tanků seřazených na ještě rozestavěné mostovce.

Vítězka soutěže „Slovensko hledá superstar“ Viera Berkyová

Koncem minulého roku zvítězila mladá šestnáctiletá Slovenka v populární soutěži *Slovensko hledá superstar*. Dívenka, která pochází z chudých romských poměrů, přesvědčila svou přirozeností, někdy až diletantstvím, ale především svým pěveckým výkonem. Její otec prohlásil krátce po výhře své dcery do televizní kamery, že je nejen hrdý na svoji dceru, ale také na slovenský národ, který někoho, jako je jeho dcera patřící k romské menšině, uznal.

VELIKONOCE

Velikonoce

Velikonoce pro křesťany představují vrchol liturgického roku. Připomínají totiž smrt a vzkříšení Ježíše Krista, které je pointou příběhu o Mesiáši. Protože přesné datum Ježíšova umučení v Novém zákoně nenajdeme, panovaly prvních pár staletí spory o to, kdy Velikonoce vlastně slavit. Až v roce 325 svolal císař Konstantin takzvaný níkájský koncil a bylo rozhodnuto: klíčovým dnem bude neděle po prvním jarním úplňku, který nastane po průchodu Slunce jarním bodem. Velikonoce tedy mohou od té doby být mezi 22. březnem a 25. dubnem.

Masopust a Popeleční středa

Křesťanským svátkům, příchodu jara a ukončení zimního spánku přírody předcházeli masopust. Patřival k nejveselejším dnům po Novém roce. Veselí propukalo o Masopustní neděli a končilo maškarním průvodem v úterý před Popeleční středou. O půlnoci ponocný odtroubil konec veselí a příští den se všichni sešli na mši. Ačkoliv jsou masopustní slavnosti dnes již spíše záležitostí venkova, rituály o Popeleční středě se v kostelích stále dodržují. Kněz každému věřícímu namaluje na čelo křížek ze směsi popela a vody

a vysloví biblickou větu: „Pamatuj, člověče, že prach jsi a v prach se obrátíš.“

Postní doba

Původní myšlenka půstu zdaleka neznamená jen zřeknutí se jídla, ale čehokoliv, co člověka spoutává a odvádí od duchovních věcí. Podle některých výkladů má i původ zdravotní a výchovný. Podle pramenů z pozdního středověku byli Češi v postech odjakživa přísnější než ostatní.

Nejedli maso teplokrevných zvířat a nic, co z nich pochází: máslo, mléko ani vejce. Každá z šesti nedělí, které následují po Popeleční středě a předcházejí velikonočnímu týdnu, dostala svůj název.

První, tedy Černá neděle, se jmenuje podle barvy, do níž se ten den oblékaly zejména ženy. O druhé postní neděli – Pražné – se zase připravoval pokrm z pražených nedozrálých klasů. Na Kýchavou neděli se konala mše za odvrácení moru, k jehož příznakům v dávných dobách patřilo právě kýchání. Pověra se později pozměnila v tom smyslu, že kolikrát kdo v ten den kýchne, tolik roků bude živ. Čtvrtá neděle postní se nazývala Družebná a byla dnem, kdy měla mládež dovoleno sejít se na návsi. V ten den také chodíval družba se ženichem navštívit stavení budoucí nevěsty. O páté neděli, takzvané Smrtné, vynášeli mladí „smrt“. Měla podobu slaměné figuríny na dřevěné tyči, oblečené do starých hadrů, někdy byla ještě ozdobena náhrdelníkem ze skořápek. Za vesnicí ji děti vhodily do potoka, a tak byla symbolicky ukončena zima. Konečně poslední, Květná neděle, probíhala v duchu svěcení proutků kočiček, dubu, lísky, smrku a podobně. Zasunuté za obrázky svatých měly chránit dům před bleskem, zapíchnuté do pole zajišťovaly dobrou úrodu. Popelem ze spálených posvěcených větviček kreslil napřesrok o Popeleční středě kněz znamení kříže věřícím na čelo. Květná (ve světě Palmová) neděle připomíná den Kristova příchodu do Jeruzaléma, kdy jej lidé zdravili máváním palmovými listy.

PAŠIJOVÝ TÝDEN

Svatý, Velký nebo také Pašijový týden začíná právě Květnou nedělí, ale vrcholí až slavností Vzkříšení na konci takzvaného svatého třidení. Toto třidení začíná na Zelený čtvrtek, pokračuje přes Velký pátek a Bílou sobotu.

Zelený čtvrtek

V tento den Ježíš Kristus naposledy večeřel se svými apoštolů. Název Zeleného čtvrtku je doložen už ve 12. století v Německu, odkud se dostal do Čech. Proč se prvnímu dni třidení přiřadila právě zelená barva, není úplně jasné. Jedna verze praví, že navazuje na židovský zvyk jíst v tento den pokrmy z prvních zelených bylin. Podle jiné je vysvětlení prostší: kněz totiž oblékal zelené mešní roucho. V české lidové tradici 19. století začínal Zelený čtvrtek před východem slunce modlitbou v zahradě. Ještě v polovině 20. století bylo možné spatřit věřící, jak vycházejí z domu před úsvitem, modlí se pod stromem směrem k východu a líbají zem. Někteří vědci takový rituál považují za pozůstatek pohanského kultu země. Dívky se omývaly ranní rosou, aby zůstaly krásné a zdravé. Ještě před východem slunce se zametal celý dům, omýval se dobytek. V okolí Hořic se v ten den šlehalo po podlaze a se slovy „ven hosti bez kosti“ se vyháněly blechy a obtížný hmyz. Zelený čtvrtek byl posledním dnem do Bílé soboty, kdy v kostele směly zaznít zvony – na znamení smutku nad ukřížováním Ježíše. Říkalo se, že „odlétají do Říma“. Veškerý rámus a hluk pak obstarávaly řehtačky, klapačky a jiná dřevěná rámusidla. Dodnes se v kostelích drží zvyk omývání nohou na připomínku poslední večeře Páně, kdy Kristus omyl nohy všem svým dvanácti apoštolům. Podobně omývá kněz při mši nohy dvanácti mužům z farnosti. Ze 16. století se dochovaly popěvky proti Jidášovi, který Krista zradil. Ve východních i západních Čechách bylo dokonce zvykem, že jeden z chlapců (pokud možno se zrzavými vlasy) vyběhl

při mši z kostela a utíkal pryč. Ostatní děti s řehtačkami pak běžely za ním.

Velký pátek

Den největšího křesťanského smutku, památka umučení Ježíše Krista, je velkým svátkem zejména v prostředí protestantském. Katolická liturgie je toho dne strohá, nekoná se mše, ale pouze bohoslužba složená ze čtení textů a zpěvu. Velký pátek je dnem nejpřísnějšího půstu v roce. Vzpomeňme si například na babičku Boženy Němcové, která nevzala do úst již od čtvrtka od rána až do Vzkříšení v neděli ráno. Velkopáteční půst nemusel být podobně extrémní, ale strava požívaná v tento den neměla obsahovat maso teplokrevných zvířat. Málokdo dnes ví, že mezi postní krmě dříve patřil i typicky vánoční kapr. I na Velký pátek vstávali lidé před úsvitem, aby se omyli ranní rosou. V okolí Volyně se mládenci dokonce potápěli v potoce a snažili se pusou vytáhnout z vody oblázek, který poté hodili levou rukou za hlavu. To aby je nebolely zuby. Vedle pobožnosti uctívání kříže, kdy věřící líbají rány Krista přibitého na kříži, se na Velký pátek ještě místy hraje takzvané pašijové hry. V zemích Koruny české je v době baroka zaváděli jezuité. Herci byli buď řeholníci, nebo později sami farníci. U bohatších spoluobčanů se účast na pašijové produkci považovala za veřejný projev kajcnosti. Hry byly (a stále jsou) velkolepou realistickou podívanou, přibližující události Kristových posledních dnů.

Bílá sobota

V noci ze soboty na neděli vstoupil Ježíš na nebe. Tato noc – označovaná jako Velká – dala ve 14. století jméno Velikonocům. Téže noci se „zvony vracejí z Říma“. Před noční slavností Zmrtvýchvstání, které se říká vigilie, světlí kněz před kostelem oheň, od kterého se zapálí paškál (velikonoční svíce) a světlo se přeneso do kostela. Obřad žehnání světla neboli lucernarium je doložen už ve slovanských bohoslužbách svatých Cyrila a Metoděje na Velké Moravě. Označení Bílá sobota je odvozeno od bílého roucha nových katechumenů, kteří byli od středověku křtěni právě v tento den.

Hod Boží velikonoční

Slavnost Zmrtvýchvstání Páně vrcholí v neděli druhou slavnou mší. Končí doba dlouhého půstu. Při mši se světlí velikonoční pokrmy – beránek, mazanec, vejce, chleba, víno... „Dodnes nosí katolíci a pravoslavní velikonoční pokrmy k posvěcení: čím dále na východ, tím bohatší tradice svěcení pokrmů, tím objemnější obřadní koláč a košíky s uzenu šunkou i klobásami,“ píše ve své knize *Velikonoce v české lidové kultuře* Věra Frolcová. „Jaký je to mazanec, bez koření, bez vajec?“ zpívá se v jedné pomlázkové koledě. O Velikonocích nesmějí vejce chybět v žádném pokrmu: proto všechny ty nádivky, mazance, jidášky, beránci i perníky.

Červené pondělí

Pravé světské (a zejména dětmi nejvíce očekávané) radovánky přicházejí na Červené nebo Velikonoční pondělí. Pomlázka, na Valašsku a Lašsku zvaná šmigrust, začíná většinou brzy ráno. Spočívá ve šlehání žen a dívek jarními pruty, nejčastěji spletenými do sebe po osmi a více kusech. Význam pomlázky je ukryt v jejím názvu. Má za úkol ženy pomlázkovat, ozdravovat. Příslušnice něžného pohlaví na

výprask reagují různě kraj od kraje. Někde vyrážejí s odvetnou pomlázkou druhý den, jinde chlapce polévají vodou. Druhý možný výklad – například v kuriózním podání mistra Jana Husa – hovoří o zcela jiné funkci pomlázky: trestající. „A tak ti, kteří mrskají druhé, říkají: »Pomni hody«, čímž se míní: A tak vy, ženy, mrskajte ráno pořádně své muže prutem, jestliže od vás vyžadují manželskou povinnost v těchto posvátných dnech.“ Šlehání dívek je většinou spojeno s koledováním. Tradiční trofej vedle dnes rozšířeného alkoholu a pentlí na pomlázku – jsou malovaná vejce jako symbol plodnosti, úrodnosti, života a vzkříšení. Kraslice jsou na českém území známy od 14. století. Původně slovo znamenalo vejce barvené na červeno – odtud Červené pondělí. Snad nikde ve světě se zdobení vajec nerozvinulo tak jako v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Globalizace do Čech přinesla i původem germánského zajíčka. Ten symbolizuje kromě štěstí a plynutí času také zmrtvýchvstání – zajíc totiž podle lidových pověr nikdy nespí, protože nemá víčka.

Velikonoce v lidovém kalendáři

Květnou neděli se otevírá svatý neboli pašijový týden a lid se chystá na velikonoční svátky. Příbytky se čistí, bílí, i komín se vymetá – proto staří Čechové říkali středě před Zeleným čtvrtkem „sazometná“. Na Zelený čtvrtek umlknou zvony, „odletí do Říma“, aby se opět na Bílou sobotu před Vzkříšením Páně rozezvučely. Místo zvonů se ozývají klapačky a řehtačky. Již o Škaredé středě, sotva jsou pašije skončeny, vyběhnou chlapci z kostela a klapajíce a řehtajíce honí po vsi Jidáše, při čemž zplna hrdla vyvolávají:

*„Jidáši! Cos učinil,
žes Pána Krista zradil?
Musíš za to v pekle býti,
s čertem, dáblem přebývat!“*

Na Zelený čtvrtek vyhánějí se ze stavení blechy. Šlehají se svčným klokočovým proutkem po posteli a po podlaže až ke dveřím a při tom se volá: „Ven hosti bez kosti, bez kosti!“

V noci na Velký pátek nebo i na úsvitě Velkého pátku chodívají se lidé modlit ven. V kteroukoliv hodinu se kdo probudí, vyjde ze stavení do zahrady nebo na dvůr – na památku, že se Pán Ježíš modlil v zahradě Getsemanské. Umyjí se na paměť umývání nohou svatých apoštolů, třikrát zemi políbí a modlí se modlitbu Páně, nebo i jiné modlitby, například: Když šel Pán Ježíš skrz Jeruzalém, velice se trásl. Židé se ho otazovali: „Ó, Ježíši, proč se tak třeseš?“ „Zimnice mne mrazí, a kdo si Velký pátek na mne vzpomene, zimnice ho nikdy mraziti nebude.“

O Velkém pátku nosívají někde do polí proutky od Květné neděle a vetknou je do země s modlitbou, aby Bůh ochránil úrodu. Toho dne hospodáři neradi vozí na pole a říkají, že se tam sváží kamení. Na ten den se vůbec nemá v polích pracovat, aby se země nehýbalo, protože Kristus v hrobě odpočívá. Pradleny v ten den také nerady perou, neboť věří, že by prádlo místo do vody namáčely do krve umučeného Krista. Na Velký pátek při pašijí hlase vždycky jednou za rok Blaník otvírá se, ale i jiné hory a skály, aby prozradily své poklady. Mezi čtením pašijí běhá mládež venku kolem stavení s pometlem a volá: „Vy, čerti, jděte pryč honem, my vás tady nepotřebujem!“

Někde na Velký pátek vykuřují stavení kočičkami od Květné neděle a vykropují svčnou vodou, aby byl dům ochráněn od zlých duchů a špatných lidí i ode všeho ne-

šťestí. Toho dne se pečou „jidášky“, placky, které se jedí pomazané medem, na paměť sladkého, ale zrádného políbení Jidášova. Před východem slunce klekají hospodáři v zahradách pod ovocnými stromy a říkají: „Modlím se k tobě, strome zelený, ať tebe Pán Bůh dobrým odmění!“ Jiná modlitbička zní: „Ráno, ráno, raničko, dřív než vyšlo sluníčko, židě pána Ježíše jali. Kristus Pán svůj kříž nese, až se celý pod ním třese. Pilát se ho ptá: – »Páne, zima-li?« Pán Ježíš odpovídá: »Mně zima není ani nebude.« Kdo ta slova říkati bude, ten zimnici míti nebude!“ „Velký pátek deštivý dělá rok žiznivý. Jestliže na Boží hroby prší, sucho úrodu poruší. Suchý půst, úrodný rok.“

O půlnoci z Velkého pátku na sobotu běhávají hospodáři po zahradách s povřísem, ovazují stromy a volají: „Obouvejte se stromy, bude zítra mráz, nebudete-li se obouvat, posekáme vás!“ Někde na Velký pátek, když chlapci odklapali a odrachali třetí hodinu odpolední, začnou chodit sbírat vejce. Jdou od stavení ke stavení, nejstarší chlapec dělá kněze a říká: „Klekání, zvoníme, Jidáše honíme. Co ty, nezdárný Jidáši, cos to učinil, že jsi svého Krista políbením prozradil? Proto budeš mezi dábly a Lucifery přebývat a za to pykat. A vy, krásná hospodyňko, jen se na nás nehněvejte a pár vajíček do košíčku dejte!“ Dva hoši dělají ministranty, jeden z nich nese košík, druhý klapačku. Kněz zakončí: „Kyrie elejson,“ oni odpoví: „Kriste elejson“ a ten, který nese košík, řekne: „Vajíčka v košíčku ještě nejsou!“ Jinde teprve na Bílou sobotu chodí se po koledě s knihou evangelia v ruce a s notným košíkem. Na Bílou sobotu, když se zase o Gloria prvně zvoní, dívky se umývají, aby byly bílé a krásné. Také oharky z „nového“ ohně neboli z „pálení Jidáše“ berou si lidé domů a kladou v podkroví s prosbou, aby bůh ušetřil domu od ohně a všelikého zla.

O Vzkříšení lidé osvětlují okna svých příbytků svíčkami. Na Boží hod velikonoční žehná se v chrámu beránek, bochánek i jiné pokrmy. Ponděním velikonočním počíná oblíbená pomlázka, při níž je šlehání proutky a rozdávání barevných vajec. Pomlázka je prý výrazem probuzené přírody a šlehání proutkem naznačuje přenášení síly z vrby na živé bytosti. Proto chlapci šlehají dívky, aby byly hodně zdravé a svěží. Protože Ponděním velikonočním začíná pomlázka, říká se tomu dni i „mrskaný pondělek“. Pomlázka se protahuje až do úterka. Pomlázka chlapců bývá obyčejně z osmi vrbových proutků a říkávají jí „mrskut“. Děvčata mívají pouhý proutek, ozdobený stužkami a pestřími hadříky. Koledníci odříkávají zpěvavým hlasem rozmanité koledy, například: „Hody, hody, do provody! Dejte vajíčko malovaný, nedáte-li malovaný, dejte aspoň bílý, slepička vám snese jiný, v komoře v koutku, na zeleným proutku. Ten proutek se otočí, korbel piva natočí. Pijte, páni, pijte, jen se neopijte. Proutek ohnoutek, sedí na něm zlatý kohoutek.“

Již dlouho před velikonoce si děvčata připravovala pro chlapce kraslice – barevná vejce. Na některých bývaly rozpustilé nápisy, na jiných složité rostlinné a geometrické ornamenty, prováděné vyškabováním nebo technikou voskové batiky, na dalších obtisknuté lístky po vyvaření v odvaru z cibulových listů. Chlapci si odnesli jako výslužku nejen kraslice, ale někde byli pohoštěni i kořalkou a koláči.

Velikonoce obvykle končily zábavou v hostinci, již se uzavírala dlouhá doba zimního půstu.

(mk)

Studie Bertelsmannovy nadace označila Českou republiku za nejlepší transformační stát světa

Česká republika je podle studie německé Bertelsmannovy nadace díky rozvoji ekonomiky a konsolidaci demokratického systému nejuspěšnějším transformačním státem světa. Studie ale kriticky hodnotí vzrůstající pocit rozčarování Čechů vůči politikům. Nadace pomocí tzv. transformačního indexu hodnotila 125 zemí. „Ekonomická transformace ve východní, střední a jihovýchodní Evropě silně pokročila. Přesto i nadále přetrvávají mezi jednotlivými zeměmi velké rozdíly v úrovni příjmů, ale také v rozsahu sociálních nerovností,“ uvádí studie. Podle ní je česká ekonomika plně integrována do mezinárodních struktur a soustavně roste. Zároveň je ovšem nutné pokračovat v dalších reformách zdravotního a důchodového systému a zlepšit hospodaření státu kvůli přijetí eura. „Hlavním cílem ale zůstává zefektivnění a profesionalizace státní správy,“ uvádí studie.

Rakouský investor do Strážnice

V České republice v posledním období poměrně rychle rostou průměrné platy, a tak země začala být pro investory poněkud méně zajímavá než v minulosti. Přesto však stále existují rakouské firmy, které se zde rozhodly postavit své závody. Jednou z nich je společnost RF Fertinger, která se rozhodla vybudovat strojírenský závod na produkci komponent do klimatizací pro automobily a pro sanitární techniku na okraji jihomoravského města Strážnice. Firma zvažovala několik možných lokalit v Jihomoravském kraji, ale Strážnici dala nakonec přednost především kvůli tamějším výhodným geologickým podmínkám a dobrému dopravnímu napojení. Vybudováním pobočky právě v České republice společnost RF Fertinger podle svých představitelů sleduje především záměr vyrábět co nejbližší automobilových továren, které vznikly nebo vznikají v nových členských zemích Evropské unie, především v České republice a na Slovensku. V novém podniku by mělo najít místo zhruba 70 lidí a rakouská firma chce investovat do jeho výstavby až 100 milionů korun. V třísměnném provozu by se mělo po jeho dobudování ročně vyprodukovat skoro tři miliony komponentů pro kondenzátory.

Celý projekt ovšem bude muset projít přísným posouzením vlivu závodu na životní prostředí, v němž se bude vyjadřovat i Správa Chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty, protože objekt závodu má vzniknout jen několik desítek metrů od jeho hranic. Snad se však podaří najít nějaké pro všechny uspokojivé řešení. Lze však očekávat, že podobných podniků ani v následujících letech nebude vznikat příliš mnoho. I když se Česká republika vypracovala na jednoho z velkých světových producentů automobilů, montážní závody už v této zemi pomalu ztrácejí perspektivu. Snad však bude přibývat rakouských společností, které v České republice zřídí třeba svá vývojová centra. Na překážku v těchto případech však asi v současnosti bude fakt, že v Čechách a na Moravě chybí vysoce kvalifikovaní technici i podobně vybavení dělníci.

(MaFr)

Loni přijelo do ČR 6,7 milionu zahraničních turistů

Loni přijelo do Česka 6,7 milionu zahraničních turistů, což bylo o 3,8 % více než v předchozím roce. Ve čtvrtém čtvrtletí se pak v České republice ubytovalo 1,5 milionu zahraničních návštěvníků, což bylo meziročně o 9,6 % více. Údaje zveřejnil Český statistický úřad. Počet přenocování u zahraničních turistů za celý rok 2007 dosáhl 20,6 milionu a byl oproti předchozímu roku vyšší o 2,6 %. Počet příjezdů domácích turistů dosáhl 6,3 milionu a byl nižší o 0,1 %. Počty přenocování u nich činily 20,2 milionu, a snížily se dokonce o 5,3 %.

Chudobou jsou ohroženy neúplné rodiny a rodiny s více dětmi

Česká republika patří v rámci Evropské unie k zemím s nízkou mírou tzv. příjmové chudoby, přesto však tento problém existuje i v tuzemsku a zvláště citlivý je u domácností s dětmi. Právě rodiny s nezaopatřenými dětmi patří v první řadě ke skupinám potenciálně ohroženým příjmovou chudobou. Konstatuje to analýza, kterou zveřejnil Český statistický úřad. Pod hranicí příjmové chudoby se v Česku nachází přibližně 44 % nezaměstnaných, necelých 7 % důchodců, ale i více než 40 % neúplných rodin. Spadá tam i téměř 29 % rodin se třemi a více dětmi. ČSÚ zároveň poukazuje na existenci nepřímé úměry mezi výší celkového příjmu domácností a počtem dětí v domácnosti. Například v dolní polovině rodin setříděných podle čistých peněžních příjmů na osobu se nachází tři čtvrtiny dětí. Ve 20 % příjmově nejsilnějších domácností je jich ale jen 7,7 %.

Hranici příjmové chudoby definuje ČSÚ jako 60 % mediánu, tedy střední hodnoty upraveného příjmu domácností. Ten se upravuje tak, že bere v úvahu například úspory z počtu osob v domácnosti, protože některé výdaje domácností nerostou lineárně s počtem jejich členů. Podle analytika ČSÚ Václava Kupky představuje tato hranice čistý průměrný roční příjem na člena domácnosti 85 714 Kč, tedy asi 7 143 Kč měsíčně. Z celkového počtu obyvatel bylo v roce 2005 téměř 10 % lidí pod hranicí příjmové chudoby, tedy asi milion Čechů, což bylo o 54 000 lidí méně než o rok dřív. Je to také méně než v EU, kde průměr za členské státy činil 16 % lidí pod hranicí chudoby. Průměrný hrubý příjem desetin příjmově nejsilnějších domácností byl v roce 2005 3,9× vyšší než příjem desetin domácností na dolní části příjmového žebříčku. Hrubý příjem na člena domácnosti byl dokonce 7,2× vyšší. Nejvíce nepracujících důchodců se nachází v příjmově středních skupinách, nejvíce nezaměstnaných naopak mezi příjmově nejsilnějšími domácnostmi.

Zadlužení českých domácností u bank a finančních institucí by mohlo na konci letošního roku překonat hranici 900 miliard korun. Nárůst ve srovnání s loňským rokem by tak činil 25 %. Vyplývá to z odhadu GE Money Bank, podle níž se tak růst dluhů českých domácností letos mírně zpomalí. Podle údajů ČNB v letech 2007 a 2006 rostlo zadlužení domácností o 35 %. „Letošní nárůst by mohl být kolem 25 %,“ řekla ředitelka produktů retailového bankovníctví GE Money Bank Monika Kubovcová. Dynamika zadlužování českých domácností bude podle odhadu

GE Money zpomalovat; v roce 2010 by tak dluh domácností činil 30 % HDP, zatímco loni to bylo 21 %. To je zároveň zhruba třetina úrovně ve srovnání s loňským průměrem 12 zemí eurozóny.

Z loňských 726 miliard dluhů domácností bankám a finančním institucím tvoří více než dvě třetiny, asi 511 miliard, úvěry na bydlení. Proti roku 2006 také vzrostl objem poskytnutých hypoték o dvě pětiny. Druhým nejvíce rostoucími úvěry byly úvěry z kreditních karet, které stouply o 38 %; v celkovém objemu dluhů domácností to ale představuje jen nepatrnou část.

Podvodník zneužil rakouskou firmu

Celkem o 44 milionů korun podle policie připravil důvěřivce především z jihu Čech jednatel společnosti PRE INVEST z Olomouce, který uzavíral se svými klienty smlouvy o investování svěřených peněz na zahraničních kapitálových trzích. Mezi největší poškozené patří strakonické bytové družstvo, jehož ředitel převedl na firmu PRE INVEST plných 20 milionů korun a celé družstvo tak prakticky vytuneloval. PRE INVEST však nebylo jedinou firmou, za kterou se povedený podnikatel skrýval. Původně totiž podnikal od roku 2000 na kapitálovém trhu prostřednictvím rakouské společnosti P. I. LOPAR KEG sídlící v Klagenfurtu. Od klientů vybíral peníze i dávno potom, co jeho spolupráce s Rakouskem skončila. Svěřený majetek pochoptelně ve skutečnosti nijak nezhodnocoval, naopak částky odčerpával pro sebe a pro společnost, v nichž měl podíl. Část peněz použil také na provize svým investičním poradcům. Není divu, že již v roce 2006 putoval pan jednatel do vazby. Jenže z té byl loni propuštěn a okamžitě zmizel. Takže policie má sice vyřešený případ, ale chybí jí jak hlavní viník, tak peníze. Věřitelům nezbyvá než doufat, že se jim nebude podvodný spekulant vysmívat třeba z Baham nebo ze Seychelských ostrovů. (MaFr)

Jižní Morava není příliš bio

Jihomoravský kraj je pověstný jako jedno z center českého zemědělství. Proslulá je zdejší produkce vína, ale samozřejmě se zde daří i dalším plodinám. Paradoxně však zároveň patří mezi regiony s nejnižším počtem ekologických hospodářství. Přestože v České republice je dnes možno najít více 1 300 farem, které produkují v bio kvalitě, v celém Jihomoravském kraji najdeme pouze 77 podobných provozů. Podle odborníků k tomu paradoxně přispívá právě fakt, že se na zdejší úrodné půdě daří dobře i běžnému konvenčnímu zemědělství. Ekologická hospodářství se vyskytují spíše v chudších, podhorských krajích, kde se bioprodukce, především na základě pastevectví, mnohem lépe vyplatí. Bohatí jihomoravští sedláci zkrátka nějaké dotace z bio produkce, ke kterým je možné se dostat po složitých byrokratických procedurách, zkrátka příliš nepotřebují. Podle samotných zemědělců z jižní Moravy tento stav podporuje samotný trend, který se v dotacích soustředí hlavně na udržování travnatých ploch v podhorských oblastech. Navíc podle pěstitelů z Jihomoravského kraje lidé nejsou ochotni si na biopotraviny připlatit. Například v případě vína se bioznačky v současné záplavě různých druhů na českém trhu prosazují

jen velmi obtížně. Bohužel čeští spotřebitelé se dosud příliš nenaucili oceňovat kvalitu, což samozřejmě souvisí i s jejich omezenými finančními prostředky. Lze očekávat, že po prudkém zvýšení cen, ke kterému v České republice došlo na počátku roku, opět výrazně vzroste především odbyt různých laciných potravin, plných všemožných nekvalitních syntetických náhražek. Lze však vyčítat třeba důchodci, jehož peníze se pohybuje kolem 300 €, nebo matce samozivitelce, že si nepřiplatí dalších 10–20 %, aby dostali zboží v biokvalitě? (MaFr)

Co nakoupí Češi v Rakousku?

Již několik měsíců plní stránky českých novin zprávy o prudkém zdražování nejrůznějších druhů zboží v obchodech. V Rakousku vypadá situace prakticky obdobně, jenže cenový růst v České republice byl podstatně razantnější a občané ho pocítili v každodenním životě intenzivněji. Dokazují to i některé průzkumy, které provedly české deníky. Z nich jednoznačně vyplynulo, že české ceny se razantně přibližují k cenám v Německu i v Rakousku a v některých případech je dokonce přesahují. To značí opravdu razantní změnu ve srovnání se situací na počátku devadesátých let, kdy patřilo Československo a později Česká republika mezi ráje pro ty, kteří chtěli lacině nakoupit. Nyní již třeba kontrolní nákup 25 položek, především potravin a drogerie, vyšel v Německu levněji než v České republice. Do Bavorska či Saska se tak obyvatelům České republiky vyplatí jezdit třeba pro sladkosti, pleny, prací prášky nebo oblečení. Řada Čechů si v Německu pořizuje třeba i dovolenou nebo zde kupují hudební CD. Ještě levněji pak mohou Češi pořídit řadu zboží v Polsku, odkud si vozí například nábytek. Naopak Rakousko zůstává i nyní pro občany České republiky poměrně drahou zemí. Přesto i zde mnozí najdou zboží, které je přijde levněji. Vesměs se však jedná spíše o nepotravinářské výrobky kupované v diskontních obchodech. Kvůli vyšší dani z přidané hodnoty pak nejsou pro obyvatele ČR příliš výhodné ani nákupní výlety na Slovensko, kde se levněji dají pořídit snad jen některé speciality jako třeba tradiční slovenské druhy sýrů. Přestože silná koruna poněkud upravila poměr kupní síly českého občana k obyvatelům Německa či Rakouska, rozdíl zůstává stále výrazný. Při identických cenách v obchodech berou čeští občané v průměru stále výrazně méně než jejich sousedi v Německu či Rakousku – v přepočtu zhruba padesát procent. Zejména situace mladých rodin s dětmi, samozivitelce nebo důchodců je v mnoha případech velice smutná a po zavedení reformy se spíše dále zhoršila. Nijak si nepolepšily ani střední vrstvy a poškození se cítí také státní a veřejní zaměstnanci, kterým se platy vzhledem k vysoké inflaci (v lednu 7,5 %!) reálně značně snížily. Jednoznačným důsledkem změn prosazených nynější vládní koalicí se tak jeví především růst sociálních rozdílů, které budou ovlivňovat i výpočetní hodnotu různých statistik založených na údajích o průměrném příjmu. Rozptyl na příjmové škále bude totiž patrně mnohem zřetelnější než dosud. Skutečnost, že při výrazně nižších mzdových nákladech je prodávané zboží dražší, však asi bude i nadále vyvolávat poněkud udivené kroucení hlavou. (MaFr)

Plyn ze střední Asie do ČR?

V současné době je Česká republika prakticky závislá v dovozu zemního plynu na Rusku. Teoreticky má sice možnost odebírat i plyn z Norska, prakticky k tomu však nedochází, protože komodita ze severské země je výrazně dražší. Do obchodování s plynem by však v budoucnu mohl výrazně zasáhnout německý energetický kolos RWE, který uvažuje o možnosti prodloužit až na území České republiky nový plynovod Nabucco, který měl podle původních předpokladů vést od Kaspického moře do Rakouska. Jenže analytici upozorňují, že celý plán v sobě skrývá ještě mnohá ale. Jako problematická se jim jeví už stavba samotného plynovodu Nabucco, který má stát kolem pěti miliard eur a je považován ze strany Evropské unie za strategickou záležitost. Plynovod, jehož majitelem bude vedle RWE i ÖMV a další společnosti z Turecka, Bulharska a Rumunska, totiž bývá označován jako plynovod bez zdrojů na jednom konci a bez klientů na konci druhém. Dosud se totiž nepodařilo potvrdit, že by jeho prostřednictvím Turkmenistán nebo Írán skutečně plyn dodával. Navíc musí počítat se silnou konkurencí za strany ruského Gazpromu, který chce svůj nový plynovod South Stream vést prakticky po stejné trase. Až budoucnost tedy ukáže, zda ambiciózní představy dojdou naplnění. Hodně bude asi také záležet na politickém vývoji v neklidném středoasijském regionu. Írán v současné době rozhodně nepatří mezi partnery vynikající stabilním a pozitivním vztahem k Evropě a do budoucna se to asi nijak pronikavě měnit nebude. Ale na druhé straně se perspektiva, že by se i Česká republika mohla vymknout svazující závislosti na ruských dodávkách, jeví velmi přitažlivá. (MaFr)

Cigaretová válka mezi Prahou a Vídní?

Na nátlak trafikantů především z pohraničních oblastí, kteří se obávali záplavy laciné konkurence, rakouská vláda po vstupu České republiky do schengenského prostoru omezila limit cigaret, které se bezcelně smějí dovážet z obvyklých 800 na pouhých 200 kusů. Záminku poskytlo rakouské ministerstvo zdravotnictví, podle kterého české cigarety nemají německé nápisy varující kuřáky před poškozením zdraví. Toto zdůvodnění se však jeví spíše jako účelová výmluva. Trafikanty vydělily zkušenosti ze Štýrska, kde po vstupu Slovinska do schengenského prostoru klesly příjmy jejich kolegů o třetinu. Krok rakouské vlády značně rozhořčil české ministerstvo průmyslu a obchodu – ministr Martin Říman se již na ministryni zdravotnictví Andreu Kdolsky obrátil dopisem, ve kterém upozornil, že omezení pravděpodobně porušuje právo Evropské unie a požaduje nápravu. Nelze však očekávat, že by ministryně příliš spěchala svému českému ministroví vyhovět. Kuřákům tak nezbývá, než se když tak vypravit do České republiky víckrát. Ale možná se jim to už pak ani nevyplatí. (MaFr)

Spor rybářů s ekologií

Česká republika má dlouhou tradici v chovu sladkovodních ryb. Zájmy zdejších rybářských společností se však v poslední době stále častěji střetávají s požadavky

ochránců životního prostředí. Ekologové totiž požadují celkové snížení množství ryb v jednotlivých rybnících a rybáři by nadále neměli krmit, hnojit ani odbahňovat. Pokud jednotlivé chovy splní podmínky, měly by mít nárok na odškodnění za ušlý zisk z evropských fondů. Jenže rybáře zatím tato možnost příliš neláká, protože se získáním odškodnění je spojena rozsáhlá byrokracie a složité kontroly. Navíc není jasné, zda po pěti letech budou mít i nadále nárok na výpomoc. Kromě toho podle vlastníků chovů je mimořádně obtížné podmínky zcela dodržovat. Snahy ekologů podle nich spíše směřují k likvidaci domácích producentů, přestože součástí tzv. Operačního programu Rybářství jsou i propagační akce na podporu konzumace domácích sladkovodních ryb. Jenže podle rybářů z ní nakonec může mít největší prospěch levná zahraniční konkurence. V současnosti se produkce sladkovodních ryb pohybuje kolem dvaceti tisíc tun a jednoznačně, z plných 80 %, ji tvoří proslulí kapři, kteří se vyváží z České republiky i do Německa a Rakouska. Export přitom tvoří asi polovinu veškeré produkce. Rybáři se však obávají, že pozice země jako regionálně nepřehlédnutelného producenta je nyní ve vážném ohrožení, protože hospodaření na rybnících se přestává vyplácet.

Samozřejmě lze předpokládat, že producenti ryb poněkud nadsazují své obtíže, na druhou stranu však nelze přehlédnout ani problémy provázející ochranu životního prostředí ve vyspělých evropských zemích – v případě, že donutí domácí producenty přijmout nové náročnější standardy, ohrozí jejich prosperitu a pouze tak uvolní místo na trhu pro dovozce ze zemí, které si s ekologií příliš hlavu nelámou. Navíc někteří radikálnější ochránci životního prostředí nemají zcela jasnou představu, čím by nahradili stávající masovou produkci potravin, která sice v mnoha ohledech nevyhovuje, ale na druhé straně v uplynulých desetiletích zaručila dostatek levných potravin v evropských zemích i v USA. Různé požadavky na drastické omezení spotřeby potravin a zásadní změnu její struktury nakonec mohou vzbudit u velké části obyvatelstva vůči ekologům značnou nechuť a zavést jinak velice chválehodné a zároveň navýsost potřebné snahy o udržitelný rozvoj do slepé uličky. Řeči o ekoteroristech, k nimž se s chutí přidává i staronový český prezident Václav Klaus, tak mohou nacházet ještě mnohem širší rezonanci než dosud. (MaFr)

Vinylové desky stále žijí

Počátkem devadesátých let se zdálo, že doba vinylových desek je již nenávratně pryč. I v Gramofonových závodech v Loděnicích u středočeského města Beroun předpokládali, že do budoucna už budou lisovat pouze CD disky, a produkti vinylových desek hodlali zrušit. Jenže celý proces likvidace zastaralé výroby trval dost dlouho a nepodařilo se ho dokončit. Mezitím se ovšem na trhu poněkud změnila nálada – staré černé vinylové kotouče si oblíbila část dýdžejů a zájem začali jevit také sběratelé. Od poloviny devadesátých let tak prodej klasických gramofonových desek začal trochu ožívat. Společnost GZ Digital Media se příležitosti dokázala chopit a začala se s vinylem prosazovat i na světových trzích. V současné době se sice zdá, že boom zájmu o klasické desky již jako móda odplynul, ale

výroba v závodech v Loděnicích stále roce. V současnosti dokonce tvoří nejziskovější část celé společnosti, přestože produkce probíhá na čtyřicet let starých strojích a výrobní cena je zhruba čtyřikrát vyšší než u normálního cédéčka. Loděnickým však pomáhá především relativně menší konkurence – v celé Evropě je teď údajně maximálně patnáct firem, které si s lisováním vinylových desek umějí poradit, a tak černé kotouče putují z České republiky například do Velké Británie, Německa, Francie, ale také do USA nebo do Japonska. Většinu produkce tvoří taneční hudba a speciální zvuky pro dýdžeje. Zájem je i o tvrdý rock a vznikají speciální sbírkové pamětnické edice, například skupiny Beatles.

Na prosperitě trhu s černými gramofonovými deskami se živí také další česká společnost SEV Litovel, která ve spolupráci s rakouským podnikem Audio Tuning udržela svoji tradiční produkci gramofonových přístrojů a v současnosti patří v kategorii kvalitnějších výrobků mezi největší producenty na světě. Gramofony si od ní kupují jak již zmiňovaní dýdžejeři, tak také lidé, kteří se prostě nechtějí vzdát potěšení z poslechu nahrávek zachycených na starých gramofonových deskách. Podobně jako loděnický podnik i SEV Litovel, který v současnosti zaměstnává kolem 240 lidí, se může pochlubit rozsáhlým exportem. Výrobky závodu putují například do Velké Británie, Německa nebo do USA. Samozřejmě strategii setrvávání na staré tradiční technologii, která právě dosluhuje, asi jako obecně vhodný postup pro podnikatele lze asi těžko doporučit, ale oba uvedené případy dokazují, že výjimečně se může podobná zdánlivá nevýhoda obrátit ve slušný zisk. A to asi můžeme považovat za hlavní pozitivní ponaučení – i zdánlivý neúspěch či prohra se někdy v budoucnu můžou paradoxně stát základem budoucího vítězství či úspěchu.

(MaFr)

Spor o tvarůžky

Olomouckým tvarůžkům zatím nebylo uděleno chráněné označení původu od Evropské unie, jak o to žádali jejich producenti. Evropská komise totiž oznámila, že proti návrhu podaly námitky Rakousko a Německo, kde se připravují podobné sýry. Tento vývoj se samozřejmě očekával, protože protesty rakouských a německých producentů byly známy již delší dobu. Olomoučtí však přesto doufají, že se

jim podaří v celém sporu uspět. Opírají se přitom hlavně o názor prezentovaný v minulosti například známým mlékařským odborníkem B. Laxou, že tvarůžkům dává geologické složení půdy na Olomoucku speciální příchuť, kterou žádný jiný sýr nemůže nabídnout. Zároveň však musí čelit i přímé konkurenci jiných tvarůžků v českých obchodech.

Již delší dobu se v řetězci Kaufland prodávají podobné syrečky dovážené z Německa. Na regálech firmy Ahold, tedy v síti hypermarketů Hypernova a supermarketů Albert, se zase začaly objevovat Bánovecké syrečky, dovážené ze Slovenska, ale údajně produkované v Rakousku. I v tomto případě však zůstávají producenti pravých olomouckých syreček zatím poměrně v klidu. Podle jejich představitelů jsou chuťové rozdíly mezi pravým olomouckým, respektive loštickým produktem a bánoveckými tvarůžky natolik výrazné, že nový produkt neodláká vyšší počet zákazníků. Jak se nakonec spory o olomoucké tvarůžky vyvinou, lze zatím jen těžko předpokládat. Pro opravdové znalce však většina obdobných výrobků, snažících se konkurovat olomouckým tvarůžkům, zatím nepředstavuje nějakou reálnou alternativu, ale nelze vyloučit, že se již brzo objeví nějaké produkty, které se svou chutí loštickým výrobkům budou přibližovat podstatně víc.

(MaFr)

HUMOR

„Upozorňujeme přítomné, že na čtvrtém nádvoří byla právě otevřena výstava obrazů – Výtvarné umění v boji za dorozumění mezi národy.“
Neprakta

Na našich slovenských stránkach otvárame novú rubriku „Potulky po slovenských mestách“: dnes sa zastavíme v Banskej Bystrici

Banská Bystrica leží v údolí rieky Hron na rozhraní Nízkych Tatier, Veľkej Fatry a Slovenského rudohoria. Prvé záznamy o Banskej Bystrici pochádzajú z roku 1255, kedy uhorský kráľ Belo IV. udelil mestu privilégia slovenského kráľovského mesta. Tieto privilégia sem prilákali nových nemeckých prisťahovalcov, ktorý sa spolu s pôvodnými obyvateľmi podieľali na ťažbe drahých kovov, najmä medi. Od roku 1475 je história mesta úzko spätá s rodinou Thurzovcov. V 15. storočí tu vznikol prvý medzinárodný mediarsky podnik, ktorý založil Alexej Thurzo spolu s Jakubom Fuggerom z Augsburgu.

Prosperita mesta sa prejavila vo výstavbe veľkých meštiackych domov v gotickom a renesančnom štýle. V roku 1589 bolo mesto kompletne obstatvané kamennými a vstupnými bránami. Kamenné hradby slúžili k ochrane mesta pred tureckými nájazdmi. V 16. storočí boli hradby zdokonalené talianskymi staviteľmi. V 17. storočí mesto postihli rabovačky, požiare a epidémie, 18. storočie prinieslo mestu istú úľavu i hospodársky rozmach.

V roku 1776 sa Banská Bystrica stala sídlom rímsko-katolíckeho biskupstva a koncom 18. storočia aj sídlom župy. V 19. storočí sa meštiacke domy nadstavovali a menil sa aj výraz fasád. V novodobej histórii Banská Bystrica zohrala významnú úlohu počas druhej svetovej vojny, keď sa Banská Bystrica stala centrom protifašistického odboja a strediskom Slovenského národného povstania.

V Banskej Bystrici sa oplatí pozrieť tieto historické pamiatky: Hradný komplex, kostol Nanebevzatia Panny Márie – nazývaný aj Nemecký kostol, ktorý bol postavený

v 13. storočí v románskom štýle. V kostole sa nachádza veľmi vzácny 9 m vysoký neskorogotický oltár pochádzajúci od majstra Pavla z Levoče a tiež aj neskorogotická krstiteľnica z roku 1475, ktorá sa nachádza v kaplnke sv. Barbory. Po požiari v roku 1761 bol kostol barokovo upravený. Kostol sv. Kríža, tiež nazývaný aj Slovenský kostol, bol postavený v roku 1494. Matejov dom z roku 1479 bol postavený v neskorogotickom štýle. Dom dal postaviť kráľ Matej Korvín pre svoju manželku Beatrice. Radnica bola postavená v renesančnom štýle s otvorenou talianskou loggiou. Bola postavená v rokoch 1564–65. Z pôvodného mestského opevnenia sa zachovali už len banícka, farská a pisárska bašta a časť mestských hradieb. Pri mestskom opevnení sa zachovala aj Petermanova veža, ktorá slúžila ako strážna veža. Vo vnútri veže sa nachádzajú tri zvony. Najväčší z nich váži 9 900 kilogramov.

Z ďalších historických pamiatok spomenieme Hodinovú vežu, ktorá je 34 m vysoká a je zo 16. storočia. Kostol sv. Františka Xaverského – zvaný tiež Kapitulský kostol – bol postavený v roku 1715. Tento kostol je kópiou kostola Il Gesù v Ríme. Ďalej je to Thurzov dom, Benického dom, Biskupský palác, Ebnerov dom, Morový stĺp a kostol sv. Alžbety, ktorý bol pôvodne postavený v gotickom štýle; ide o jednolodový kostolík z roku 1303. Z kostola sa zachovala len gotická kaplnka sv. Anny, ku ktorej bol v roku 1748 pristavený barokový kostol. V roku 1877 bol kostol sv. Alžbety pri reorganizácii rozšírený. Hlavný oltár v interiéri kostola pochádza z roku 1877.

Okolie Banskej Bystrice je bohaté na prírodné i turistické zaujímavosti, ako napríklad Badínsky prales, Harnačká jaskyňa, lyžiarske stredisko Donovaly, Nízke Tatry a ďalšie.

Pripravuje dr. Kveta Ozábalová

Film Pavola Barabáša *Tepuy – Cesta do hlbín Zeme* získal ocenenie

Dlhometrážny dokument slovenského filmára Pavla Barabáša *Tepuy – Cesta do hlbín Zeme* ocenili na medzinárodnej prehliadke Fort William Mountain Festival v Škótsku cenou pre najlepšie zahraničný film. Súčasťou podujatia, ktoré sa konalo v dňoch 15.–23. februára, sú popri projekciách filmov s horskou tematikou aj workshopy, koncerty, výstavy kníh a fotografií zo sveta hôr, ako aj tematické prednášky. Popri cene pre najlepšie zahraničný film udelili porotcovia festivalové trofeje aj najlepšej škótskej snímke, krátkometrážnemu filmu či najlepšej produkcii začínajúceho filmára.

Ocenený film P. Barabáša je objaviteľským príbehom, ktorý sa odohráva hlboko uprostred orinockého pralesa vo Venezuele. V gigantickom labyrinte stolových hôr vyleptali kolónie bizarných organizmov najväčšiu kremencovú jaskyňu na svete. Unikátny objav slovenských a českých jaskyniarov a nadšencov je vyvrcholením dobrodružnej expedície do trezoru času, kam žiadny človek doteraz neprenikol.

Na Slovensku si film *Tepuy – Cesta do hlbín Zeme* pozrelo v kinách a na festivaloch 11 000 divákov a snímka sa stala najnavštevovanejším slovenským dokumentom uplynulých rokov. (ao)

Andrea Bocelli zaspieva po prvý raz na Slovensku

Po vypredanom turné v Spojených štátoch amerických sa slávny spevák Andrea Bocelli predstaví po prvý raz publiku na Slovensku. Pred plánovaným turné po Austrálii bude zatiaľ jediný európsky Bocelliho koncert 7. mája v košickej Steel Aréne. Známeho speváka, ktorý vystupoval s hudobníkmi ako Luciano Pavarotti alebo José Carreras, si tak môžu vychutnať aj slovenskí hudobní fanúšikovia.

Andrea Bocelli sa narodil v Toskánsku v roku 1958 s nevyliciteľnou očnou chorobou, pre ktorú v dvanástich rokoch prišiel o zrak. Začal chodiť na súkromné hodiny spevu k známemu talianskemu tenoristovi Francovi Corellimu a od barového klavira sa za niekoľko mesiacov dostal na svetové spevácke nebo. Bocelliho hviezda slávy zažiarila v roku 1992, keď taliansky spevák Zucchero hľadal druhý hlas do duetu piesne *Miserere*. Zucchero ju pôvodne ponúkol naspievať Pavarottimu, ale ten to odmietol so slovami: „Ďakujem za krásnu pieseň. Ale vy ma k tomu nepotrebuje, nech *Miserere* naspieva Andrea Bocelli. Lepšie to nikto nedokáže.“ Druhý veľký úspech prišiel o dva roky neskôr, keď zvíťazil na festivale San Remo s vôbec najväčším počtom bodov v histórii tejto súťaže.

Bocelli nahral viacero duetov s hviezdami, ako sú Luciano Pavarotti, José Carreras, Sarah Brightman, Michael

Jackson, Stevie Wonder, Bryan Adams, Eros Ramazzotti, Christina Aguilera a Céline Dion. Spieval pre pápeža Jána Pavla II., amerických prezidentov Billa Clintona a Georga Busha či anglickú kráľovnú Alžbetu II. Počas svojej nie dlhej speváckej kariéry predal viac ako 55 miliónov platní. (ao)

Výstava Romana Balogha v Michalskom dvore

Výtvarník Roman Balogh vystavoval od 12. 2. 2008 do 3. 2. 2008 v bratislavskej Galérii Michalský dvor svoje dielo. Prehliadku s názvom *5844* oficiálne otvorili až vo štvrtok, 21. 2. o 17:44. Výstavu otvoril L. Petránsky ml. a hudobným hosťom otváracieho večera bol saxofonista a klarinetista Marek Berky.

Roman Balogh (*1964, Bratislava) vyštudoval strednú umeleckú školu. Už na počas štúdia sa podieľal na výstave environmentálneho plagátu v kenskom Nairobi, ktorú zorganizovalo UNESCO. Na VŠVU v Bratislave absolvoval katedru grafiky pod vedením docenta Otta Luptáka. Počas štúdia navrhol mierový plagát pre OSN, vďaka čomu získal čestnú medailu za podporu činnosti OSN. V súčasnosti pôsobí v Bratislave a venuje sa užitej grafike a grafickému dizajnu.

V roku 1996 sa zúčastnil na výstave slovenského umenia na Montparnasse v Paríži. Balogh prechádza od grafických techník k voľnej tvorbe, ktorú predstavujú techniky olejomalby, štruktúry akrylových kompozícií a kombinovaných techník. Tie prezentoval aj v Galérii Michalský dvor. Vďaka maľbe sa začal Balogh zaujímať o najstaršie archetypy znakovkej reči od piktogramov až po zaužívané symboly, ktoré prijalo takmer celé kultúrne ľudstvo. Nadchlo ho čaro a meditatívnosť starej brahmanskej symboliky, ako aj ich sila a rozprávačská epika, ktorú predstavujú tajomnosťou opradené vedy a eposy a múdrosť staroindických komentárov „*Upanišád*“. Z eposu *Vimanika šastra* do jeho tvorby prichádzajú lietajúce stroje vimany. (ao)

Jiroušek vystavuje v Nemecku fotografie oltárnych obrazov dómu sv. Alžbety

Návštevníci opátskeho kostola v nemeckom Sayne si môžu pozrieť výstavu košického fotografa Alexandra Jirouška, ktorý zachytil oltárne obrazy jedného z najväčších oltárov z 15. storočia v Európe, hlavného oltára dómu sv. Alžbety v Košiciach. Košický oltár má 48 obrazov na dvoch pároch krídel a patrí medzi vrcholné svetové diela tabuľového maliarstva neskorej gotiky. Výstava zo Sayne putuje do ďalšieho nemeckého mesta. Podujatie podporil Magistrát mesta Košice v rámci kampane Európske hlavné mesto kultúry 2013. (ao)

Veronika Zuzulová: úspechy mladej zjazdárky

Dvadsiaty prvý raz v elitnej desiatke slalomu Svetového pohára, siedmy raz na stupňoch – to je momentálna bilancia 23-ročnej bratislavskej zjazdárky Veroniky Zuzulovej. Na Šljeme nad Záhrebom bola tretí raz v sezóne v najlepšej trojke.

V slovanských krajinách sa Veronike Zuzulovej v tejto zime darí mimoriadne: k januárovým druhým priečkam

v českom Špindlerovom Mlyne a v slovinskom Maribore pridala tretiu v chorvátskom Záhrebe. Po chybičke, keď v nájazde do strmého úseku spriečila lyže, to žiaľ na vytúžené víťazstvo nestačilo. Analýza časových úsekov prezrádza, že Veronika zrejme práve na kritickom mieste stratila šancu vyhrať.

Trať na Šljeme nie je Veronikina obľúbená. Svah s prevýšením 210 metrov je možno najdlhší, na akom ženy vo Svetovom pohári jazdia. V minulosti tu ani raz nedosiahla hviezdne umiestenia: postupne skončila na 11., 23. a 9. mieste. Do prvého medzičasu stratila v prvom kole na neskôr víťaznú Fínku Poutiainenovú 73 a na druhú Rakúšanku Schildovú dokonca 80 stotín. Úsek do ďalšieho medzičasu zvládla najrýchlejšie zo všetkých, no výsledkom bol len siedmy čas kola. Našťastie, v druhej jazde jej vyšiel atak na stupeň víťaziek. Druhým časom kola poskočila o štyri miesta.

V pretekoch Svetového pohára sa v slalome už štrnásťkrát v sérii umiestila v top 10! Paradoxne jediný Zuzulovej skazený slalom za toto obdobie bol na najdôležitejších pretekoch: na vlašajších majstrovstvách sveta v Aare skončila trinásť. Celkove však stabilizovala výkonnosť na najvyššej svetovej úrovni a jej premiérové víťazstvo je už zrejme naozaj len otázkou chvíle, keď klapne v oboch jazdách všetko.

Na rozdiel od slalomových rivaliek Schildovej či Hospovej, ktoré v snahe získať veľký glóbus pocestovali aj do kanadského Whistleru, Zuzulová zostane v strednej Európe. Veronika Zuzulová vie, že na to, aby získala malý glóbus, by musela mať obrovské šťastie. Ako sa vyjadřila, v budúcej sezóne bude zisk tejto trofeje jej hlavným cieľom. Verí, že naňho má. (ao)

Sto rokov Slovenska v Slovenskom národnom múzeu

Od 15. 2 do 31. 10. 2008 si v SNM na Vajanského nábreží môžete pozrieť výstavu *Ako sme žili? Slovensko v 20. storočí*. Výstava sa skladá zo siedmich základných chronologických celkov, navzájom oddelených historickými medzníkmi, ktoré tvoria hlavnú os múzejnej prechádzky 20. storočím. Návštevníka prevedie prostrediami a scénami, ktoré človeka v tomto storočí bežne obklopovali, ako napríklad jedálnou meštianskeho domu zo začiatku storočia, obuvníckou dielňou z dvadsiatych rokov alebo materskou škôlkou z konca sedemdesiatych rokov. Najväčšiu plochu zaberá časť venovaná dejinám divadla, televízie, filmu a rozhlasu, kde si záujemcovia môžu pozrieť ukážky z legendárnych divadelných predstavení či filmov, sledovať archívne relácie STV alebo započúvať sa do dobového vysielania rozhlasu. Súčasťou daného priestoru je i Kino Čas, v ktorom sa budú denne nepretržite premietat filmy zostavené zo spravodajských, populárno-náučných, animovaných, prípadne hraných filmov z archívu SFÚ.

Okrem výstavy pripravilo SNM pre návštevníkov aj množstvo zaujímavých sprievodných podujatí, zahŕňajúcich projekcie pre deti a dospelých, divadelnú produkciu, výstavy karikatúr, fotografií, grafík a obrazov známych slovenských autorov, moderované diskusie s priamymi účastníkmi vybraných historických udalostí, koncerty atď. Pravidelnými cyklami budú Bratislavské televízne pondelky (z fondov STV), stredajšie Made in Koliba (vybrané

filmy z archívu SFÚ) a Retronedelníček (legendárne detské televízne relácie). Podrobné informácie nájdete v bulleťine sprievodných podujatí.

Zvláštnu pozornosť venovalo SNM aj deťom a školám, pre ktoré pripravilo množstvo vzdelávacích aktivít a materiálov. Pre pedagógov a žiakov základných a stredných škôl pripravilo samostatný metodický materiál (*Pracovné listy a Poznámky pre pedagógov*), pričom v priebehu trvania výstavy sa bude distribuovať i pripravovaný komiks.

Výstava *Ako sme žili? Slovensko v 20. storočí* vznikla pri príležitosti 15. výročia vzniku Slovenskej republiky a vyhlásenia Roka Andreja Kmeťa, zakladateľa SNM a priekopníka múzejníctva na Slovensku. Návštevníkom bude prístupná denne (vrátane pondelkov) od 9:00 do 17:00 hod. až do konca októbra 2008. Aktuálne informácie sú prístupné na www.20storoocie.sk a www.snm.sk. (ao)

Rozprávková *Kmotra Smrť* v nitrianskom divadle

Príbeh o bedárovi, ktorý sa stane vlastným kmotrom kmotre Smrti a s jej pomocou zázračne vylieči chorého kráľa, to je rozprávka *Kmotra smrť a zázračný lekár*, ktorú zinscenovali s bábkami tvorcovia Starého divadla v Nitre. V premiére ju uviedli 15. 2. v réžii Ondreja Spišáka. (ao)

Kulturprojekt Beethoven Center Vienna: *Von der Vision zur Wirklichkeit*

Die Wiener Pianistin und Kulturmanagerin Susanne Rittenauer wurde von der Gesellschaft für Musiktheater in Wien eingeladen, ihr Kulturprojekt Beethoven Center im Eroica-Haus in Wien als „Tagebuch eines Kulturprojektes – von der Vision zur Wirklichkeit“ vorzustellen. Dieser Abend fand im Rahmen der Veranstaltungsreihe „Tagebuchtag 2007“ statt, den die Künstlerin Traute Molik-Riemer ins Leben gerufen und organisiert hatte. Beethoven hat in Niederösterreich und Wien gewirkt und in beiden Bundesländern zahlreiche Wohnstätten gehabt. Die Wohnung im Eroica-Haus im 19. Bezirk von Wien, in dem das Beethoven Center verwirklicht werden soll, hat bis 1890 zu Niederösterreich gehört, erst in diesem Jahr wurde dieser Teil von Döbling Wien angegliedert. Susanne Rittenauer stellte dem interessierten Publikum das von ihr ins Leben gerufene Projekt Beethoven Center Vienna vor, das nun auch im Internet präsent sein wird (www.beethovencenter.at).

Künstlerisch gestaltet wurde der Abend von Susanne Rittenauer mit Sonaten von Beethoven sowie mit Liedern von Beethoven, Schubert, Robert Stolz, die die junge Wiener Mezzosopranistin Lisa-Maria Jank ausdrucksstark präsentierte. Das *Ave Verum* von Wolfgang Amadeus Mozart, das der Meister in Baden komponierte, gestaltete die junge Sängerin ebenso eindrucksvoll wie die gesungene deutsche Fassung der Europahymne „Unser Herz schlägt für Europa“ aus dem vierten Satz der 9. *Symphonie* Beovens, als Teil der künstlerischen Plattform *Sound of Europe*. Die 9. *Symphonie* sowie ihre interessante Entwicklung zur Europahymne wird in dem Bereich „Dokucenter Europahymne“ präsentiert werden. Der Autor des deutschen Hymnentextes, Dr. Peter Diem, erläuterte die Bedeutung der europäischen Symbole. Die

CD *Sound of Europe*, die Rittenauer herausgebracht hat, dokumentiert die EU-Hymne und stellt zahlreiche interessante Bearbeitungen vor.

Kontakt:

s.rittenauer@hotmail.com; eroicahaus@gmx.at.

Seit Weihnachten gibt es eine Kooperation Beethoven Center Vienna mit dem Slowakischen Kulturinstitut in Wien.

Informácie divadelného ústavu v Bratislave.

Divadelný ústav Bratislava sprístupnil na svojej webovej stránke – www.theatre.sk – pdf-verzie divadelných ročeniek *Divadlá na Slovensku od sezóny 1999/2000*

Divadelná ročenka *Divadlá na Slovensku* patrí medzi základné publikácie Divadelného ústavu Bratislava, ktoré vychádzajú pravidelne každý rok a sú určené na propagáciu slovenského divadla a drámy doma i v zahraničí. Ročenka obsahuje základné údaje o divadelnej sezóne a je neodmysliteľným a jediným uceleným informačným výstupom, ktorý slúži na podporu výskumu slovenského divadla. Obsahuje údaje o premiérach a stavoch súborov v danej sezóne, vrátane umeleckých ukážok, bibliografiu recenzií jednotlivých inscenácií, autorský register, zoznam umeleckých pracovníkov, venovania In memoriam, údaje o zájazdoch a hosťovaniach, o prehliadkach a festivaloch, o divadelných výstavách, literatúre, časopisoch a oceneniach. Zostavovatelia pri jej príprave vychádzajú z databázy a dokumentácie Divadelného ústavu. Za správnosť údajov poskytnutých do ročenky zodpovedajú jednotlivé divadlá. Pre zber osobných údajov sa Divadelný ústav riadi príslušným zákonom o ich ochrane. Ročenka *Divadlá na Slovensku* je neoceniteľnou príručkou pre všetkých teatroológov a divadelných publicistov, ktorý ku svojej práci potrebujú prehľad o činnosti divadiel a tvorcov v danej sezóne. Sprístupnením divadelných ročeniek na svojej webovej strane chce Divadelný ústav zjednotiť prístup k základným informáciám o slovenskom profesionálnom divadle a priblížiť ich širšiemu okruhu respondentov.

Karol Machata na doskách SND

Divadelný ústav Bratislava sprístupnil v priestoroch historickej budovy SND výstavu venovanú hercovi Karolovi Machatovi, ktorý sa v januári tohto roku dožil 80 rokov. Výstava približuje jeho divadelnú cestu od začiatkov v SND, cez krátke pôsobenie v Armádnom divadle v Martine, po opätovný návrat na dosky našej prvej scény. Na javisku SND pôsobil až do roku 1998, takmer plných 47 divadelných sezón. Divadelný ústav pripravil výstavu z materiálov zo svojich fondov a zbierok (kurátorka: Zuzana Nemcová, grafické spracovanie: Viera Burešová). Výstava je prístupná verejnosti od 5. februára 2008.

(Pripravila Andrea Ozábalová)

Literatúra v Panta Rhei

V piatok 22. februára sa v kníhkupectve Panta Rhei v Au-parku konala čítačka troch slovenských básnikov: Memfer: *Kacír v čižmách*, Nóra Ružičková: *Parcelácia vzduchu* a Tamara Archlebová: *Mliečna dráha*. (ao)

Noc reklamožrútov

V noci z 22. na 23. februára 2008 patrili Palace Cinemas v Auparku reklame. Približne 500 reklamných spotov z celého sveta bolo premietaných vo viacerých sálach v rámci eventu *Noc reklamožrútov*. Premietanie bolo súčasťou medzinárodného projektu *Night of the AdEaters*, ktorej sa každoročne zúčastní množstvo fanúšikov reklamy. Vznikol v roku 1981 vo Francúzsku ako idea Jeana Marie Boursicota, ktorý je majiteľom najväčšej zbierky reklamných spotov na svete. Akciu obohatil aj sprievodný program v podobe vystúpenia slovenských tanečníkov, prestížnej módnjej a originálnej barmanskej show či afterparty do skorých ranných hodín. Viac na www.nocreklamozrutov.sk.

(ao)

Bratislavský hrad a miliardová rekonštrukcia

Prioritou predsedu Národnej rady (NR) SR Pavla Pašku je premeniť bratislavský hradný kopec na areál, ktorý žije kultúrnym a spoločenským životom. Na tento projekt je v tomto roku vyčlenených takmer 300 miliónov korún a celkovo bude stáť 1,5–2 miliardy korún. V najbližších dvoch troch rokoch by sa pritom mal zrekonštruovať hradný palác. Následne by sa mal obnoviť pôvodný barokový vzhľad jeho okolia.

V severnej časti hradného areálu, ktorú dnes pokrýva veľký trávnik, postavia pôvodné objekty, ktoré zhořeli pri požiari hradu v roku 1811. Ide o barokový záhradný pavilón oranžérie, budovu zimnej jazdiarne a počíta sa aj s vytvorením pôvodnej francúzskej barokovej záhrady. Pod záhradou vznikne podzemná garáž pre 220 osobných áut

s vjazdom zo Zámockej ulice. Zámerom je aj obnovenie a sprístupnenie podzemnej chodby, ktorá viedla na hrad. Upraví sa tiež horná východná terasa hradu – zmení sa trasa cesty, ktorá pri nej vedie, a vznikne nová prezentácia archeologických nálezov z čias Veľkej Moravy. V tejto časti má byť umiestnená jazdecká socha Svätopluka. Zmeny čakajú aj južný bastión, kde bude prezentácia veľkomoravského opevnenia. Hrad tiež dostane slávnostné osvetlenie.

Počas rekonštrukcie by mal hrad napríklad dostať výťah, sprístupní sa jeho suterén a otvoria depozitáre Slovenského národného múzea na 4. poschodí a obnovia všetky jeho expozície.

Začať s rekonštrukciou by sa malo už koncom marca. Presný termín však závisí od priebehu verejnej súťaže. Víťaza súťaže čaká celková rekonštrukcia národnej kultúrnej pamiatky Bratislavský hrad, ktorá pozostáva z niekoľkých stavieb. Súčasťou obnovy bude aj technické vybavenie. Okrem iného by sa mali vybrané priestory hradu ozvuchiť, napojiť na klimatizáciu, zavedie sa elektrická požiarňa signalizácia, kontrolný videosystém, ale napríklad i technológia prípravy jedál pre štátnu reprezentáciu a ďalšie vybavenie.

Projektovú dokumentáciu potrebnú na rekonštrukciu a obnovu objektov a častí areálu Bratislavského hradu zabezpečí architektonická kancelária Bouda a Masár. Architekti Peter Bouda a Ivan Masár sa autorsky podieľajú na koncepcnej a projektovej príprave rekonštrukcie Bratislavského hradu sústavne od roku 1981. Zmluvu s architektonickou kanceláriou Bouda a Masár Kancelária NR SR uzatvorila 16. januára tohto roka.

(ao)

Detský maškarný ples v Sokole

Ty dieťačky byly opravdu roztomilé! A fantazie rodičů ze zase jednou vyřádila. Úvodní polonézou vstupovaly děti do masopustně vyzdobené tělocvičny ve Steinergerasse v nejrůznějším převlečení – kovboj, pirát, gejša a samozřejmě princezny a zvířátka. Byl to vskutku pestrý rej. A v krásných maskách byli zahaleni také organizátoři a pořadatelé plesu – černobílý šašek Dana, konferenciér – trochu přerostlá včelka Vlastík, pestrý šašek Soňa, has-trman Jitka a další a další. DJ Tomáš hrál dětem k tanci i k nejrůznějším závodivým hrám.

Program byl nabitý, až se divím, jak se to do těch tří hodin vůbec mohlo vejít. Děti závodily s bramborem na lžici, s jednou nohou v krabici a druhou se odrážely jako při jízdě na koloběžce, v přetahování lana, ale tak, aby jeho střed zůstal na místě. Viděli jsme tanec ve dvojicích s nafukovacím balónkem mezi čely dětí, klasickou hru s pochodováním kolem židlí, při níž vždy jeden po zmlknutí hudby volnou židli nenajde, a tedy vypadne. Zkrátka a dobře, děti se skutečně neměly čas nudit. Tak tak, že si stačily dojít pro nějaké pití a nejrůznější pochoutky k bohatému bufetu.

Když byly vyprodány všechny losy, byl zahájen výdej výher tomboly a ty jim podobně jako loni vydával has-trmánek. Tak to totiž kdysi u nás v Sokole bylo zvykem a tuto tradici se loni cvičitelský sbor rozhodl zase obnovit.

Konferenciér – včelka Vlastík – si s dětmi sedl do kroužku a děti s ním a jeho kytarou zpívaly *Není nutno, není nutno, aby bylo přímo veselo*. A pak se zase tancovalo a téměř v samém závěru přišel na řadu také „padák“. Tato velká kruhová plachta se u dětí těší zvláště velké oblibě. Na povel ji děti zvedají do velké bubliny, podbíhají nebo pod ni vlezou pouze ti, kterým už bylo 6 let, nebo všichni kluci, nebo zas jen holčičky, nebo jen ti, co mají sourozence, zkrátka podle toho, co jim šašek Dana zavelí. A úplně na

konec se roz dováděné děti sesedly s šaškem Soňou do kroužku a společnou písničkou o dnu, který se chýlí ke konci, se zklidnily a rozloučily. Pestrý program, šťastné děti, spokojení rodiče – co víc si přát?

V tělocvičně ještě dál vyhrávala hudba, ale už ne k tanci, nýbrž k úklidu. Našla se celá řada ochotných rukou, které se v krátké době postaraly o to, aby na druhý den byla tělocvična zase tělocvičnou připravenou na cvičební a tréninkový provoz, který hned v pondělí začíná. A tak už zbývá jen poděkovat všem, kteří tu přiložili ruku k dílu – ať už při zdobení sálu, přípravě bufetu, tomboly, sestavení programu a jeho provedení, tak i toho konečného úklidu. *nš*

Valná hromada sokolské jednoty Vídeň III/XI

„Čas neúprosně běží, dvouleté funkční období je za námi, a tak opět stojíme před bilancováním naší uplynulé činnosti a také před volbou nového výboru.“ Přibližně těmito slovy zahájil starosta br. Marian Miříčka valnou hromadu jednoty Sokola Vídeň III/XI v sobotu 16. února ve Slovanské besedě.

Nebylo možné nevidět v našich řadách mezery po členech navěky odešlých, a právě těch starosta hned na počátku jednání vzpomněl a vyzval shromážděné, aby povstáním a minutou ticha uctili jejich památku. Dále se již

pořad schůze odvíjel podle předem stanoveného programu: byl přečten a schválen zápis z předešlé valné hromady. Br. starosta ve své úvodní zprávě v kostce obsáhl veškerou činnost jednoty za uplynulé období a poznamenal, že obšírněji budou o činnosti referovat jednotliví činovníci. Tak se také stalo. Vyslechli jsme zprávy jednatelky, náčelníka, náčelnice, vzdělavatelky, pokladníka a matrikáře. Na základě všech zpráv by se souhrnem dalo říct, že jednota III/XI je dosud jednotou velmi aktivní, cvičebně převažuje ženská složka. Počet členstva bohužel klesl pod 80. Jednota má bohatou kulturní činnost – pořádá zájezdy do divadel v Brně, vlastní vánoční programy ve spolupráci s Českým srdcem – odbor III. Její členové se účastní župních akcí, jako jsou pochody zdatnosti, turnaje ve volejbalu, stolním tenisu, sokolské srazy v Oetzu. Některé sestry se podílejí na vedení župního zdravotního cvičení pro seniory. A dle zprávy pokladníka může být jednota spokojena i se svou finanční situací.

Na základě těchto skutečností byla odstupujícím výboru vyslovena naprostá důvěra a následně přečtena nová kandidátní listina.

Po přestávce, která sloužila nejen k využití našeho bohatě zásobeného bufetu, ale také k popovídání a zamýšlení se nad budoucností jednoty, byla provedena volba starosty, kterým byl jednomyslně znovu zvolen br. Miříčka. Ten se pak ujal volby dalších členů výboru. Prakticky všichni dosavadní členové výboru byli ve svých funkcích potvrzeni:

čestný starosta:	br. Bohumil Novotný
starosta:	br. Marian Miříčka
místostarostka:	ses. Markéta Bočková
jednatelka:	ses. Milada Miříčková
náčelník:	br. dr. Michal Lion
náčelnice:	ses. Kornelie Štěrbová
vzdělavatelka:	ses. Jaroslava Nováčková
pokladník:	br. Richard Basler
matrikář:	br. Milan Klouzal
zapisovatelka:	ses. Helena Kofroňová
revizoři:	ses. Milada Fialová br. Miroslav Kubálek
členové výboru:	br. ing. Jiří Nováček ses. Ludmila Líbalová ses. Jana Novotná ses. Jana Hošťálková ses. ing. Helena Baslerová

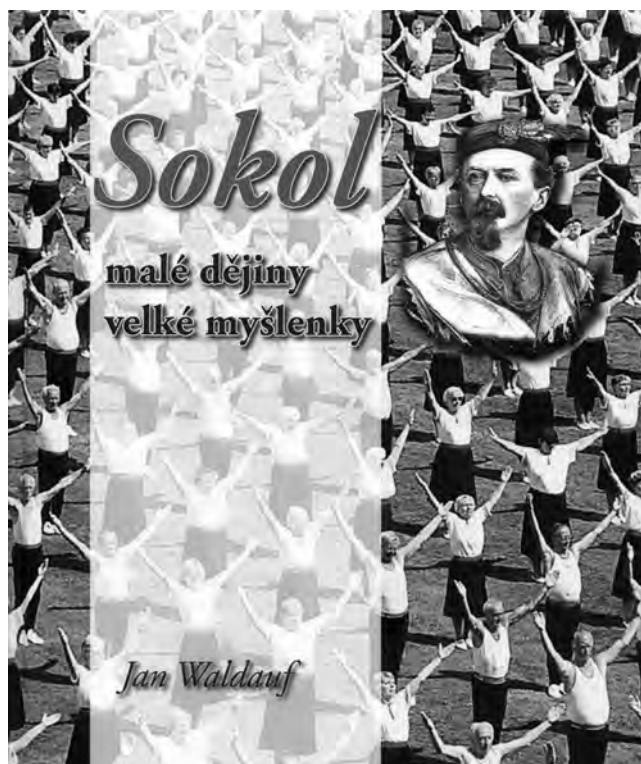
Valnou hromadu pak pozdravil jménem župy její starosta Dipl. Ing. br. Nováček, který popřál nově zvolenému výboru hodně zdaru v další práci.

V bodě „různé“ byla diskutována účast členů naší jednoty na letošním sokolském srazu v Oetzu.

S výzvou k další volné zábavě a návštěvě bufetu br. starosta valnou hromadu se sokolským „Nazdar“ ukončil. nš

Sokolská literatura

V nakladatelství Atelier IM Luhačovice ČR byl vydán I. díl knihy Jan Waldauf: *Sokol – malé dějiny velké myšlenky*

Knihy má šest hlavních kapitol:

1. Sokolstvo, jeho vznik, myšlenka a organizace
2. Československé sokolstvo (od založení v únoru 1862 do února 1948)
3. Slovanské sokolstvo
4. Československé sokolstvo za hranicemi (od roku 1948)
5. Konec svobodného sokolstva v Československu
6. Československý Sokol v exilu (Sokol v uprchlických táborech v Německu a v Itálii, Sokolská župa v exilu dr. Edvarda Beneše, Ústředí čs. sokolstva v exilu).

ISBN 978-80-85948-67-7, vázaná, 380 stran. Doporučená prodejní cena 420,- Kč

Objednávky

- buď přímo na Nakladatelství IM, Leoše Janáčka 164, Box 31, CZ 763 26 Luhačovice, Česká republika e-mail: atelierim@seznam.cz
- nebo společně na Sokolská župa Rakouská, Drachengasse 3/5, 1010 Wien, cena přibližně: 15,- €.

Jaroslava Nováčková
vzdělavatelka SŽR

Sokol – malé dějiny velké myšlenky

Úvodem

Po komunistickém uchvácení moci v Československu v únoru 1948 a zejména pak po ukončení XI. všesokolského sletu, pořádaného od 18. června do 8. července 1948 v Praze, dal značný počet sokolských příslušníků přednost nejistému životu v cizině před setrváním v komunistické totalitě. Spolu s dalšími, kteří zvolili exil později, měli všichni jediný společný úkol a cíl: udržení sokolské myšlenky až do nového osvobození vlasti. Proto bylo také Ústředí československého sokolstva v zahraničí vědomě ustaveno jako dočasná organizace zahraničního sokolstva zastupující sokolstvo umlčené v zemi jeho zrodu. Představiteli této organizace se stali bývalí přední činovníci Československé obce sokolské (ČOS), starosta dr. Antonín Hřebík, bývalý náměstek starosty ČOS dr. Juraj Slávik a náčelnice ČOS Marie Provazníková. Dočasnost a přímá návaznost této organizace na ČOS byla založena na předpokladu, že se její složky po pádu komunismu vrátí do původního stavu před rokem 1948 a stanou se opět součástí obnovené ČOS. Tento předpoklad byl také vtělen do stanov: „Ústředí se rozejde, jakmile bude v znovu svobodném Československu obnovena nezávislá Československá obec sokolská (ČOS) a rozhodne o nové úpravě organizace sokolských jednot v zahraničí.“

Považovali jsme za samozřejmé, že obnovené Československé obci sokolské bude pak podána souhrnná zpráva o činnosti zahraničního sokolstva, přičemž jsme očekávali, že zprávu podá starosta Ústředí dr. Antonín Hřebík, poslední svobodně zvolený starosta ČOS. Proto byl u něho umístěn sokolský archiv. Komunistický režim v Československu však trval mnohem déle, než se původně předpokládalo, a tím také činnost Ústředí čs. sokolstva v zahraničí trvala mnohem déle, než jsme si při jeho ustavení představovali. Koncem sedmdesátých let si dr. Hřebík začal uvědomovat, že by se nemusel obnovy Sokola ve vlasti dožít, a proto postupně začal předávat části sokolského archivu mně v naději, že bych spíše mohl komunistický režim přečkat.

Koncem roku 1984, 20. listopadu, pět let před obnovou Sokola v Československu, dr. Hřebík v Chicagu zemřel. Zemřeli také místostarosta Ústředí čs. sokolstva v zahraničí dr. Juraj Slávik a jednatelka Jarmila Uhlířová. V exilu rovněž zemřel bývalý člen předsednictva ČOS Evžen Koppl. Z bývalých hlavních sokolských činovníků přežila pád komunismu jen Marie Provazníková, bývalá náčelnice ČOS. Ta se ještě pokusila zachytit své paměti, jejichž první část vyšla v roce 1988 pod názvem To byl Sokol. Psala je však v době, kdy jí paměť již selhávala, a proto obsahují některé nepřesnosti. Paměti však bohužel nedokončila, zemřela 11. ledna 1991 ve Spojených státech ve vysokém věku 100 let.

Když byla ČOS v lednu 1990 obnovena, očekávali jsme s naprostou samozřejmostí, že se naše zahraniční jednoty opět stanou její nedílnou součástí; v našich rozhovorech s činovníky obnoveného Sokola jsme byli ujišťováni, že se tak bezesporu stane. Také stanovy obnovené ČOS obsahovaly ustanovení o členství zahraničních sokolských jednot. Byli jsme však požádáni, abychom s ohledem na potíže spojené s obnovou Sokola náš vstup do ČOS o jeden nebo dva roky odložili. VII. valný sjezd zahraničního

sokolstva konaný po skončení XII. všesokolského sletu, dne 7. července 1994 v Praze, vzal tento odklad na vědomí a současně konstatoval, že úkol, pro který bylo Ústředí čs. sokolstva v zahraničí ustaveno, byl splněn, a usnesl se na ukončení jeho činnosti dnem 31. prosince 1995.

K návratu čs. zahraničních jednot do ČOS však nedošlo. Výbor obnovené ČOS na svém zasedání konaném 18. a 19. listopadu 1995 usnesl změnu stanov, která dosavadní ustanovení o členství zahraničních jednot v ČOS zrušila a tím možnost jejich členství v ČOS vyloučila. Přihlášky zahraničního sokolstva do ČOS byly s odvoláním na tuto změnu odmítnuty. Naše snahy o zařazení zprávy o činnosti zahraničního sokolstva v letech 1948–1990 do programu sjezdu nebo do schůze výboru obnovené ČOS se neseťkaly s úspěchem a tím také k jejímu podání nikdy nedošlo.

Již před pádem komunismu jsme si uvědomovali, že v Československu o činnosti zahraničního sokolstva není mnoho známo, a jestliže tato činnost nemá upadnout v zapomnění, bylo by zapotřebí ji sepsat, a pokud možno, také tiskem vydat. Nebyli jsme si však jisti, zda by se nám na vydání dějin zahraničního sokolstva podařilo opatřit potřebné finanční prostředky. Touto otázkou se také zabýval člen předsednictva Ústředí čs. sokolstva v zahraničí Jaroslav Hanuš. Jako dlouholetý pokladník posuzoval věc z praktického hlediska a v jedné rozmluvě se mnou na sklonku roku 1989 mi řekl, že již připravuje řešení, kterým by vydání dějin bylo umožněno. Když pak krátce nato, 26. ledna 1990, náhle zemřel, bylo zřejmé, co tím myslel. Ve své závěti totiž odkázal větší obnos Ústředí čs. sokolstva v zahraničí s určením, že má být použit pro vydání

dějin zahraničního sokolstva. Tato částka byla vedena ve zvláštním fondu Ústředí, a když jsem před ukončením činnosti Ústředí byl pověřen sepsáním dějin čs. zahraničního sokolstva, byla pak částka převedena na zvláštní účet do Kanady.

Předložené dějiny byly zpracovány podle písemností a dokladů shromážděných v archivu Ústředí čs. sokolstva v zahraničí a vychází ve dvou dílech. V zájmu úplnosti a lepšího porozumění vzniku, činnosti a poslání zahraničního sokolstva je záznam předaslán stručným přehledem sokolských dějin do roku 1948 a poněkud podrobnějším popisem zničení sokolské organizace komunisty v Československu v roce 1948, které, pokud známo, nebylo dosud popsáno, a v jehož důsledku došlo k ustavení dočasné samostatné organizace československého zahraničního sokolstva.

První díl dějin vychází jako 23. svazek „Sokolské knihovny“ Ústředí československého sokolstva v zahraničí. Různé okolnosti, v neposlední řadě také technického rázu, byly důvodem, že I. díl vychází později, než bylo původně plánováno; druhý díl by měl následovat během příštích dvou let.

Některé úseky sokolských dějin, zejména činnost sokolských jednot ustavených za druhé světové války při čs. zahraničním vojsku a jednot zahraničních, by vyžadovaly podrobnější a úplnější zpracování. Vědom si mnohých nedostatků tohoto záznamu, přesto doufám, že oba díly by mohly jednou být užitečným podkladem pro další odborné a literární zpracování tohoto málo známého úseku sokolských dějin.

Toronto v Kanadě 1. prosince 2007

Jan Waldauf

Prohlášení České obce sokolské

Výbor ČOS, v mezidobí mezi sjezdy vrcholný orgán České obce sokolské, se na svém zasedání 1. prosince 2007 zabýval mj. i některými záležitostmi týkajícími se celé naší veřejnosti. Sokolstvo se významně podílelo na vytvoření samostatného státu v roce 1918, sokolové byli vězněni v koncentračních táborech, popravováni na popravištích a bojovali ve druhé světové válce v našich zahraničních armádách. Vyjádřili i svůj nesouhlas s únorovými událostmi 1948 při XI. všesokolském sletu.

Sokolstvo přivítalo i 17. listopad 1989, obnovení svobody a demokracie v Československu a obnovilo svou činnost. Česká obec sokolská proto s obavami sleduje rozvoj neonacismu v okolních státech, ale i u nás, a růst terorismu ve světě. Se znepokojením sleduje i snahy ovlivňovat ze zahraničí vnitřní rozhodování států, které je proti zájmům jejich občanů.

Česká obec sokolská je proti jakémukoliv násilí, proti jakémukoliv terorismu a také proti zahraničnímu vměšování a vydírání v mezinárodních vztazích kdekoliv na světě.

Chceme, abychom my i naše děti žili ve svobodném a demokratickém státě – i s jeho nedostatky a chybami –, a proto vyzýváme naši politickou reprezentaci i občanskou veřejnost k obraně svobody a demokracie v České republice. Nepovažujeme za správné mlčet. Mlčící mohou být totiž v budoucnosti nemile překvapeni. Nacistická okupace a komunistická totalita nám pro jednu dostatečně stačila.

Čas. České obce sokolské 2/2008

Milé sestry a vážení bratři,

obracím se na vás, sokoly, sokolské jednoty a župy, kteří máte nejbližší do Alp. Oslovil mě bratr Zdenek Lauschmann, jeden z našich hlavních organizátorů sokolských pobytů v přírodě, abych vám předal následující informaci a vyzval vás a vaše sokoly ke spoluúčasti na níže uvedené akci.

Naši „pobytáři v přírodě“ (Komise pobytů v přírodě odboru všestrannosti ČOS) mají dlouhodobý projekt „Sokolské cesty“, v jehož rámci pořádají každý rok několik krátkodobých turistických setkání sokolů, většinou jde o návštěvy hor, památných míst a podobně. Vždy je akce spojena s tábořením a některými outdoorovými aktivitami. Protože jde hlavně o setkávání sokolů, máme zájem, aby se do těchto akcí zapojili i sokolové mimo ČOS.

V letošním plánu Sokolských cest je mimo jiné zařazena akce nazvaná **Třítisícovka bez cepínů**, která se uskuteční v Dolomitech, konkrétní cíl je Piz Boe, 3 152 m, a to v termínu **29. 7 až 3. 8. 2008**.

Další podrobnější informace pochopitelně na vyžádání rádi poskytneme (vdostal@sokol-cos.cz).

Nazdar,

Dr. Vladimír Dostál
sekretariát Světového svazu sokolstva
Újezd 450 – Tyršův dům
118 01 Praha 1
ČESKÁ REPUBLIKA

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
Tel./fax: ++43 1 604 87 04
(Dipl.-Ing. Jiří Nováček)
e-mail: novacek.wien@aon.at

Sokol informuje

Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností. Přijďte se podívat, srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé
Sokolské župy rakouské

Informace:

s. Marie Píbilová, tel. 330 97 87
s. Irena Floriánová,
tel. 0650/90 194 90

Sokolská župa rakouská

www.sokol-wien.at

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol.eu

Sokolský adresář

na
www.sokol-wien.at

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každé pondělí
17:00 – 17:45

Bližší informace:
Mag. I. Mühlbergerová
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu

(vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odblížená (muži)
---------	---------------	------------------

Župní trénink ve stolním tenise

(info přes den: Pavel Vlček, tel. 01/86 99 297)
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pátek	18:00 – 19:30	stolní tenis
-------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení

17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň II

2, Blumauergasse 2 – tělocvična veřejné hlavní školy

Pondělí	18:00 – 19:30	odblížená (muži)
	19:30 – 21:00	nohejbal (muži)
Středa	19:30 – 21:00	gymnastika (ženy)

Sokol Vídeň III/XI

Informace pro zájemce o volejbal:

N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80,
e-mail: K.Sterba@gmx.at

3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy)
---------	---------------	-------------------

Sokol Vídeň X

Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 14:00.

Hosté vítáni.

Info: WernerKallin, tel. 01/968 20 53

nový e-mail: sokol-10@chello.at

10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. 01/600 20 20)

Úterý	17:00 – 18:00	tanečky pro malé děti
	18:00 – 19:00	showdance
	19:00 – 20:00	aerobic
	21:00 – 22:00	fotbal
Středa	19:00 – 21:00	odblížená (mix, Sokol III)
Čtvrtek	09:00 – 10:30	ladypower
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorostenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV

Info: Dipl. Päd. Ing. F. Kalousek, tel. 01/81 34 333 (přes den), franz.kalousek@tele2.at

Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	17:30 – 18:45	základní sportovní gymnastika (žactvo)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII

Info: tel. 01/480 13 57

17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pondělí	16:00 – 18:00	trénink oddílu stolního tenisu
Úterý	19:30 – 21:00	gymnastika „speciál“ (ženy a muži)
Středa	18:00 – 21:00	trénink oddílu stolního tenisu
Čtvrtek	18:00 – 19:15	žactvo
	19:30 – 21:00	gymnastika (ženy)
Pátek	20:00 – 22:00	základní sportovní gymnastika (muži)

Sokol Vídeň XXI

21, Roda Roda-Gasse 7

Úterý	19:00 – 21:20	gymnastika, míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------------------

ZÁBAVNÍ ODBOR „SOKOL“ VÍDEŇ II.

V sobotu, dne 21. března 1908,

Začátek o půl 9. hod. večer.

V sále p. M. Reisingra, II., Gr. Stadtgutgasse 11

(vchod do sálu z Josefinengasse) ve prospěch fondu nové tělocvičny – pořádá se

I. HUMORISTICKÝ VEČÍREK

na počest všech Josífků!

Velká hudební, mimicko-pěvecko-operetní divadelní akademie.

PROGRAM:

1. Napsal R. Nejedlý: **Zápas o nevěstu, aneb: Chudobná panenka.**
Operetta o 2 jednáních. Režisér br. V. Vávra.
OSOBY:
Starý kantor – – Cecilie, jeho dcera – – Řehoř
br. J. Tulach – – sl. L. Ernestova – – br. Ledvinka
2. „**Zpověď**“, píseň, sl. Pep. Pejšova.
3. „**Až přijde bouře a uhasnou blesky!**“, píseň, br. Ledvinka.
4. „**Veselí Josífkové**“, tercetto, bří. Brhel a Štorkové.
5. „**Miss Čamrda de prey**“ (bosá tanečnice), sl. J. Kastnerova.
6. „**Vdovec**“ (sol. výstup), br. Zikmund.
Družba – – – – – br. J. Kastner
Váša Kopřiva – – – – br. B. Kosař
Děj ve vesnici doby nynější.
7. Pochod mládencův z „**Chudé holky**“, bří. Kastner, Kosař, Brhel, Štorek K.
8. „**Opuštěnec**“, br. Ledvinka a ses. Pep. Frídova.
9. „**Brkaří**“, br. Kosař a Štorek Fr.
10. „**Hopp, ela hopp!**“, br. Kastner.
11. „**Vojín**“ na to „**Pojd Karlíčku!**“, br. Ledvinka.
12. * * * p. Bouček.

po vyčerpání programu volná zábava. Hudba piana s průvodem houslí.

Vstupné: v předprodeji 72 hal., u pokladny 82 hal.

Vstupenky lze obdržeti ve spolkové místnosti Grosse Pfarrgasse 7, u br. J. Braila, holiče, Grosse Stadtgutgasse 12 a večer po 8. hodině na cvičišti, Kaiser Josefstrasse 36, jakož u všech členů zábavního odboru.

„MELANTRICH“, Vídeň – 627

Světový hokejista Thomas Vanek

Rakouský denní tisk je hrdý na štýrskou hokejovou hvězdu Thomase Vaneka. V minulé sezóně byl tento mladý (23) hráč s 43 góly druhý nejlepší útočník mužstva Buffalo Sabres v Buffalo, USA. Město Buffalo leží u jezera Erie, kde řeka Niagara spojuje Erie s Ontarijským jezerem. Toto prý nikoliv moc hezké průmyslové město je výchozím bodem při návštěvě Niagarských vodopádů.

Thomas Vanek je synem československých emigrantů, kteří se usídlili v Štýrském Hradci, kde se také narodil. V jeho 14 letech přesídlila celá rodina do Kanady. Vanek patří k nejlépe placeným světovým hokejistům sezóny 2007/8.

Lokomotiva s českými motivy

Nadcházejícího mistrovství Evropy ve fotbalu, které se koná v Rakousku a ve Švýcarsku, se zúčastní i český národní tým. Vzhledem k tomu, že rakouské dráhy se rozhodly vyzdobit lokomotivy symboly jednotlivých účastníků, nemůže samozřejmě chybět ani lokomotiva s fólií připomínající Českou republiku a její fanoušky. Na stroji Siemens Taurus, který může vyvinout rychlost až 357 kilometrů v hodině, se objevila Česká republika, vystupující z mapy Evropy, a také obrázek fanoušků. A samozřejmě nechybí ani národní trikolóra. Lokomotiva bude v období šampionátu zajišťovat spojení mezi Vídní, Lincem a Brnem a jako jízdenka bude v hrací den platit vstupenka na utkání evropského šampionátu.

Čeští fanoušci také v skrytu doufají, že se v soupravě tažené lokomotivou s českými symboly vypraví i na finále ve Vídni a budou tak mít možnost podpořit svůj tým ve velkém boji. Připomeňme si, že Česká republika v posledních letech slavila velké úspěchy a nejvyšší příčky jí unikly jen těsně. Ale na druhou stranu nejde zapírat, že již poslední světový šampionát jasně naznačil, že slavná éra českého fotbalu se nenávratně chýlí ke konci. Řada českých hráčů už jen sní o své bývalé formě a ani vynikající výkony Petra Čecha v brance často nedokážou vyřešit vše. Zrovna velké naděje nevzbuzují ani výsledky českého týmu v přípravných utkáních. Na druhou stranu však i v poslední době sehrálo mužstvo zápasy, které dávají tušit, že ještě dokáže předvést vynikající výkon. S ohledem na to, že rakouská reprezentace také nijak výrazně neoslňuje, nezbude než doufat, že čeští fotbalisté se rozpomenou na svoji někdejší slávu a opravdu zabojují. Pak by aspoň bylo v dalších kolech a snad možná i ve finále jasné, komu pořádně fandit. (MaFr)

Řecko dostalo pomoc z ČR i Rakouska

Jen málokdo by si asi dokázal spojit Řecko s hokejem. Není ani divu – v zemi proslulé památkami i mořem se hraje na velmi dobré úrovni například fotbal. V současné době chybí jakýkoliv zimní stadion. Přesto si zdejší hokejová reprezentace vydobyla výjimku a mohla se zúčastnit kvalifikace na mistrovství světa III. divize, která se konala v bosenském Sarajevu za účasti týmů pořádající Bosny a Arménie. Řeckému hokeji přítom pomáhali i někteří

hráči žijící v České republice a v Rakousku. Oporou národního týmu byl například Nikolaos Papadopoulos, který v současnosti hraje v ČR krajskou soutěž v dresu Chocně. Z Rakouska přicestoval jeden z veteránů týmu, brněnský rodák Igor (Grigoris) Apostolidis. Řeckému mužstvu se sice na posledním soustředění v České republice nijak zvlášť nedařilo a z pěti utkání se soupeři z nižších českých soutěží dokázalo pouze jednou remizovat, ale v samotné kvalifikaci dokázalo svůj potenciál a hostitelskou Bosnu porazilo vysoko 10 : 1. A neztratili se ani krajánci z České republiky a z Rakouska. Papadopoulos vsítil jednu branku a Igor Apostolidis zaznamenal dokonce dvě trefy. Ještě více se však dařilo jednomu z nejstarších hráčů Řecka, třiačtyřicetiletému Ioannisu Kaufisovi, který nyní žije v Chicagu – ten dokonce zaznamenal čistý hatrick. A úspěšně si tým vedl i v druhém utkání s Arménií, kterou dokázal porazit 8 : 5. Igor Apostolidis opět zářil a vstřelil dvě branky, Nikolaos Papadopoulos pak pečtil gólem do prázdné branky za arménské power play. Na řecký tým nyní tedy čeká účast na mistrovství světa III. divize v Lucembursku, kterého se na přelomu března a dubna zúčastní mužstva Lucemburska, KLDŘ, Jihoafrické republiky, Mongolska a Turecka. Snad i zde zaznamenají další úspěšné výsledky s pomocí z České republiky i Rakouska. Nedá se sice očekávat, že by si lední hokej v Řecku v dohledné budoucnosti vydobyl takovou pozici, jakou má v Rakousku nebo dokonce v České republice, ale snad se mu alespoň podaří zapustit kořínky v zemi pod Olympem. (MaFr)

Sokol III/XI
pořádá zájezd do Brna
v neděli 6. 4. 2008
(odjezd v 10:30 hod.
od Friedrich Schmidtplatz,
za radnicí)
na klasický balet

Alexandra Glazunova
RAYMONDA

Námět:
Lydie Pašková a Marius Pepita
Jedinečná výprava
a historické kostýmy
Příjezd cca v 22:00 hod.

Příhlášky a informace na tel. č.:
8791744 (L. Líbalová)

Dňa 26. 1. 2008 sa už po dvanásťkrát konal Ples viedenských Slovákov na už tradičnom mieste v Hotelí SAS Radisson

Už od začiatku sa však zdalo, že tento ročník netromfne minulý, čo sa týka počtu návštevníkov, keďže aj po 20:00 hodine (oficiálne otvorenie plesu) ostali niektoré stoly prázdne. Taktiež nebol tento rok malý salónik využitý na paralelný program (ľudovú hudbu ako minulý rok, ale prischlo mu nie veľmi lichotivé postavenie fajčiarskeho salónika, čo je veľmi škoda). Večer otvoril, ako už tradične, Vlado Mlynár, prehovorili aj pozvaní hostia. Ples sa konal tento rok pod záštitou rakúskej ministerky zahraničných vecí, dr. Ursuly Plassnik, a veľvyslanca Slovenskej republiky prof. dr. Jozefa Klimka.

Po úvodnom „Alles Walzer!“ otvoril ples už návštevníkom známy tanečný súbor PETAN. Do tanca hrala tiež už tradičná Sarah Band, ktorá sa vie postarať o zábavu a roztancovať naozaj všetkých. Pobavila najmä ich verzia pesničky od Chris Normana *Living Next Door To Alice*, kde sa k zborovému doplnku refrénu: „Alice, who the f*ck is Alice!?“ pridal aj celý tanečný parket.

Milé bolo vystúpenie Mariána Slováka s dcérou, ktorí zaspievali duet, ale hviezda večera bola naplánovaná na neskôr. Sisa Sklovská. Táto dáma očarila všetkých. Profesionálne vystupovanie, nádherný spev, očarujúci vzhľad. Sama si odmoderovala jednotlivé vystupy, v ktorých predstavila prierez hudobným svetom – cez swing, operu až po muzikál. Jej Carmen bola uchvacujúca, ale interpretácia piesne *Oh happy day* na spôsob sfilmovaného muzikálu *Sister Act* strhla celé publikum. Vyvrcholenie programu v jej podaní bolo stopercentné a bolo by úžasné vidieť túto speváčku na plesoch opäť o rok. Snáď 13 bude šťastným číslom a príležitosťou čo najviac hostí – aby sa v príjemnej atmosfére stretli, zatancovali si, zabavili sa a vypočuli si skutočných umelcov. Lebo umeleckých zážitkov, ako bol tento, veľa nebýva.

Andrea Ozábalová

Výročí roku 1968 ve Vídni

Jednu z prvních akcí věnovaných jubileu událostí roku 1968 připravila 24. 1. 2008 Diplomatická akademie ve spolupráci s Rakouským P.E.N. Clubem a Kulturním klubem Čechů a Slováků v Rakousku pořadem *Der erfrorener Frühling*. Dialog dvou literátů, disidentů a nejznámějších reprezentantů dnešní české kultury Pavla Kohouta a Jiřího Gruši usměrňoval moderací dr. Bruno Aigner, mluvčí kanceláře prezidenta Rakouské republiky. Již věkový rozdíl protagonistů nabídl a priori poutavý vývoj diskuse o vnímání doby v Československu před lednem 1968. Zatímco se kritický proud v ČR soustřeďoval na současnost, burcující mládež v Rakousku požadovala od svých státních a politických představitelů vyjádření k tématu – vyrovnání s válkou.

Kohout i Gruša ve svých sděleních shodně podtrhli odlišnost „odboje“ proti režimu v šedesátých letech v Československu a padesátých letech v Maďarsku. V ČR se nejednalo o povstání „s krví“, ale o odboj zevnitř, který započal ve Svazu spisovatelů a postupně i u členů KSČ. Do pohybu se dostal po volbě Alexandra Dubčeka do funkce

tajemníka ÚV KSČ. Doposud naprosto neznámá osoba zabodovala neočekávaným způsobem mediálně v obecné lidské rovině svou opravdovostí (snímky z privátního života) a upřímností. Tragický konec Pražského jara byl vlastně důsledkem nepochopení – vedení SSSR nerozpoznalo v hnutí v ČSR šanci pro obnovu systému. A bylo to opět Československo, které o dvacet let později přivedlo tento systém k úplnému rozkladu.

Pro ty, kteří nebyli dobovými svědky událostí Pražského jara, znělo možná podivně vyjádření diskutantů, že první týden okupace Československa patřil k nejkrásnějším údobím roku 1968, neboť semkl celý československý národ. Porážka Jara 1968 neznamenala zánik odboje. Brzy

vníklo nové hnutí – Charta 77. I tuto dobu označili Gruša i Kohout, přes osobní pronásledování a strádání chartistů, za dobu nádhernou, neboť se v hnutí Charta sešlo fantastické společenství. Žádná z československých revolt – Jaro a Charta – nečekala na zahraniční pomoc ve formě zásahu – historické zkušenosti z let 1938 a 1948 byly výrazným momentem. Podporu však dostalo hnutí Charta 77 nejdříve od Rakouska, které na návrh tehdejšího kancléře Bruna Kreiskyho nabídlo chartistům přijetí. Touto funkcí byl pověřen emigrant z roku 1968 dr. Přemysl Janýr, pozdější zakladatel Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku. O jeho úloze, kterou osobně poznal, detailněji pohovořil dr. Bruno Aigner.

Pražské jaro 68 a Charta 77 představují v dějinách 20. století milníky, které změnilly tvář Evropy. Jsou dokladem „boje“ beze zbraní, v němž dříve či později musí zvítězit pravdivost, morální hodnoty, kulturnost.

mb

(Foto: © Diplomatiska Akademie/Ernst Weingartner)

Komorní koncert

Slovenský inštitút zval do svých prostor dne 30. 1. 2008 na koncert ansámblu Trio Istropolis ve složení Jela Špitková (housele), Jozef Podhoranský (viloloncello) a Thomas Hlawatsch (klavír). Zpočátku nemilé překvapení pro návštěvníky – nebyl tištěný program koncertu – bylo vystřídáno příjemným překvapením. Vtipným a milým průvodcem koncertu byl violoncellista Jozef Podhoranský, prof. Hudební akademie v Bratislavě, vedoucí oddělení smyčcových nástrojů. Rovněž další členové souboru Trio Istropolis, prof. Jela Špitková a prof. Thomas Hlawatsch, jsou profesory na Universität für Musik ve Vídni.

Obdivuhodně koncentrované publikum vydrželo bez přestávky poslouchat dvě rozsáhlá díla – tria skladatelů F. Mendelssohna-Bartholdyho a F. Schuberta. Umělci se museli vyrovnat s řadou nedostatků – pianino místo běžného křídla, akusticky ne příliš ideální prostor, což se místy projevilo ve výkonu výborného souboru – „hluchý“ klavír, zpočátku nevýrazná dynamika, nepřesnosti v souhře. Vedle vysokého profesionálního výkonu přesvědčilo Trio Istropolis vřelostí projevu, po zásluze sklídilo dlouhotrvající potlesk. Lze jen doufat, že se s umělci co nejdříve setkáme při dalším koncertu ve „slovenské“ či „české“ Vídni.

mb

Generál ovládl Slovanskou besedu

Jak oznamovala pozvánka, vykročil Akademický spolek 18. 1. 2008 do nového roku s generálem Lafayetteem. V přednášce prof. dr. Miloslava Pojsla *Generál Lafayette a Olomouc* se posluchači dozvěděli nejen o souvislosti Lafayettea a Olomouce, ale viděli také řadu unikátních snímků Olomouce z archivu přednášejícího, který svým výkladem dokázal, že Olomouc víc než zná a miluje, takže opozdily návštěvník přednášky by musel být přesvědčen o tom, že je večer věnován Olomouci. V druhé polovině však přece jen přišlo podrobněji na generála Lafayettea, který do prostoru Slovanské besedy přilákal početné publikum. Vedle odborných vědomostí byla obdivuhodná i jazyková kultura přednášejícího.

mb

Změny na Slovenském velvyslanectví

Současný velvyslanec Slovenské republiky v Rakousku J. E. JUDr. Peter Lisák s chotí, ing. Jankou Lisákovou

(Foto: Vladimír Čevela)

Prolínání kultur

mohli zažít účastníci společné akce Velvyslanectví ČR v Rakousku, Židovské obce v Praze, Židovské obce ve Vídni a sociálně-terapeutické a integrační instituce ESRA ve Vídni. Dne 18. 2. 2008 se v prostorách instituce ESRA uskutečnilo slavnostní otevření výstavy Židovské obce z Prahy – *Jamim Mikedem – Alte jüdische Postkarten*. V úvodu programu vystoupili s pozdravnými projevy Alexander Friedmann, prezident ESRA, Jan Koukal, velvyslanec ČR v Rakousku, Ariel Musicant, prezident Israelitische Kulturgemeinde, František Bányai, prezident Židovské obce v Praze, vyslanec Emil Brix z Bundesministerium für europ. und internationale Angelegenheiten. Přítomen byl i velvyslanec Izraele v Rakousku, pořadem provázel Peter Schwarz, vedoucí instituce ESRA. Poutavá byla následující pódiová diskuse s historikem Michalem Franklem (institut Tereziánská iniciativa v Praze) a historikem a publicistou z Vídně Peterem Huemerem. O adekvátní hudební atmosféru se „postarali“ umělci z Prahy – Hana Frejková, zpěv, Michael Hromek, kytara – při přednesu židovských (jidiš) písní. Pohlednice s židovskými motivy z let 1900–1938 jsou výpovědí o evropském židovství, jež bylo ze světa téměř úplně vyumováno katastrofou ve druhé světové válce – šoa. Nabízejí vhléd do bohatého života židovských obcí – dokumentují evropské židovské stavby, tradice, zvyky. Na rozdíl od dnešního trendu pohlednice (památky, řeky, hory, moře) zachycují i život lidí v každodenní situaci. Iniciativu velvyslance ČR v Rakousku J. Koukala a vyslanec rady J. Čistekého při realizaci výstavy podpořili Ministerstvo kultury ČR a advokátní kancelář Salans. Výstava potrvá

do 30. 4. 2008, je otevřena v instituci ESRA, Tempelgasse 5, 1020 Wien, po – pá: 8:00-11:30; po a stř: 14:30-19:00.

mb

Lucca), který mj. působil jako „domácí architekt“ hraběte kancléře Kounice na jeho panstvích na Moravě, ale také v Polsku, Itálii, Vídni, Praze.

Joel Frederiksen a Bernd Oliver Fröhlich

Již výběr účinkujících – umělecký vedoucí Joel Frederiksen (USA), žijící v Německu – sólový zpěv, bas a loutna, Češka, mezzosopranistka Lucie Špičková a Rakušan Bernd Oliver Fröhlich – tenor a saxofon – potvrdil kosmopolitní tendenci celého projektu, do kterého je i tento zdařilý, publikem vřele přijatý koncert zařazen. Posluchači měli příležitost naslouchat výběru rané barokní hudby skladatelů Giulia Cacciniho, Francesca Cacciniho, Thomase Campiona, Johna Dowlanda, Roberta Johnsona s italskými, starofrancouzskými a anglickými texty. O jazzové elementy se zasloužil tenorista Bernd Oliver Fröhlich. V úvodu koncertu zasvětil Helmut Lorenz – profesor dějin umění na vídeňské univerzitě – početné publikum do života a díla architekta a stavitele Domenica Martinelliho. V rámci projektu byla vydána i barevná brožurka *Domenico Martinelli – Tvář génia barokní architektury*. Více informací na: www.domenico-martinelli.com; www.ensemble-phoenix.com.

Pořad byl podpořen Kulturním oddělením města Vídně.

In memoriam

Nebývá zvykem, že Kulturní klub uveřejňuje zprávy o v poslední době bohužel četných úmrtích členů Klubu z řad vídeňské menšiny, ovšem **dr. Karla Zachaře** (29. 9. 1951 – 25. 1. 2008) nemůžeme opomenout. Nejen proto, že pisatelka dopisu tohoto opravdu milého, obětavého, vzdělaného a hudebně nadaného člověka, který tak neočekávaně zemřel, osobně znala, ale především proto, že byl i vysokým funkcionářem různých spolků Menšinové rady. Karel Zachař se narodil do typické česko-vídeňské pekařské rodiny. Navštěvoval mateřskou a obecnou školu Školského spolku Komenský na Sebastianplatzu ve třetím vídeňském okrese. V r. 1962 přestoupil do vídeňského

(Foto: Vladimír Čevela)

Příjemný sobotní večer za zvuků loutny a saxofonu

Kulturní klub zval v rámci příhraniční spolupráce 16. února 2008 do krásného barokního Barnabitenzálu nacházejícího se v šestém vídeňském okrese na koncert s názvem *Amarillis* uspořádaný k počtě italského barokního stavitele Itala Domenica Martinelliho (1650 Lucca – 11. 9. 1718,

reálného gymnázia, zde v roce 1970 maturoval. Následovalo studium práv, slovanské filologie a východoevropských dějin, promoce v r. 1988. Posléze vstoupil do kláštera Těšitelů z Getsemane a stal se jejich členem, první sliby složil v r. 2004. Současně studoval teologii v Bratislavě. Zakončení studia bylo přerušeno jeho nečekanou smrtí.

Od mládí ministroval v českém kostele Jednoty sv. Metoděje na Rennwegu 63. Jako lektor působil a jako organista hrál též dlouhá léta v kostele Panny Marie Na nábreží.

V pátek 8. února 2008 jsme se s dr. Karlem Zachařem rozloučili na vídeňském Ústředním hřbitově.

(Foto: Vladimír Čevela)

(Foto: Milan Klouzal)

O týden dříve ztratil Kulturní klub i svou nejstarší čtenářku **Valerii Klouzalovou**. Ironií osudu je skutečnost, že právě dr. Karel Zachař doprovodil paní Klouzalovou na její poslední odpočinek.

Čest jejich památce!

Jaroslav Procházka se dožil 85 let

Jaroslav Procházka jako správný vídeňský Čech navštěvoval školy Školského spolku Komenský, cvičil v Sokole. Po maturitě pracoval jako úředník města Vídně. Je plně zapojen do činnosti české menšiny, kde zastává četné funkce, mj. jednatel České sociálnědemokratické strany v Rakousku.

Přejeme panu Procházkovi pevné zdraví a ještě mnoho úspěšných let ve prospěch české národnostní menšiny!

Výbor a redakce

České pondělky v Divadle Brett

Naše rozhodnutí pokoušet se ve Vídni o pravidelnou možnost setkávání s českou divadelní, literární a hudební produkcí na „prknech“ našeho divadla, má samozřejmě právě pro nás – a myslíme si, že pro spoustu našich „rodáků“ – svůj velký význam a půvab. Patříme ke generaci, která vyrostla ovlivněna nejrůznějšími kluby a kavárnami poezie, divadly „malých forem“ a recitálovými večery. A chceme to našemu česky mluvícímu publiku a sami sobě dopřát i tady ve Vídni.

V posledních dvou desetiletích se z Vídně stalo město žijící kulturou mnoha jazyků a národů. Patříme k jakýmsi spoluorganizátorům tohoto Babylónu. Hráli už u nás Američané severní i jižní, Japonci a Indové, Francouzi, Italové, Slovinci, Srbové, Chorvati, Ukrajinci, Poláci, Ukrajinci, Maďaři, Slováci, Češi... Poslední jmenovaní samozřejmě nejvíce, protože patří k našemu kulturnímu i zeměpisnému okruhu. A právě ona početnost a intenzita divadelních a literárních setkávání v našem divadle nás vede k založení Českých pondělků: česká kultura se musí i tady ve Vídni – anebo snad právě tady – pravidelně a intenzivně pěstovat. A česky hovořící přátelé – ať už rodáci nebo všichni ti, kteří se naší mateřštině učí – se často cítí jako v pelišku tam, kde se ozývá jazyk nám tak blízký, tak nějak blaženě, uspokojeně. A setkání s českou kulturou jim dodává sílu a poměruje úsilí jedné kultury s těmi ostatními. A to je důležité: posílení energií vycházející z podhouby vlastní „mateřské“ kultury bychom měli žít a obstát v mnohonárodnostním světě, vidět jeho pestrost, zažívat ji, dávat jí také vlastní impulsy a cítit se v tomto světě doma.

Začínáme tedy s Českými pondělky, divadelními, poetickými, literárními i hudebními večery, které by měly být též společenskou příležitostí – možností setkávání – bez ohledu na to, jsme-li Čechy z generace sokolů, či snad z doby po osmačtyřicátém, nebo patříme-li v povědomí ostatních k takzvaným osmašedesátníkům. A samozřejmě také bez ohledu na to, jsme-li skutečně rodilými Čechy nebo snad Slováky, se kterými si tak dobře rozumíme, či snad dokonce rodilými Rakušany a jinými „rodáky“, které náš český jazyk a jeho kultura zajímají, jsou vůči ní a jejím nositelům plni zvědavosti, a proto se češtině učí.

V rámci Českých pondělků začínáme účinkovat my, z Divadla Brett, Nika Brettschneiderová, moje maličkost, naši synové, ale hned v první várce se objeví 3. března večer Andrea Buršová z Divadla na provázku z Brna se svým recitálem, 7. dubna zopakujeme večer, který dosud „zažilo“ příliš málo diváků: předneseme texty Jiřího Koláře. Jde vlastně o scénáře k baletům, k divadelním představením, s těmi jsme měli především v osmdesátých letech úspěchy od Ameriky po Itálii v mnoha zemích „západního“ světa. Texty k těmto hrám jsou pokladnicí české kultury a my víme, že ani mezi Čechy nejsou příliš známé... V květnu následuje – 5. května večer – inscenované čtení Máchova *Máje*. Kdo by odolal zaposlouchat se do pokladnice české poezie. V červnu zase očekáváme hosty z Divadla na provázku.

Divadlo Brett je soukromé divadlo, které žije jen s n-prosto minimální podporou úřadů, i proto u nás není nic zadarmo. Vstupné na České pondělky je jednotné 7 € na osobu, do ceny vstupného patří také jedna sklenka vína – pro zapřísnělé abstinenty džus.

Těšíme se na Vás všechny v Divadle Brett.

Za divadlo Ludvík Kavín; www.theaterbrett.at

Tahanice o sochy

Je smutnou skutečností, že Rakousko zůstává velkým odbytíštěm starožitností ukradených či uloupených v České republice. Oproti počátku devadesátých let se sice v tomto ohledu mnohé změnilo k lepšímu, ale stále přes česko-rakouské hranice putuje poměrně velká část lupu z kostelů či veřejných prostranství. Jako příklad mohou sloužit některé příběhy soch, které v minulosti nenechavci odvezli z některých veřejně přístupných míst v České republice. Již téměř tradičním evergreenem se stává osud skulptur ze zámeckého parku ve Valči, které zmizely v roce 2003, a před nějakou dobou byly objeveny v Rakousku. Zde se však jedná o mimořádně složitý případ, protože je velmi složité prokázat, zda jde skutečně o předměty z parku ve Valči. Problém totiž je, že kopie ve Valči nebyly nijak zvlášť značeny a sochař, který je zhotovoval, si pravděpodobně udělal i další exempláře, které později jeho pozůstalí rozprodávali. Představitelé Valče jsou však hluboce přesvědčeni, že v Rakousku se našly skutečně sochy z jejich zámku a dokládají svoje tvrzení výsledky pátrání, které na jejich náklady provedla bezpečnostní agentura. Ta údajně dokonce zjistila, jakým způsobem byly sochy z Valče odvezeny. Informacím radnice však podle jejich představitelů policie v Rakousku nepřikládá dostatečný význam. Nedávno se ukázalo, že do Rakouska pravděpodobně putovala i socha Jana Nepomuckého, která stávala před kapucínským klášterem v Žatci a ztratila se během opravy v Praze. Město ztrátu zjistilo v roce 2004, když si od restaurátora chtělo nechat udělat kopii skulptury, která měla v té době již třináct let stát v jeho ateliéru připravená k opravě. V roce 2006 byla socha nahrazena kopií z umělého kamene, ale radnice v Žatci pochopitelně velice stojí o návrat originálu z osmnáctého století. Ten pravděpodobně našli rakouští policisté náhodně při jedné domovní prohlídce. V současné době teprve probíhá ověřování, zda se skutečně jedná o exemplář ze Žatce, takže se dá jen těžko odhadnout, kdy by se eventuálně mohla socha vrátit na své původní místo. Ale vše snad proběhne bez většího zdržování a problémů a alespoň malý kousek záplavy uměleckých předmětů, které se v posledních letech nelegálně dostaly z České republiky do Rakouska, se vrátí zpátky na své původní místo. (MaFr)

Zemská výstava v duchu stříhání drátů

Dolnorakouská zemská výstava v příštím roce by měla být ovlivněna dvacátým výročím pádu železné opony. To se projeví i tím, že expozice proběhnou nejenom v Hornu a v Raabsu, ale také v moravské Telči. Zde se chtějí pořadatelé zaměřit na prezentaci všedního života v příhraničním regionu, a také zde přiblíží život a dílo významných osobností s regionem úzce spojených, jako byli například hudební skladatel Gustav Mahler, architekt Josef Hoffmann

nebo básník a výtvarník Bohuslav Reynek. V Hornu bude ukázáno společné soužití Čechů a Rakušanů v habsburské monarchii, vznik samostatných států v regionu, zásahy válečných konfliktů do regionu i další dějiny až do stříhání drátů na československo-rakouské hranici koncem roku 1989. Některé exponáty přitom uvidí návštěvníci vůbec poprvé – patří mezi ně třeba deník mladé české emigrantky, ve kterém zachytila vysílání Československého rozhlasu v době okupace Československa Sovětským svazem a dalšími státy Varšavské smlouvy v srpnu 1968. Výstava v Raabsu se pak chce koncentrovat na problematiku hranic a života v pohraničí. Nemá ovšem jít jen o ty fyzické hranice, ale také o neviditelné hranice přímo v myslích lidí, o jejich myšlenkové stereotypy, které se jen těžko překonávají. Podobně jako jindy, i v roce 2009 by zemskou výstavu měly doprovázet i četné doprovodné programy – například v Telči se počítá i s konáním opery na náměstí. Význam celé česko-rakouské akce by pak mělo podtrhnout i české předsednictví Evropské unie, které by mělo probíhat právě v době konání výstavy. Výstavě, která má mapovat dějiny česko-rakouských vztahů v mimořádném rozsahu, se samozřejmě budeme ještě víckrát podrobněji věnovat a počítáme i s důkladnou recenzí této expozice. Snad bude dolnorakouská zemská výstava roku 2009 symbolickým předělem, který definitivně dokáže překonat houževnatě přetrvávající zbytky vzájemné nedůvěry v česko-rakouských vztazích, která vyplynula především z komplikovaných historických dějů posledních dvou stovek let. (MaFr)

Kokoschka rekord nepřekonal

Když se objevila v českých médiích zpráva, že v pražské aukci společnosti Art Consulting na začátku února bude nabídnut vynikající obraz malíře Oskara Kokoschky *London, Chelsea Reach*, který umělec v roce 1957 vytvořil pro svého přítele lorda Basila Gouldinga, okamžitě se objevily spekulace, že by mohl překonat dosavadní aukční rekord za umělecké dílo v České republice, které drží od loňského října plátno Františka Kupky *Élevation IV*, jehož cena přesáhla 22 milionu korun. Možnosti podobného ataku naznačovala i vyvolávací cena Kokoschkova díla, která byla stanovena na 19,5 milionu korun. Nakonec však rekord nepadl a obraz byl vydražen za vyvolávací cenu, když o dílo projevil zájem pouze jeden zájemce obchodující přes telefon. Podle sdělení jednatele společnosti se jedná o movitého českého podnikatele. Podle některých odborníků právě vysoká vyvolávací cena předem omezila případný dramatický souboj, který by za příznivé situace mohl vytáhnout částku nutnou na zakoupení obrazu ještě výše. Obraz rakouského malíře, který měl české kořeny a jistou dobu i československé státní občanství, bude možno v nejbližší době vidět i ve vídeňské Albertině na velké Kokoschkově výstavě, která začíná 11. dubna. Lze očekávat, že i přes velkou konkurenci dalších děl vynikajícího expresionisty zde nezapadne a přiláká zájem značného počtu diváků. A pokud budou mezi nimi i takoví, kteří mají po kapsách volných dvacet milionů korun, tedy jen pár set tisíc eur, možná zalitují, že ve vhodnou chvíli nebyli v Praze na Žofíně a z malířského skvostu se tak bude trvale těšit někdo jiný. No a my ostatní budeme rádi, že aspoň někdy nám bude umožněno zajímavé plátno vidět v originále. (MaFr)

V Rakousku objeven ztracený Janáček

Šťastnou náhodou se nedávno podařilo při archivaci sbírky hudebnin brněnského hudebního skladatele Josefa Chmelíčka, uložené v knihovně cisterciáckého kláštera v Reinu nedaleko Grazu (Štýrského Hradce), objevit opisy tří klavírních fug Leoše Janáčka považované dlouho za nenávratně ztracené. Jedná se o část souboru 14 podobných děl, které slavný moravský skladatel vytvořil v Lipsku. Pravost již údajně potvrdil i prezident Společnosti Leoše Janáčka ve Švýcarsku Jakob Knaus. Badatelé nyní řeší, jak se opisy dostaly do Chmelíčkovy sbírky. Nemělo by se však jednat o nijak složitý oříšek, protože Josef Chmelíček měl k Leoši Janáčkovu velice blízko a oba například působili v Brně na Varhanické škole. Zůstává však otázka, co se stalo s originálními partiturami. Vědci se domnívají, že je Janáček možná při svém odjezdu z Lipska někam založil, nebo podobně jako jiná svá díla spálil. V každém případě nález z Reinu umožňuje, aby alespoň část klavírních fug milovníci vážné hudby mohli vyslechnout. Nově nalezené skladby jsou již připraveny k vydání a koncem roku by měli poprvé zaznít v interpretaci nizozemského klavíristy Christiana Lamboura. Protože jeho koncert bude nahrávat i rakouský rozhlas, lze doufat, že brzo se dosud neznámé dílo Leoše Janáčka dostane i k uším širšího okruhu ctitelů jeho umění v Rakousku i jinde. (MaFr)

Concertino Praga 2008

Absolutním vítězem 42. ročníku Mezinárodní rozhlasové soutěže Concertino Praga 2008 se stala osmnáctiletá rakouská flétnistka Daniela Kochová. Z českých mladých hudebníků získala první cenu v kategorii hoboj šestnáctiletá Denisa Groňková, jako druzí skončili v oboru hry na trubku Pavel Janeček a v oboru fagot Jan Hideček. Mezinárodní porota anonymně posuzovala 34 živých nahrávek interpretů do 19 let z jedenácti zemí. Absolutní vítěz získává možnost natočit vlastní desku. (mk)

Gustav Klimt

(14. 7. 1862, Vídeň – 7. 2. 1918, Vídeň)

Rakouský umělec, secesní malíř světového jména. Jeho děd Josef Klimt opustil se svou rodinou kolem roku 1840 rodný statek v Travšicích u Litoměřic, přestěhoval se do Vídně, kde vstoupil jako voják do císařsko-královské armády. Zde se Ernst (ještě narozen v Travšicích), otec Gustava, vyučil rytcem-zlatníkem. Od mládí projevoval Gustav výrazné kreslířské nadání a ve čtrnácti letech úspěšně absolvoval přijímací zkoušku na Kunstgewerbeschule, vídeňskou uměleckoprůmyslovou školu. Roku 1877 začal na stejné škole studovat i jeho bratr Ernst a to byl začátek jejich vzájemné spolupráce. Po obdržení privátní podpory mohou bratři studovat další dva roky, a to ve třídě „Malířství a dekorativní umění“ Ferdinanda Julia Laufbergera (který pochází z Bohosudova).

Spolu s bratrem Ernstem a spolužákem Franzem Matschem založí umělecký dekorátorský ateliér Künstler-Compagnie. Compagnie spolupracuje například s věhlasným architektonickým ateliérem Fellner a Helmer, podílí se např. na výzdobě Burgtheatru ve Vídni (za výzdobu schodiště vyznamenání císařem Františkem Josefem zlatým

záslužným křížem), divadla v Karlových Varech, v Liberci, Jablonci nad Nisou, Rijece, Bukurešti, vily Hermes, Kunsthistorisches Museum ad.

Bratr Ernst se žení s Helene Flöge, starší sestra Emilie provází Gustava celý jeho život. Po nečekané smrti bratra roku 1892 (chřipka) se Compagnie rozpadá.

V roce 1895 dochází v Klimtově tvorbě k stylistické změně odklonu od dekorativního historismu směrem k symbolismu.

3. 4. 1897 založil v opozici proti konzervativnímu spolku Wiener Künstlergenossenschaft spolu s devatenácti jinými umělci Vereinigung bildender Künstler Österreichs-Secession a byl jejím prvním prezidentem. V roce 1905 spolu s několika svými přáteli (Carl Moll, Josef Hoffmann, Kolo Moser, Otto Wagner ad.) spolek opustil a poté založil novou skupinu – Kunstschau.

Prvním počinem společnosti byla stavba odpovídající reprezentační budovy podle návrhů architektů J. M. Olbrichta, O. Wagnera a J. Mayredera. I když původní povolení k provizorní stavbě bylo omezeno na dobu deseti let, stojí a provokuje stavba „Secese“ do dnešních dnů. Pro první výstavu vídeňské secese vytvořil Klimt litografický plakát, alegoricky (zápas Thésea s Mínotorem) znázorňující boj obou uměleckých spolků, účastnil se přípravy časopisu *Ver Sacrum*. První výstava se ukázala jako umělecký i obchodní úspěch. V témže roce maluje Klimt své první krajinomalby.

Roku 1900 dokončil obraz *Filosofie*, první část třídílného cyklu nástropních obrazů pro vídeňskou univerzitu, odmítnutý objednavatelem i veřejností, ačkoli mu za něj byla udělena na pařížském salónu velká cena. Druhý obraz, *Lékařství* (1901), byl označen jako „namalovaná pornografie“ a po dokončení cyklu *Právnictví* (1903) musel malíř soudně vymáhat vrácení obrazů, když univerzita

objednané dílo nezakoupila. (Obrazy byly zničeny na zámku Immendorf těsně před koncem druhé světové války.) Stejně byl přijat *Beethovenovský vlys* (1902) na XIV. výstavě vídeňské secese. V dnešní době je toto dílo uznávané jako jedno z hlavních děl Gustava Klimta. Dominance ornamentů s použitím zlata již naznačuje *Goldene Periode*, zlatý styl.

Léta 1903–1908 – Zlatý styl – virtuózní kresba je kombinována se stylizovanou plošnou zkratkou, do níž převádí všechny tělesné tvary, a prorůstá dekorem; malířských hodnot je dosahováno rafinovanými technickými prostředky, jemné barevné pŕltóny se prolínají se stříbrem a zlatem, jež obrazu dodávají charakter drahocenného předmětu. Jedním z nejznámějších obrazů rakouského umění je Klimtův obraz *Der Kuss – Polibek*.

Na IX. bienále v Benátkách se v roce 1910 setkává s velkým úspěchem. V roce 1911 získal v Římě první cenu za *Život a smrt*. Roku 1917 byl jmenován čestným členem Akademie výtvarných umění ve Vídni a v Mnichově. V důsledku krvácení do mozku zemřel 6. února 1918 ve věku 56 let.

Vídeň česká a Vídeň etnická

Bývalý emigrant vzpomíná, jak se v hlavním městě Rakouska žilo a psalo českému exilu

O dějiny neněmeckých literatur ve Vídni a Rakousku vůbec ani o „konvertované“ rakouské literáty z jiných etnik jsem se nikdy speciálně nezajímal, zato jsem skoro osm let ve Vídni žil. V době mého pobytu už měla dávno za sebou svá nejlepší intelektuální i vědecká léta (cca 1880–1937), jako „melting pot“ pro imigranty hospodářské i politické však v omezené míře působila stále. Pokud se tak ještě nestalo, bylo by zajímavé jednou podrobně zmapovat „vídeňskou větev“ české literatury, potažmo obraz Vídně v českém písemnictví (obě položky se kryjí jen zčásti). Poněkud se zapomíná, že právě ve Vídni vycházela vůbec první česká literární příloha novin (*Prvotiny pěkných umění*, 1813–1817).

Nedávno jsem četl dnes už polozapomenutý román Karla Klostermanna *Za štěstím*, zobrazující poměry mezi českými imigranty v šedesátých a sedmdesátých letech 19. století, kteří si v bludišti prospěchu sídelního města hledají své místo na slunci. V postavě hrdiny téměř hlavního, Karla Svobody, je obtížné nepoznat chirurga Eduarda Alberta, nejen vysokého medicínského činovníka, ale i propagátora české poezie v německojazyčném prostředí (pražský Albertov a vídeňská Albertgasse jej podnes připomínají). Ač je Klostermannův román proti jiným jeho dílům umělecky slabší, poměry ve vídeňské administrativě i nemocnicích jsou líčeny na základě autorovy dlouholeté osobní zkušenosti neobyčejně plasticky a je zarážející, jak málo se mění mentalita města v průběhu skoro půl druhého století – i dialogy postav si čtenář-Rakušan snadno zrekonstruuje v místním dialektu, z něhož jsou přeloženy věrně, až doslova. Není s podivem, že velkoměsto tehdy i nyní klade velký důraz na to, aby se přistěhovalci „zařadili a splynuli“ – němčina koneckonců byla a je úředním a komunikačním jazykem, a kdo toto z principu odmítá, měl zůstat doma. Žel bohu stejné zůstaly i tehdejší typy intrik, agresivního humoru a vytahování jedněch nad druhými, zakryté přemrštěnou zdvořilostí.

Krásnou jemnou satirou na vídeňské poměry jsou povídky Ivana Olbrachta z jeho vídeňských let, zachycující v něčem velkolepou a v něčem odpuzující luegerovskou éru. Básně i fejetony o svém tamějším pobytu zanechal ve dvou svazcích i Josef Svatopluk Machar, zpolitizovaný a schematický román *Dědeček* o vídeňské revoluci 1848 František Kubka (rok 1953). Dalo by se jistě pokračovat, byť po roce 1918 a zvláště 1948 kontakty s Vídni slábnou až téměř k nule a krom několika emigrantů se ve městě o české písemnictví už málokdo stará, ze všech nejméně pak stále ještě přežívající česká minorita z c. a k. časů, žijící dosud v klostermannovském lepším prošlém. Dobře si vzpomínám, jak jsme se občas bavili kontakty s tímto svérázným společenstvím, které působilo na příchozího podobně jako na zoologa setkání s živými trilobity. Menšinová činovníci všech typů působí celosvětově velmi podobně, ať se jedná o funkcionářstvo minoritních církví, etnik či nauk. Nám se jakožto „komunismem nakaženým“ starousedlíci vyhýbali jako moru. Podnětnější jedinci, kteří nemohou prodýchat všechny ty sokolské šibřinky a postojem snožmo, se postupně odstěhují do majoritní společnosti a zbude skličující klub agilních průměrných.

Navzdory přežívající tendenci k integraci přistěhovalců se však v posledních dekádách uplatňuje i tendence zdůrazňovat etnickou pestrost země: trochu podobně, jako v průvodech při různých výročích trůnu habsburského tančili krojovaní ochočení příslušníci všech etnik, která se kolem něj kupila. Těsně před svým návratem do Čech, v dobách, kdy už jsem začínal psát poezii i eseje německy a v noci se mi zdály německé sny, jsem byl požádán o příspěvek do sborníku *Österreichische Lyrik und kein Wort deutsch* (G. Nitsche ed., Haymon-Verlag, Innsbruck 1990), nákladně vypraveného díla, v němž jsou otištěny básně etnických autorů v původním jazyce (romština, jidiš, chorvatsky, slovincky, česky, maďarsky, ladino – zčásti i s faksimilemi rukopisu) a německém překladu. Rakouská vlajka na obalu je znázorněna jako zakrvácený chirurgický plášť s nezasaženým bílým pruhem uprostřed. Že by vzpomínka na nebohého Eduarda Alberta? Že by nějaký další jinotaj? Nebo jen drastická kumštýřská manýra, která po vyčerpání decentnějších prostředků poutá pozornost, jak umí – podobně jako tehdy oblíbené „performance“ rozvěšující po galeriích vepřová střeva? Na každý pád děkuji své druhé vlasti za velkorysost, s níž mne ve svých zdech trpěla, ač nemusela, v letech, kdy v Praze bylo k zalknutí...

Stanislav Komárek

Autor je biolog a spisovatel.

Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien
 Tel.: + 43 - 1 - 53 54 057, e-mail: siwien@gmx.at, ww.sivieden.mfa.sk

12. 3. 2008 (streda) o 19:00 hod.

Erik Binder

NOČNÍ VTÁCI je výstava jedného z najslubnejších talentov svojej generácie.

Objekty, inštalácie a opakovane aj fotografické práce sú dôležitými médiami jeho diel, pričom archeologická kultúra ľudstva a jej často ironické spojenie s prírodnými prvkami vytvárajú prekvapivé konštelácie.

Miesto: Slovenský inštitút

26. 3. 2008 (streda) o 19:30 hod.

OCTET SINGERS

Veľkonočný koncert v podaní mužského vokálneho súboru (L. Hallon, E. Hudec, Ľ. Kizek, E. Merheim, A. Blažo, M. Lampert, E. Gaál, P. Šimončič) pod vedením dirigentky B. Juhaňákovvej. Vznikol r. 1994 z iniciatívy vynikajúcich vokalistov, členov Slovenského filharmonického zboru. Zaznejú diela ako *Gregorian Mass: De Angelis Missa, Ave Maria a Otče náš* od J. L. Bellu.

Miesto: Kostol Hl. Maria am Gestade, Salvatorgasse 12, 1010 Wien

**THEATER
BRETT** **DIE STÜHLE**
 von E. Ionesco

DIE STÜHLE

von Eugène Ionesco

„...Das Lachen vermag uns die Kraft zu geben,
 die Tragödie der Existenz zu ertragen...“

Darsteller

DER ALTE	Ludvik Kavin
DIE ALTE	Nika Brettschneider
DER TAUBSTUMME REDNER	Lukas Kavin

Licht u. Ton

Andreas Zemann

16. Februar bis 15. März 2008

täglich (außer So, Mo) jeweils um 20 Uhr

Vorbestellungen unter 01/5870663 oder 06767345566
 Eintrittskarten : 16,- / ermäßigt 12,- o. 10,- Euro

**THEATER
BRETT**

www.theaterbrett.at
 theaterbrett@eunet.at

1060 Wien Münzwardeingasse 2

Aktuality

- Od 1. ledna 2008 zaplatí cestující **pražskou hromadnou dopravou** více. Cena základní jízdenky se zvyšuje z 20 na 26 Kč (1 euro), děti a senioři zaplatí nyní 13 Kč. Jednodenní jízdenka vyjde dospělého na rovných 100 Kč, tří denní pak na 330 Kč.
- Kde se budou překračovat hranice v režimu **národního parku Šumava**, vyřeší nový návštěvní řád v dubnu. Vstup ČR do schengenského prostoru otevřel návštěv-

níkům vstup i do druhé zóny ochrany přírody. Vzniknout by zde měly nové přechody. Na Šumavě je nyní 18 přechodů různých typů do Německa a Rakouska. Správci českého a bavorského parku chtějí společně připravit nový systém přístupu k hranici.

Zdroj:

bulletin.czechtourism <http://bulletin.czechtourism.cz/>

Připomínáme, že s dotazy na téma cestovního ruchu v České republice se můžete obracet na adresu: info@czechtourism.cz.

Folklórní slavnosti a festivaly v České republice

Folklórní tradice v České republice stále žije. A co je důležitější, žije nejen ve skanzenech a muzeích, ale především v lidech. Dokazují to desítky folklórních festivalů a lidových slavností, zájem domácího i zahraničního publika. Hudba, tanec, gastronomické speciality nebo ukázky řemesel totiž návštěvníkům o duši regionu poví více než nejlepší turistický průvodce.

Mezinárodní folklórní festivaly 2008 International Folklore Festivals

místo	ročník	festival	termín
Veselí nad Moravou	17.	MFDS Štěpy	5. – 8. 6. 2008
Plzeň	12.	MFF Plzeň	11. – 15. 6. 2008
Rožnov pod Radhoštěm	16.	MAFF Rožnovská valaška	13. – 15. 6. 2008
Krásná Lípa	4.	MFF Tolštejnského panství	13. – 15. 6. 2008
Kunovice	15.	MFF Kunovské léto	16. – 22. 6. 2008
Frydek - Místek	14.	MFF Frydek - Místek	17. – 23. 6. 2008
Lázně Bělohrad	34.	MFF Slavnosti pod Zvičinou	19. – 22. 6. 2008
Strážnice	63.	Mezinárodní folklórní festival	26. – 29. 6. 2008
Dolní Čermná	20.	MFF Čermenské slavnosti	27. – 29. 6. 2008
Vsetín	5.	MFF Vsetínský krpec	4. – 6. 7. 2008
Klatovy	15.	Mezinárodní folklórní festival	10. – 13. 7. 2008
Rožnov pod Radhoštěm	10.	MF Jánošíkov dukát	1. – 3. 8. 2008
Ostrava	11.	MFF Folklór bez hranic	11. – 15. 8. 2008
Písek	14.	Mezinárodní folklórní festival	13. – 17. 8. 2008
Šumperk	18.	MFF Šumperk	13. – 18. 8. 2008
Červený Kostelec	54.	MFF Červený Kostelec	20. – 24. 8. 2008
Strakonice	10.	Mezinárodní dudácký festival	21. – 24. 8. 2008
Hradec Králové	20.	MFF Setkání s folklórem	22. – 24. 8. 2008
Liptál	39.	MFF Liptálské slavnosti	27. – 31. 8. 2008
Karlovy Vary	13.	Mezinárodní folklórní festival	4. – 7. 9. 2008
Valašské Meziříčí	8.	MFF Babí léto	10. – 14. 9. 2008
Brno	19.	Mezinárodní folklórní festival	27. 8. – 1. 9. 2008
Ostrava	9.	MFF Souznění	18. – 21. 12. 2008

Folklórní slavnosti 2008 Folklore Events

místo	ročník	slavnost	termín
Proskovice	5.	Festival Poodří F. Lýska	25. – 26. 4. 2008
Tuchlovice	15.	Středočeský folklórní festival	1. – 4. 5. 2008
Stará Ves nad Ondřejnicí	5.	Festival Poodří F. Lýska	9. – 10. 5. 2008
Frenštát pod Radhoštěm	9.	FF setkání CM Valašského království	17. – 18. 5. 2008
Kovářov	13.	Jihočeský folklórní festival	30. 5. – 1. 6. 2008
Strážnice	26.	Dětská Strážnice	30. – 31. 5. 2008
Petrov	8.	Senioři	31. 5. 2008
Křenovice	23.	Pod křenovské májó	1. 6. 2008
Tvrdonice	55.	Podluží v písni a tanci	6. – 8. 6. 2008
Pardubice – Hradec Králové	17.	FF Pardubice – Hradec Králové	6. – 8. 6. 2008
Mělník	10.	Mělnický vrkoč	6. – 8. 6. 2008
Liptál	21.	Dětský festival	13. – 15. 6. 2008
Stará Ves nad Ondřejnicí	5.	Festival Poodří F. Lýska	20. 6. 2008
Jistebník	5.	Festival Poodří F. Lýska	21. 6. 2008
Telč	5.	Evropské setkání souborů	1. – 6. 7. 2008
Brno	11.	F scéna (vždy čtvrtek, pátek, sobota)	19. 6. – 19. 7. 2008
Holašovice	11.	Selské slavnosti	26. – 27. 7. 2008
Jablůnkov	61.	Gorolski święto	1. – 3. 8. 2008
Milotice	26.	Národopisný festival Kyjovska	8. – 10. 8. 2008
Valašské Klobouky	6.	Setkání muzikantů v Bílých Karpatech	15. – 17. 8. 2008
Lhotka pod Ondřejníkem	14.	Sochovy národopisné slavnosti	23. – 24. 8. 2008
Frenštát pod Radhoštěm	9.	Frenštátské slavnosti	29. – 30. 8. 2008
Hlinsko v Čechách	13.	Adámkovy folklórní slavnosti	29. – 31. 8. 2008
Velká Bystřice	19.	Lidový rok	6. – 7. 9. 2008
Prostějov	26.	Hanácké slavnosti	6. – 7. 9. 2008
Nymburk	12.	Polabská vonička	12. – 16. 9. 2008
Dolní Lomná	39.	Slezské dny	13. – 14. 9. 2008
Mariánské Lázně	4.	Mariánskolázeňský podzim	19. – 21. 9. 2008
Český Krumlov	7.	Folklórní festival	26. – 27. 9. 2008
Chrudim	10.	Tradice Evropy	28. 10. – 2. 11. 2008
Praha	25.	FF Setkání lidových muzik	7. – 9. 11. 2008
Břeclav	25.	FF Hudecké dny J. Kobzíka	28. – 29. 11. 2008

EU-Bürger für Europa - Ausstellung gesucht

Europa wächst immer mehr zusammen und die Idee eines „Gemeinsamen Miteinander“ kann man bald in einem neu errichteten Europahaus in Österreich erleben.

Für dieses einzigartige Kultur-Projekt in Mariazell (Steiermark) suchen wir daher aufgeschlossene EU-Bürger, die ihr Land und ihre Lebenswelt gerne präsentieren würden.

Geplant sind Video-Interviews vom 16. bis 19. Mai 2008.

Die Interviews werden in der jeweiligen Landessprache geführt, zusätzliche Deutsch-Kenntnisse sind dabei hilfreich aber nicht erforderlich.

Wenn Sie Lust auf eine internationale, außergewöhnliche Kultur-Erfahrung haben, melden Sie sich bis spätestens 16. März bei uns!

Wir freuen uns auf Ihre aussagekräftige Bewerbung (ev. mit Foto) und stehen für Rückfragen jederzeit sehr gerne zur Verfügung!

Redaktion „Europeum“

Veronika Brix

KW: „Europeum“

Kiwi-TV Filmproduktionsges.m.b.H

Suppégasse 9

1130 Wien

Tel. : +43/1/879 54 54 - 23

E-Mail: europa@kiwivtv.at

Ausstellungseröffnung Anna Šenková

Mode Design

Barbara Baumrukova

Emailschmuck

Mittwoch 5. März 2008 19 Uhr

6.-28. 3. 2008

Setkání v novém roce

Velvyslankyně Rakouské republiky dr. Margot Klestil-Löffler pozvala mj. členy Klubu přátel Rakouska v podvečer 16. ledna t. r. do své rezidence v Kanovnické ulici na pražských Hradčanech. Setkání zahájila přivítáním všech přítomných a popřála jim vše nejlepší, zdraví a úspěchy v r. 2008. Mag. Georg Stöger, prezident Svazu Rakušanů v ČR, poděkoval za pozvání a za její srdečná slova jménem všech přítomných. Za Klub přátel Rakouska pozdravila velvyslankyni předsedkyně ing. Bombová, generální ředitel TESCO SW, a. s., RNDr. Jan Tesařík předal květinový dar. Potom už začala neformální debata. Všichni jsme si uvědomovali, že stále je na co se těšit, na co vzpomínat a hlavně také debatovat s přáteli, známými i nově poznávanými o tom, co je krásné, z čeho se lidé mají radovat. Setkání probíhalo v podvečerních hodinách, ale bylo prozářeno sluncem, sice neviditelným, ale všichni jsme ho cítili. Ano, tak by měla vypadat lidská setkání a vzájemná poznávání v prostředí lidsky hřejivém a neformálním. Je také třeba poděkovat za krásné chvíle nejen paní velvyslankyni, ale všem přítomným účastníkům setkání. Všichni se jistě těší na další podobné akce.

Klub přátel Rakouska

Zleva dr. Tesařík, JE dr. Margot Klestil-Löffler, ing. Bombová

Dr. Tesařík v družné zábavě, vpravo dr. Pfeiferová

Schrammelquartett Pinkafeld - "Musikalische Schmankerl"

1. Erzherzog Franz Ferdinand-Marsch	3:01
2. Dein ist mein ganzes Herz	3:31
3. Schöner Gigolo	3:17
4. Castaldo-Marsch	2:42
5. Tschechisches Lied (Ceská písnička)	3:45
6. Mädchen in Blau (Dívka v modrém)	3:20
7. Donauwellen	8:15
8. Heu' kommen d'Engel auf Urlaub ...	1:16
9. Geh Peperl plausch net	3:54
10. Wiener Fiaakerlied	3:47
11. Barcarole	2:44
12. Carmen-Marsch	2:13
13. Salome - Orientalisches Lied	4:04
14. O Sole Mio	3:41
15. Deine Augen sind so tief wie die Wolga	2:55
16. Das kann doch einen Seemann nicht erschüttern	2:14
17. Sag beim Abschied leise Servus	3:19
Total	58:56

Besetzung:

auströ mechana Pavel Šiblo (1. Violine), Gernot Währer (2. Violine), Emmerich Molnar (Kontragarre), Christian Weninger (Akkordeon)

Jubilejní rok 2008:
750 let bohoslužeb pro Čechy ve Vídni
100 let českého kostela na Rennwegu, Vídeň 3.
80 let českého hřbitova ve Vídni 11.

Jubiläumsjahr 2008:
750 Jahre Gottesdienste für Tschechen in Wien
100 Jahre Tschechische Kirche am Rennweg, Wien 3.
80 Jahre Tschechischer Friedhof in Wien 11.

Tradiční koledy v českém kostele 25. 12. 2007

Mariazell

Srdečně zveme všechny krajany a krajanské spolky
na Velkou společnou pouť do Mariazell
v sobotu 12. dubna 2008.
Slavnostní mše svatá v 11 hodin.
Blíže informace podá naše pastorační asistentka
paní Pavla Carmignato.

Semmering

Sommeraktionen – Letní akce pro děti a mládež:
28. 6. – 5. 7. 2008 – ZÁŽITKOVÁ REKREACE
pro děti 8-12 let na Semmeringu
5. 7. – 12. 7. 2008 – JUNIORS CAMPS
pro mládež 12-18 let na Semmeringu

Tschechischsprechende Don Bosco-Familie / Salesiáni Dona Boska ve Vídni a v Linci

Videotéka a fonotéka KLUBU (s podporou MZV-OKKV)**Seznam videokazet:**

Balada pro banditu
Bohemia I
Český ráj (něm.)
Císařův pekař
Český Krumlov (něm.)
Čerte, drž se svého kopyta
Hrátky s čertem
Jižní Čechy (něm.)
Karlsbad
Kytice
Mikulov (něm.)
Magdalena Kožená
Morava a Slezsko (něm.)
Nesmrtelná teta

Obchod na korze
Ostře sledované vlaky
Osudy dobrého vojáka Švejka I-II
Penzión pro svobodné pány
Praha
Pražské Jezulátko (něm.)
Šakalí léta
Tajemství ocelového města
Trhák
Všichni moji blízcí
Dívaldo Jára Cimrmana:
AKT, hra se zpěvy a tanci
Němý Bobeš aneb Český Tarzan
Vyšetřování ztráty třídní knihy
Záskok

Pohádky:

Broučci
Kocour Vavřinec
Krtečkova dobrodružství
Maxipes Fík
Mach a Šebestová I-II
Rákosníček a jeho rybník
Spejbl a Hurvínek
Tuláček
Kazety:
A vy páni muzikanti
Jarmila Šuláková – Folk songs
Jen vzpomínky poštáctví
kluka
Krtečkova dobrodružství I-II

Neuvěřitelné situace:

Šimek a Sobota
Písničky Čechů v Chorvatsku
Slzy smíchu Jiřiny Bohdalové
The best of Pavel Bobek
Všichni moji blízcí
CD:
V + W, Písničky (2005)
Možnost zapůjčit tyto filmy:
Audience
Báječná léta pod psa
Když rozvod, tak rozvod
Pelíšky
Skřivanci na niti
Smrt krásných srnců

Máte-li zájem o vypůjčení, kontaktujte zástupce Kulturního klubu. Kauce 5 € za videokazetu, 2 € na obnovu filmotéky.

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Příhlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:
Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich,
Schlüsselgasse 18, A-1080 Wien
záznamník (od 10:00): ++43-1-402 32 99
fax (od 10:00): ++43-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozve. Srdečně děkujeme všem novým členům a novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení členové v Rakousku, příspěvek na rok 2007 činí **29,- €**. Členství zahrnuje: zasílání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20 % slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

Vážení čtenáři v Rakousku, abo-příspěvek na rok 2007 činí **29,- €**. Prosím, uveďte na složence zkratku ABO.

Vážení členové a čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR), členský příspěvek či abo na rok 2007 činí včetně poštovného **49,- €**.

Bankovní spojení: Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**, IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**.

POKYNY PRO INZERENTY (včetně cen)

Rozměry v cm	Cena v €
2,5 × 5,2	6,13
3,2 × 10,5	15,31
6,5 × 5,2	15,31
7,0 × 8,5	26,88
7,0 × 10,5	34,38
5,0 × 17,3	40,00
12,5 × 17,3	100,00

Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 2 €. Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otištěním inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce).

Sleva pro členy Kulturního klubu 20 %.

Bankovní spojení:

- Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**, BLZ: **12000**, IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**
- Česká spořitelna, číslo účtu: **1557869023**, kód banky: **0800**, účel: **inzerát**.

Objednávky přijímá a případné dotazy Vám zodpoví:

Mag. Pavlína Böhmová, mobil 0043 (0) 669 195 44 077,
tel./fax: 0043 (01) 95 44 076

František Písařík, tel.: 0043 (0) 650 599 28 02

centrální fax (od 10:00): 0043 (01) 79 88 454

e-mail: inzerce@kulturklub.at

Kursy češtiny

Čeština pro začátečníky i pokročilé.

Zájemci, hlaste se na tel. č. 6023651, dr. Malá.

Čeština – začátečníci i pokročilí.

Zájemci, hlaste se na tel./fax 0043-1-40 89 841,
Mag. dr. Brandeis.

Kurzy

slovenského jazyka
na Slovenskom inštitúte

miesto: priestory Slovenského inštitútu,
Wiplingerstrasse 24-26, 1010 Wien,
informácie: tel. 01/535 40 57

 TSCHJECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM

Herrengasse 17, 1010 Wien
ředitelka dr. Tatjana Langášková
Tel./Fax: 0043 1 5352360 - 14
www.tschechischeszentrum.at
E-mail: ccwien@czech.cz
Po – Pá 10:00-17:00

Mag. **Sylvie Šebelová**
Sprachtrainerin für Tschechisch

+43 1 920 70 48 **tel+fax**
+43 699 12 64 29 38 **mobil**
office@sebelova.at **e-mail**
www.sebelova.at **web**

CzechTourism Wien
Česká centrála cestovního ruchu
Herrengasse 17, 1010 Wien
ředitelka Dr. Phil. Nora Dolanska
tel.: 0043 1 533 21 933
fax: 0043 1 533 21 934
e-mail: info-at@czechtourism.com
www.czechtourism.com

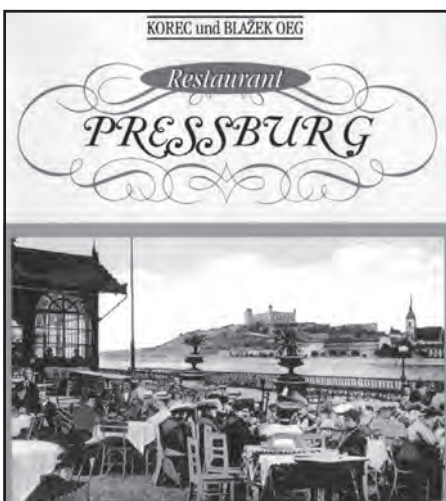
ofsetový tisk • barevné kopírování
• grafické studio •

Rudoleckého 23, CZ - Znojmo
tel./fax 515 22 57 30
e-mail: info@tiskarna-sladek.cz
www.tiskarna-sladek.cz

Kniha autorky Marie Brandeis *Přišli jsme odjinud...* s předmluvou bývalého českého velvyslance v Rakousku a nynějšího prezidenta PEN-klubu Jiřího Gruši obsahuje portréty osobností, jež jsou spjaty s českou menšinou, prostředím a kulturou ve Vídni a v Rakousku. Přehledně a zajímavě popisuje nejen bohatou historii exilového života české menšiny v Rakousku, ale i její současný stav. Publikace je dvojjazyčná: česko/německá.

Knihu je možno zakoupit/objednat v knihkupectví **Pastrňák's Austro-Bohemia Press**, 1030 Wien, Steing. 24, tel.: ++43-0-699-10596078, fax: ++43-1-812 36 50, e-mail: ivana.pastrnak@chello.at otevřeno: st, čt 17:00-18:30 nebo v **Kulturním klubu** (viz níže).

Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00
17:00-18:00 – sleva 25 %

Täglich Mittagsmenü – Spezialitäten aus der ganzen Monarchie – Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81

Přímo v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zadarmo

Danica Korecová, fa. Korec
tel./fax: 038-7486 159
Informace v reštaurácii Pressburg

VON MINDERHEITEN ZU VOLKSGRUPPEN

20 Jahre Wiener Arbeitsgemeinschaft

Redigiert von
Heinz Tichy, Ernő Deák
und Richard Basler

integratio

**RAKÚSKO-SLOVENSKÝ
KULTÚRNY SPOLOK**
sekretariát: út 8:00-9:30, čt 17:00-18:30
Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien
tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99
rsk@slovaci.at www.slovaci.at

**Divadelní ochotnický spolek
VLASTENECKÁ OMLADINA**
1030 Wien, Sebastianplatz 3
tel. 02273 7604
www.omladina.at

Galerie auf der Pawlatsche
Institut für Slawistik
Universitätscampus
1090 Wien, Spitalgasse 2-4/Hof 3
www.univie.ac.at/pawlatsche

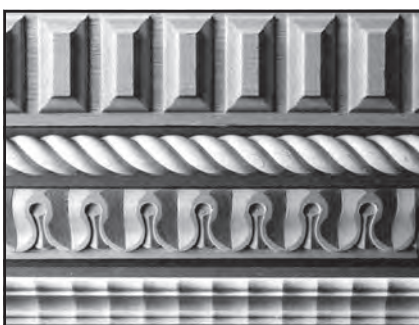

Slowakisches Institut

Wien

Slowakisches Institut
SLOVENSKÝ INŠTITÚT

Wipplingerstr. 24-26
1010 Wien
Tel./Fax: 43 / 1 / 53 54 057
E-mail: siwien@gmx.at
www.sivieden.mfa.sk

Dřevěné lišty a mřížky

Franz Kolář GmbH
Josef-Strebl-Gasse 8, 2345 Brunn/Geb.
Tel.: 02236/31724, Fax: 02236/323 96
E-mail: office@kolar.at; www.kolar.at

**Divadlo Brett – 1060 Wien,
Münzwardeingasse 2,
tel: 587 06 63, fax: 586 91 55,
theaterbrett@Eunet.at,
www.theaterbrett.at
úterý – sobota od 20 hod.**

AUSTRO-BOHEMIA PRESS
1030 Wien, Steing. 24
tel.: ++43-0-699 10596078 (9:00-19:00)
fax: ++43-1-812 36 50
e-mail: ivana.pastrnak@chello.at
www.pastrnak.at.ac
(st, čt 17:00-19:00 a také některé soboty)

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

EXTRAPARFUM.AT

Vitáme Vás v internetové parfumerii
www.extraparfum.at

Nabízíme ucelenou řadu originál zabalených značkových parfémů za skvělé ceny.

Příjemné nakupování a mnoho voňavých dní Vám přeje
Váš EXTRAPARFUM

„Art-Atelier“

Bildhauerei / Keramik
Restaurierung / Keramikurse
Altmüttergasse 6, 1090 Wien
Tel.: 0676 9452096
Auf Ihren besuch freut sich:
Mag. Milada Zahnhausen
Dipl. Bildhauerin & Keramikerin

s' Bowidl

Täglich ab 11:00 bis 23:00h

ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
1050 Wien - Margaretenstraße 60 - Tel (0222) 586 09 67

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin; předělávky, vlastní výroba (též z doneseného materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88, tel. / fax 604 54 85, po-pá 9-12 a 14-18 hod., so 9 -12 hod.

ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň 17, Ottakringerstr. 82, tel. 486 42 12 po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.00

**PRODEJ A OPRAVY
VEŠKERÉ ELEKTRONIKY,**
Krajanské ceny, TV-Service,
T. Nohynek, Landstr. Gürtel. 17,
1030 Wien, Tel./Fax: 798 47 08

Theater
mök

**Mobiles
Theater für Kinder**

tel 01/505 98 06
e-mail: theater.moki@chello.at
www.theater-moki.at

Atelier JAN -

Umění z kůže
Jan & Tamara
Brabenec,
Spittelberggasse 7,
1070 Wien,
tel./fax: 526 54 22,
po-pá 13-18 hod.,
so 10-14 hod.

Výhodné ubytování ve Vídni

I. Seda,
Westbahnstr. 18, 1070 Wien,
Tel. 01/617 27 06

**Právník v ČR
JUDr. Josef Franc
advokát**

Kancelář: Kovářská 1169/17, 190 03 Praha 9
tel./fax : 004202 848 18 008,
mobil: 00420602 850 267
e-mail: Josef.FRANC@seznam.cz

SALON MIMI - ŽOFIE HERRMANN

Dipl. kosmetička, pedikérka,
zdravotní sestra
Odborná kosmetika, pedikúra,
manikúra, el. epilace chloupků,
manuelle lymphdrainage
Aromamassage, soft-laser
Termín dle dohody:
tel. + fax: 01/98 24 867
Út - pá: 8:30-11:30 + 14:00-18:00
1140 Wien, Kienmayerg. 48

VERKAUFE

Schönes, neu renoviertes Landhaus
in Südmähren (Nähe Kurbad
Luhačovice). Ökologische Bauweise,
Moderne Infrastruktur: Satelliten-
Antenne, Telefon & Internet-
anschlüsse, Gasthermen-
Zentralheizung
und großer Kachelofen
Tel. 0676/945 20 96

Hudební skupina Krokodýl

živá hudba, hrajeme svadby, plesy, zábavy,
společenské akce, Silvestry. Široký repertoár
českých, slovenských, anglických písní.
Těšíme se na setkání s Vámi.
Bližší informace CZ:
tel.: +420603947957 (Gryšová)
e-mail: monikagrysova@seznam.cz

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK

Adresa je k dispozici
v redakci.

BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

Familie Karl Kolařík
seit 1920

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

Budweiser
Budsträu

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

Raumdekor

ANTON FLORIÁN
MALERMEISTER

TEL.+FAX **586 86 86**
1060 Wien, Hofmühlgasse 18
E-mail: raumdekor.florian@aon.at

**MALEREI - STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH - TAPETEN
TEPPICHE - VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNISEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN - LACKE - WERKZEUGE**
>>> *sleva pro krajany*

„Zum Franz“

Böhmisch-Mährisches Spezialitätenrestaurant

Otvírací doba: po – so 8-22, Ne 8-20
Dornbacher Straße 103, A-1170 Wien
Tel. / Fax: 01 / 481 46 28
www.zumfranz.at, office@zumfranz.at

PROLINGUA

Ivana BROZOVA

Barichgasse 21
Eingang Ottogasse
1030 Wien

Tel.: 0650 / 400-17-10
E-Mail: prolingua.b@volny.cz

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Česká kuchyně a speciality.
Oslavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
české a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
www.restaurant-boehmerwald.at
otevřeno: po – ne 11-23 hod.

Restaurant Schönbrunner Stöckl rodina Smadišova

beim Meidlinger Tor
České a slovenské speciality!

Nabízíme:

svatby, podnikové a rodinné oslavy, Vánoce,
catering service pro každou příležitost,
slevy pro skupiny z ČR.

Těšíme se na Vaši návštěvu!

Küche/ kitchen / cucina / kuchyně

10:00-22:00, otevřeno po celý rok

1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29,

tel./fax: +43-1-812 82 71, www.schoenbrunnerstoeckl.com

Zur Böhmischen Kuchl

Speciality české a moravské kuchyně:
dřívková polévka, bramboráky, svíčková, lívanečky,
Budějovické a Velkopopovické pivo –
na Vaši návštěvu se těší Dagmar Ficenec

1080 Wien, Schloßelgasse 18, tel.: 402 57 31

otevřeno: po – pá od 11.00 – 15.00 a 17.30 – 23.00

**KLEINES
WIENER CAFE**

Denis Bezucha

1080 Wien, Kochgasse 18
tel. 01/402 32 07
po – pá 9:00-22:00
sobota a neděle
zavřeno

Kavárna s českou kuchyní.
Oslavy na objednávku.
Budějovické pivo.

Česká a slovenská kulinárska Viedeň – II

V s'Powidl nedostanete „suchú rybu“

Pekný piaty viedenský obvod je domovom rázovitej českej reštaurácie s'Powidl. Prostredie reštaurácie je spríjemnené rôznymi milými historickými predmetmi, ktoré patria aj nepatria do kuchyne. V jednom z krajších januárových dní som sa stretla s majiteľom, ktorým je pán Anton Kozel, a položila mu pár otázok o jeho reštaurácii.

do Viedne – v roku 1983. Pracoval som tu v rôznych podnikoch. S'Powidl som otvoril v roku 1991 – takže som tu už 17 rokov.

Z akej oblasti pochádzate a ako ste sa dostali ku gastronómii?

Pochádzam z Břeclavi, to je južná Morava, a naša rodina bola celá „hospodská“. Otec a mama tiež pôsobili v gastronómii v Československu, brat je tiež vyučený kuchár/čaišník. Tak som sa aj ja dal na „hospodštinu“.

sviečkovú, tá musí byť v každej českej reštaurácii, povidlovú omáčku, rôzne plnené rezne, smažené, bramborák. A sviečková je samozrejme taký základný element, ako je v pizzerii pizza, tak je u nás sviečková – najobľúbenejšia je práve u viedeňákov.

Akých hostí mávate, kto sa u Vás rád zastaví?

Viedeňáci – pasanti, tých je najviac, občas sem prídu nejaký krajania, máme tu naproti hotel, takže žijeme z turistov. Inak je tu v posledných rokoch dosť konkurencia, pretože na

Čo Vás priviedlo do Rakúska, od kedy ste tu, resp. kedy ste založili túto reštauráciu?

Do Rakúska som prišiel za starých časov, v roku 1981, ako takzvaný politický emigrant z Československa. Od tej doby som pôsobil v gastronómii, lebo som vyučený kuchár/čaišník, najprv som pracoval ako kuchár v Alpách, potom som neskôr prišiel

Aký máte jedálny lístok, čo môžete hosťom ponúknuť? Aké jedlá sú u vás najobľúbenejšie?

Jedálnyček sa skladá z takej všehochuti, česko-slovensko-viedenskej kuchyne, obsahuje všetko, od tých základných polievok – kapustňacky, bramboračky, drzkovej –, až po tie hlavné jedlá, ako sú ryby, husi (na Martina), pochopiteľne máme aj

každom rohu je nejaký podnik, takže večer mávame najviac hostí. Je dobré, keď sa k nám ľudia prídu riadne najesť a dajú nám prednosť pred hamburgerom.

**s'Powidl, Margaretenstr. 60,
1050 Wien, tel.: (43-1) 586 09 67
Otváracia doba: denne 11:00-23:00**

Útulnosť kaviarničky dáva dobrý pocit

Nie reštaurácia, ale malá a útulná kaviareň sídli na Kochgasse 18, v ôsmom obvode. Majiteľom je pán Denis Bezucha, ktorý mi rád v predfašiangovom období odpovedal na moje otázky.

Čo Vás priviedlo do Rakúska, od kedy ste tu, resp. kedy ste založili túto reštauráciu?

Nuž ja som tu od roku 1968 a čo ma sem priviedlo, je viac menej jasné. Tu bola predtým malá viedenská kaviareň.

Daniel Bezucha a priateľka Andrea

Útulnost kaviárničky dáva dobrý pocit

Aký máte jedálny lístok, čo môžete hosťom ponúknuť?

Kedže sme kaviareň, jedálny lístok nie je ucelený, ale máme držkovú, sviečkovú, vepřo-knedlo-zelo. Inak ponúkame predovšetkým nápoje, víno a samozrejme pivo. Budějovické. V podstate sme tu na všetko dvaja, ja

a priateľka Andrea, ktorá tu býva celý deň a aj varí.

Akých hostí mávate, kto sa u Vás rád zastaví?

Staročeši, ktorívidia nápis, cudzinci, ktorí tiež radi ochutnajú české jedlá a niekedy sa môže stať, že prišli až z Austrálie, ale v podstate sú to Česi. Stretáva sa tu partia ľudí, Čechov a Slovákov zo slavistiky viedenskej univerzity, ale aj mimo nej. V podstate sa sem zmesť 40 ľudí. Sme predsa malá kaviareň. Ale ako hovorí príslovie, dobrých ľudí sa všade veľa zmesť.

**Kleines Wiener Café, Kochgasse 18,
1080 Wien, tel.: 01/4023207
Otváracia doba: pondelok - piatok
9:00-22:00**

Obom majiteľom ďakujem za rozhovory a želim ešte veľa spokojných hostí!

Andrea Ozábalová

A. Ozábalová, pani Andrea a stála návštevníčka

Špatně utajený proces

Proces s VONS a jeho ohlas ve světě: disidenti před soudem, soudci na divadelní scéně

Obyvatelé západních Čech či jižní Moravy, kteří měli přístup k vysílání západoněmecké a rakouské televize, mohli 13. února 1980 sledovat pořad, který se bezprostředně týkal jejich země. První program západoněmecké a druhý program rakouské televize vysílaly záznam scénické rekonstrukce procesu s československými disidenty, kteří byli souzeni za svou činnost ve Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných (VONS).

VONS si podle svého úvodního prohlášení z 27. dubna 1978 kladl za cíl sledovat případy osob, které byly trestně stíhány nebo vězněny za projevy svého přesvědčení, nebo které se staly obětmi policejní a justiční zvrůle, seznamovat s těmito případy veřejnost i úřady a postiženým osobám pomáhat. Brzy se však i jeho členové měli stát cílem perzekuce. Úder vedený proti VONS byl důsledkem změny taktiky boje československých úřadů proti opozici. Zhruba do poloviny roku 1979 byla činnost represivních orgánů zaměřena proti lidem, kteří nebyli veřejně známí. Posléze bylo rozhodnuto v rámci akce Kmen zasáhnout přímo proti aktivnímu jádru disentu, mezi něž členové VONS bezesporu patřili. Perzekuce aktivistů výboru vrcholící 22.-23. října 1979 procesem u Městského soudu v Praze, který po téměř půlročním věznění odsoudil šest obviněných signatářů Charty 77 (Otta Bednářová, Václav Benda, Jiří Dienstbier, Václav Havel, Dana Němcová, Petr Uhl) k trestům odnětí svobody v rozmezí dvou až pěti let (u Dany Němcové podmíněným), vyvolala mimořádný ohlas u domácí i světové veřejnosti. Právě scénická rekonstrukce tohoto procesu byla jeho nejzajímavějším projevem.

Iniciativa ke vzniku inscenace vzešla od Mezinárodní asociace na obranu ve světě pronásledovaných umělců (AIDA). Podkladem pro její přípravu se stal záznam soudního jednání u Městského soudu zrekonstruovaný bezprostředně po skončení procesu. Na vzniku záznamu se podle

svého svědectví podílel především bratr Václava Havla Ivan Havel, který si během procesu dělal tajně poznámky na papírky. Z těchto poznámek pak přes noc připravil první verzi zápisu, kterou podle své paměti opravili a doplnili někteří další příbuzní obžalovaných, kteří se soudního líčení mohli zúčastnit. Na počátku roku 1980 vyšel tento záznam doplněný o některé dokumenty ve francouzském překladu v pařížském nakladatelství Françoise Maspéra. Původní francouzskou verzi hry připravila skupina divadla Théâtre du Soleil vedená Arianou Mnouchkinovou, režíroval ji Patrice Chéreau. Za hvězdného obsazení (Simone Signoretová, Yves Montand) měla premiéru 19. prosince 1979 – v předvečer odvolacího jednání u Nejvyššího soudu ČSR – v sále La Cartoucherie ve Vincennes na okraji Paříže. Mezi návštěvníky byl i jeden z odsouzených v procesu s Rudolfem Slánským, Arthur London. Podle deníku *Le Monde* bylo představení sehráno tak autenticky, že diváci při některých replikách předsedy senátu JUDr. Antonína Kašpara pískali.

Pařížské představení bylo záhy přeloženo do němčiny a 9. února 1980 uvedeno v Mnichově v prostorách starého tramvajového depa. V režii Patrice Chéreau v něm opět účinkovala Simone Signoretová, která představovala Ottu Bednářovou, Yves Montand tentokrát zasedl do lavice určené pro návštěvníky procesu. Stejně jako výše jmenovaní bezplatně vystoupili v mnichovském představení též němečtí herci Mathias Eisen a Hans Christian Blech, který expresivním způsobem zahrál předsedu senátu, filmový režisér Volker Schlöndorff a v Československu narozený britský dramatik Tom Stoppard se představili v roli obhájců obžalovaných. Potlesk sklídl Pavel Kohout v roli Václava Havla, když pronesl část Havlovy závěrečné řeči v češtině. Právě mnichovské provedení inscenace natočila západoněmecká televizní stanice WDR, její záznam pak byl o několik dní později v nočních hodinách vysílán ve Spolkové republice Německo a Rakousku.

Rekonstrukci procesu uskutečnil 1. prosince 1980 též švýcarský výbor AIDA ve francouzské švýcarské televizi.

I pro ni se stal podkladem záznam pořízený příbuznými obžalovaných, který byl získán od agentury Palach Press vedené Janem Kavanem. Po skončení vysílání zaslalo 304 účastníků inscenace prezidentu Gustávu Husákovi dopis, v němž požadovali zastavení perzekuce členů VONS. Výtěžek z představení a následné sbírky byl věnován fondu na podporu obětí politické perzekuce v Československu. Rozhlasovou verzi rekonstrukce procesu vysílala 5. dubna 1980 pod názvem *Soud nad šesti* česká redakce Svobodné Evropy. V roli Václava Bendy v ní vystoupil Karel Kryl, na úvod pořadu byl přečten text spisovatele Milana Kundery.

Tisíce lidí v Československu i ve světě se prostřednictvím tiskem vydaných záznamů soudního jednání, scénické rekonstrukce a jejího televizního záznamu a rozhlasové hry vysílané Svobodnou Evropou, nemluvě již ani o obsáhlých zprávách západních médií, mohly podrobně seznámit s průběhem procesu se členy VONS. Stalo se tak navzdory snaze československých úřadů co nejvíce omezit pro ně nežádoucí publicitu spojenou s perzekucí opozice takového rozsahu. Doufaly, že zásah proti VONS nevyvolá tak silný odpor v zahraničí jako přímý útok na Chartu 77. Zde lze asi hledat důvod, proč v průběhu stíhání členů VONS došlo ke změně názvu kauzy z případu „Václav Benda a spol.“ – Václav Benda byl stejně jako Jiří Dienstbier v době zatčení mluvčím Charty 77 – na případ „Ing. Petr Uhl a spol.“

JEN PRO ZVANÉ

Pro soudní přelíčení byla vybrána jedna z nejmenších soudních síní, do které byl umožněn vstup jen po předložení vstupenek. Přítomno tak mohlo být pouze dvanáct nejbližších příbuzných obžalovaných. Další místa byla obsazena policisty v civilu nebo osvědčenými novináři, několik míst zůstalo prázdných. Krátce po zahájení procesu vyvedli násilím příslušníci Veřejné bezpečnosti ze soudní síně Annu Šabatovou, která protestovala proti zákazu dělat si poznámky z jednání. Z vězení byla propuštěna až po skončení procesu 24. října v jednu hodinu v noci. Účasti na soudním jednání se domáhalo dalších zhruba 150 lidí. Kromě přátel a příbuzných obžalovaných se jednalo o zahraniční novináře a diplomaty a zástupce z nezávislých zahraničních organizací, Amnesty International, Mezinárodní federace pro lidská práva nebo největší francouzské odborové organizace CGT. Tito lidé byli později vytlačeni ze soudní budovy, kterou policie obklíčila a přísně střežila prostor před ní do vzdálenosti asi sta metrů.

Během dvou dní soudního jednání, které probíhalo značně nekorektním způsobem, byly zadrženy desítky osob, někdy za použití hrubého násilí. Několik Francouzů, kteří se chtěli zúčastnit procesu (profesor matematiky Jean Dieudonné, režisér Patrice Chéreau, spisovatel Jean-Pierre Faye Potel, sochař Alain Chalié a Daniel Wagui, který byl do Prahy vyslán skupinou členů Komunistické strany Francie), bylo odvezeno na Šumavu na hranici se SRN, kde je vysadili uprostřed noci.

Stejným stupněm „veřejnosti“ jako proces u první instance se vyznačovalo i odvolací řízení 20. prosince 1979 u Nejvyššího soudu ČSR. Do soudní síně nebyl vpuštěn nikdo ze zástupců zahraničních organizací. Policie rozehnala asi šedesát přátel obžalovaných, kteří se shromáždili před soudní budovou v Praze na Pankráci. V průběhu dne

pak zadržela přes dvacet osob. Šest z nich, které rozvezli policisté v nočních hodinách na různá místa ve středních Čechách, muselo jít pěšky až patnáct kilometrů k nejbližšímu dopravnímu spojení.

Nejvyšší soud ČSR potvrdil rozsudek soudu první instance v otázce viny a trestů obžalovaných a navíc vyhověl odvolání prokurátora, který žádal propadnutí věcí zabavených při domovních prohlídkách ve prospěch státu. Dva dny poté byli z vězení pro nedostatek důkazů propuštěni Jarmila Běličková, Ladislav Lis, Václav Malý a Jiří Němec. Ti byli původně stíháni pro svou činnost ve VONS s šesti souzenými aktivisty výboru, proto se o celé kauze především v zahraničních médiích často hovořilo jako o případu Pražské desítky.

DEMONSTRACE NA ZÁPADĚ I NA VÝCHODĚ

Pronásledování členů VONS vzbudilo nebývalý ohlas v zahraničí, který organizátory represí musel nepřijemně překvapit. Informace o procesu se ocitly na předních stranách západních periodik, podrobně o nich informovaly i rozhlasové a televizní stanice. Svůj protest vyjádřily vlády USA, Velké Británie, SRN nebo Švédska, Socialistická internacionála, Evropský parlament a mezinárodně uznávané organizace Helsinki Watch, Amnesty International nebo Mezinárodní sdružení demokratických advokátů. Francouzská vláda zrušila bezprostředně po říjnovém rozsudku návštěvu svého ministra zahraničí Jeana François-Ponceta v Československu.

Proti postupu československých úřadů se vyslovily i významné západoevropské odborové svazy a politické strany včetně velkých socialistických a komunistických stran. V osmistránkové zprávě nazvané *Ohlasy na soud s antisocialistickými živly v komunistických a dělnických stranách kapitalistického světa*, která byla připravena pro jednání předsednictva ústředního výboru KSČ 4. 12. 1979, je zachyceno neskrývaně odmítavé stanovisko k procesu u těch komunistických stran, u nichž se údajně tradičně výrazně projevují vlivy „pravcového oportunismu“ – jako u komunistické strany Francie, Itálie, Španělska, Velké Británie nebo Belgie. Ve zprávě je dále s politováním konstatováno, že se i řada komunistických stran jinak podporujících politiku KSČ *tentokrát v obraně proti nepřátelským výpadům nijak zvlášť neangažovala a dávala přednost mlčení*. Tyto komunistické strany (mezi ně patřila Německá komunistická strana v SRN, Rakouská komunistická strana nebo Jednotná socialistická strana Západního Berlína) podle zprávy sice nepřebíraly *protičesko-slovenské argumenty z buržoazních sdělovacích prostředků, ale na naši obranu v podstatě nevystupovaly a zůstaly v defenzivě. Zdá se, že smysl i obsah vlastního procesu byl nad úroveň jejich chápání*.

Autoři zprávy v této souvislosti kvitovali postoj Komunistické strany Lucemburska, která se sice k soudnímu jednání nevyjadřovala, ale *pokračovala v publikování kladných článků o konkrétních úspěších výstavby socialismu v ČSSR*.

Dvacet významných literátů (např. Raymond Aron, Eugène Ionesco a Samuel Beckett) adresovalo výzvu představitelům Svazu československých spisovatelů, aby se zastali svého kolegy Václava Havla a jeho přátel. Tento dopis se v době konání odvolacího řízení marně pokoušel předat v sídle svazu redaktor literární revue *Esprit* Paul Thibaud a prezident Francouzské matematické společnosti

profesor Marcel Berger. Oba byli později zadrženi a podrobeni výslechu.

Protesty v zahraničí byly vyjadřovány i v ulicích. Pozadí zásahu proti VONS si jasně uvědomilo několik stovek lidí, kteří se již 21. srpna 1979, v den výročí okupace Československa, ve Stockholmu zúčastnili demonstrace, při níž skandovali hesla *Rusové ven z Československa* a *Chartu 77 neumlčíte*. Když v Praze 23. října probíhalo druhý den přelíčení u Městského soudu, uskutečnila se v Paříži asi třítisícová demonstrace levicových organizací a odborových svazů. Tisícovka lidí se sešla před československým velvyslanectvím v Paříži v době konání odvolacího procesu 20. prosince 1979. Několik významných amerických spisovatelů (Kurt Vonnegut, Arthur Miller aj.) a aktivistů hnutí za lidská práva zorganizovalo 24. října 1979 demonstraci před budovou československé mise při OSN v New Yorku. Pracovníkům mise se marně pokoušeli předat petici žádající československou vládu o propuštění politických vězňů a respektování lidských a občanských práv, kterou podepsalo asi šedesát amerických literátů. Podobné demonstrace se konaly v řadě dalších západních měst.

Právě v souvislosti s procesem byl VONS jako jediné sdružení ze sovětského bloku přijat za člena Mezinárodní federace pro lidská práva (FIDH), v němž působil pod označením Československá liga pro lidská práva. FIDH měla status nezávislé organizace při UNESCO, která je součástí OSN. V roce 1984 byl na kongresu FIDH v Paříži zvolen (pochopitelně v nepřítomnosti) Ladislav Lis místopředsedou této organizace.

Proti pronásledování členů VONS protestovali i disidenti v sovětském bloku. Den před zahájením procesu 21. října 1979 přijaly Charta 77 (reprezentovaná svými mluvčími Jiřím Hájkem, Ladislavem Hejdánkem a Zdenou Tominovou), VONS a polský Výbor společenské sebeobrany – Výbor na obranu dělníků (KSS-KOR) společně prohlášení, v němž se uvádělo: *Prohlašujeme, že nezávisle na rozhodnutí soudu v Praze je proces s našimi přáteli jejich morálním vítězstvím. Vyhlášíme, že budeme pokračovat v naší snaze o obranu lidské důstojnosti, o obranu všech pronásledovaných v našich zemích.* Jedenáct polských disidentů, mezi jinými Jacek Kuron a Adam Michnik, zahájilo 3. října v kostele svatého Kříže ve Varšavě týdenní hladovku na podporu vězňů bojovníků za lidská práva v Československu a Polsku.

V prvním listopadovém týdnu roku 1979 obdrželi představitelé Charty 77 a polské opozice dopis podepsaný nositelem Nobelovy ceny míru Andrejem Sacharovem a šesti dalšími sovětskými disidenty, jehož předání zprostředkoval kanadský historik, autor knih o Pražském jaru a Chartě 77, Gordon Harold Skilling. Dopis obsahoval výzvu k navázání pravidelných kontaktů mezi obránci lidských práv ve východní Evropě, což mělo zlepšit vzájemnou informovanost a přispět k sjednocení úsilí v boji za lidská a občanská práva. Ve svém osobním prohlášení z 24. října 1979 pak Andrej Sacharov protestoval proti rozsudku nad členy VONS, který dával do souvislosti s procesy proti disidentům v Číně a Sovětském svazu. V několika peticích protestovaly proti pražskému procesu také stovky maďarských intelektuálů.

Členové VONS našli značnou podporu i doma. Desítky lidí zaslaly státním orgánům protestní dopisy, 251 občanů podepsalo petici prezidentu republiky z 3. července 1979 a 774 lidí petici Nejvyššímu soudu ČSSR a Nejvyššímu

soudu ČSR z 18. prosince 1979, požadující propuštění aktivistů VONS. Osmnáct osob se v době konání hlavního líčení před Městským soudem rozhodlo vyjádřit svou solidaritu se souzenými protestní hladovkou.

Zásahem proti VONS se státní moci skutečně podařilo načas oslabit činnost disentu. Paralelně se stíháním *Pražské desítky* probíhalo vyšetřování dalšího aktivisty výboru Rudolfa Battěka, od února 1980 mluvčího Charty 77. Nejprve byl stíhán na svobodě, avšak v červnu 1980 byl zatčen a více než pět let pak strávil ve vězení. Již v březnu 1979 byl v Brně zadržen a na konci listopadu 1979 též k nepodmíněnému trestu odnětí svobody odsouzen člen VONS Albert Černý. Se snahou zastrašit opozici souviselo též fyzické napadení mluvčí Charty 77 Zdeny Tominové, provedené „neznámým pachatelem“ začátkem června 1979, i zbavení československého občanství spisovatele a dramatika Pavla Kohouta na počátku října 1979.

Úspěch bezpečnostního aparátu byl ovšem pouze dočasný. Vězněné mluvčí Charty 77 Jiřího Dienstbiera a Václava Bendu nahradili Jiří Hájek a Ladislav Hejdánek. Do VONS vstoupilo krátce po vlně zatýkání na konci května 1979 dvanáct nových členů, díky jejichž statečnosti mohla činnost výboru, byť zpočátku v omezené míře, pokračovat.

Československé úřady se na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let snažily paralyzovat činnost opozice a tvrdý postih členů VONS představoval nejvýznamnější krok k naplnění tohoto cíle. Oficiální místa ovšem zároveň neměla zájem na tom, aby se této represí dostalo širší publicity. Procesu s šesti aktivisty výboru dala takový charakter, že byl některými jeho kritiky označován za „tajný“. Jak ovšem vyplývá z neúplného popisu vlny solidarity s vězňými, byla tato snaha ve skutečnosti zcela kontraproduktivní. Svým počínáním režim naopak zvýšil zájem západní veřejnosti o stav lidských a občanských práv v Československu i v celé východní Evropě.

LITERATURA:

A. Drda, *Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných (historie, význam a budoucnost)*, in: *Kritická příloha Revolver Revue*, č. 3, s. 106–117.

R. Krumphanzl, *Zpráva o trestním řízení proti „Pražské desítkě“ (k Dopisům z Ruzyně Jiřího Němce)*, in: *Revolver Revue*, č. 45 (2001), s. 339–347.

P. Šustrová (ed.), *Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných*, in: *Revolver Revue*, č. 33 (1997), s. 326–351.

P. Uhl, *Právo a nespravedlnost očima Petra Uhla*, Praha 1998.

Prager Prozess 79. Szenische Rekonstruktion des Prager Geheimprozesses gegen die Gruppe VONS nach Gedächtnisprotokollen, Düsseldorf 1980.

Proces à Prague. Le V.O.N.S.: Comité de défense des personnes injustement poursuivies. Petr Uhl, Václav Havel, Jiří Dienstbier, Václav Benda, Otta Bednářová et Dana Němcová devant leurs juges 22-23 octobre 1979, Paris 1980.

Jaroslav PAŽOUT

Jaroslav PAŽOUT (nar. 1974) je zaměstnancem Národního archivu v Praze a doktorandem Ústavu českých dějin FF UK v Praze. Věnuje se především studentskému hnutí v šedesátých letech 20. století v Československu i ve světě.

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina Bodnar
choroby kožní a pohlavní,
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11,
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8,
tel. 406 99 41

MUDr. Tomáš Čech
ortoped a ortopedický chirurg,
roh Simmeringer Hauptstr. / Kopalgasse
1/3/3, Wien 11,
tel. 74 9 32 03

MUDr. Vít Doležal
zubní lékař,
Blattgasse 13, Wien 1030,
tel. 713 72 66, všechny pokladny

MUDr. Eva Dršata
oční lékařka,
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne,
termín po dohodě na tel. 587 54 27,
všechny pokladny

MUDr. Kamila Hajek
soukromá léčba homeopatií,
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10,
tel. 689 22 80

MUDr. Hana Lion
zubní lékařka,
Waltenhofengasse 5/2/301, 1100 Wien,
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15,
Tel. 615 46 10, všechny pokladny

MUDr. Kristina Lion
všeobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii,
Röttergasse 37, 1170 Wien,
tel. 486-22-86, všechny pokladny

MR MUDr. Vladislav Lipták
internista – sportovní lékař,
Innere Medizin – Sportmedizin,
gerichtlich beeid. Sachverständiger,
Diplomsporarzt, všechny pokladny.
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City,
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00,
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

MUDr. Iona Polzer, roz. Bartošková
choroby oční a optometrické (Wahlarzt),
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ
po, út 9-12, po + st 17-19 hod.
a po dohodě (i sobota dopoledne možná)
Tel.: 02236-496 93, v akutních případech
mimo ord. hod.: 0660-3470374,
www.gesundeaugen.at

MUDr. Georg Sojka
neurolog a psychoterapeut,
Apostelgasse 25-27 (ve dvoře vpravo),
Wien 1030,
tel. 0664/214 01 63, termín po dohodě

MUDr. Zdenka Gabriel Weiss
odborná ortopedka, též dětská,
Pilgramgasse 10, Wien 5,
tel. 58 74 460

Dr. med. Lenka Widner
odborná dětská lékařka, alle Kassen,
po 9-14, út 14-19, čt 8:30-12:30 a 14-16,
pá 8:30-12:30, jindy po dohodě
Waltenhofengasse 5 / Stiege 2,
1100 Wien, tel. 01/6880448,
e-mail: lenka.widner@gmx.at

PSYCHOTERAPEUT PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ

Mag. Dr. Ladislav Nykl, Ph.D.
lektor na vídeňské univerzitě
a Masarykově univerzitě v Brně
semináře růstu osobnosti, pomoc
při sociálních problémech, depresích,
psychosomatických problémech atd.

Praxe:
Ledererg. 17/7, Wien 8,
tel. 523 57 44 nebo 0676/5194833
e-mail: nykl.psychoterapie@aon.at
http://members.aon.at/nykl

GESUNDHEITSSTUDIO KROTTENBACH

Med. Univ. Dr. Kamil Maarfia
soukromý všeobecný lékař,
pracovní, preventivní a estetická
medicína, životní prostředí
Krottenbachstraße 52 (vchod Budinskygasse)
1190 Wien, tel.: 01/9580951,
mobil: 0699/6300063
e-mail: dr.maarfia@artdoc.at,
www.artdoc.at

Ověřené překlady dokumentů aj.
Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER
Weideng. 2, 2333 Leopoldsdorf
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117
práce: Marxerg. 1a, 1030 Wien
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
fax: 02235/44 638

Ověřené překlady
Mag. Lenka KOVARIK
1210 Vídeň, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@hotmail.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at

**Ověřené překlady dokumentů, dokladů,
smluv, úředních listin a tlumočení**
Dr. Milan KOŠÍČEK
A-1030 Wien, Salesianergasse 17
mobil: 0664/2537951
fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Ověřené překlady
Mag. Pavlína BÖHMOVÁ
Dieselgasse 5/43, 1100 Wien
tel./fax 2082175, 0699/19544077
e-mail: pavlina@chello.at

Ověřené překlady
Petr Jeremias POPOV-HAMMERSCHMIED
A-1110 Wien, Hugogasse 5/7
tel./fax +43(0)650 9688004
www.petrpopov.info,
www.tschechischebahnen.at

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie
Katholische Mission für Tschechen
Duchovní správce krajanů Prof. P.ThDr. Jan Horák
1030 Hagenmüllergasse 31,
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +430 01 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.viden, www.rozhledy.at

**KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Vídeň 3., Rennweg 63:** mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.

**CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Vídeň
1., Salvatorgasse 12:** mše svatá každou neděli a
svátek v 08:30 hodin.

**KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Vídeň 13., St. Veit-Gasse 25:** mše svatá 3. sobotu
v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.

**KOSTEL "Don Bosco", Vídeň 3., Hagenmül-
lergasse 33:** mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierstr. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická
**Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom**
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej
1030 Wien, Jaquingasse 12
Svätá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

Klemens Maria Hofbauer klub
Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie
na Nábřeží 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV
otevř. každ. pá do 19–22 hod. v ne. a cír.
sv. od 9.30 do 11 hod.

Kaple sv. Stanislava
Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek
v měsíci v 18:00 hodin

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE
Volksschule Dr. Leopold Zechnerschule
1150 Goldschlagstr. 14 / Tel. 9824609
Volksschule Sir Karl Popper 1150 Benedikt
Schellingerg. 1-3 / Tel. 9823403
Sprachclubs in Französisch, Ungarisch,
Tschechisch, Slowakisch, Italienisch

ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ
Privátní bilingvní škola obecná
1030 Wien, Sebastianplatz 3
tel. 714 88 76, fax 714 88 76 / 34
**Privátní bilingvní reálné gymnázium
2. stupeň**
1030 Wien, Schützengasse 31
ředitelka Mag. H. Huber, tel. 890 44 04-60
Mateřská škola
tel. (ředitelství) 713 31 88 / 40

**Europäische
Mittelschule Wien
European Middle
School Vienna**
1070 Wien, Neustiftgasse 100
Tel: (+43 1) 526 19 78
Fax: (+43 1) 526 19 78-210

Kulturklub der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Schlüsselgasse 18
1080 Wien

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy!

